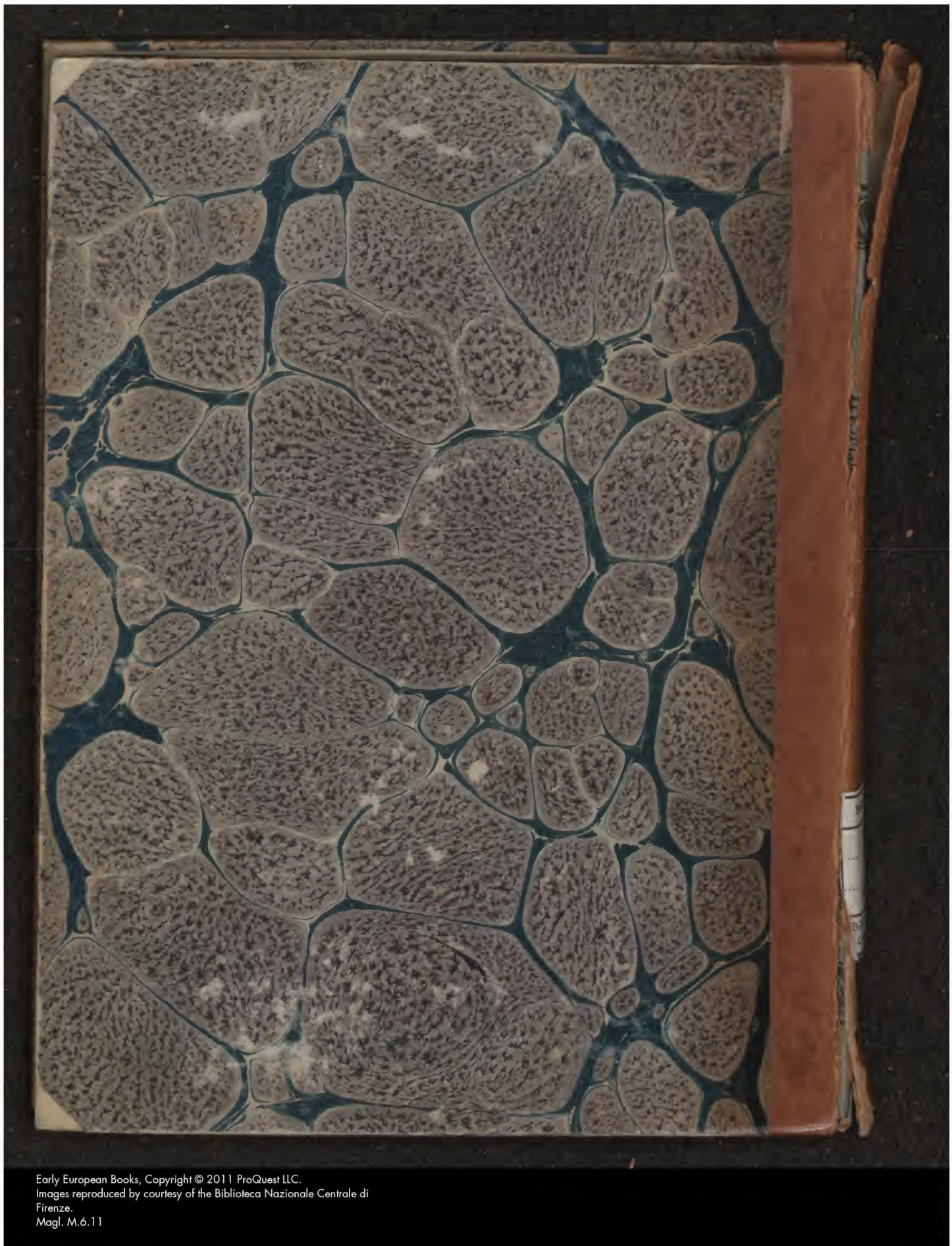

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

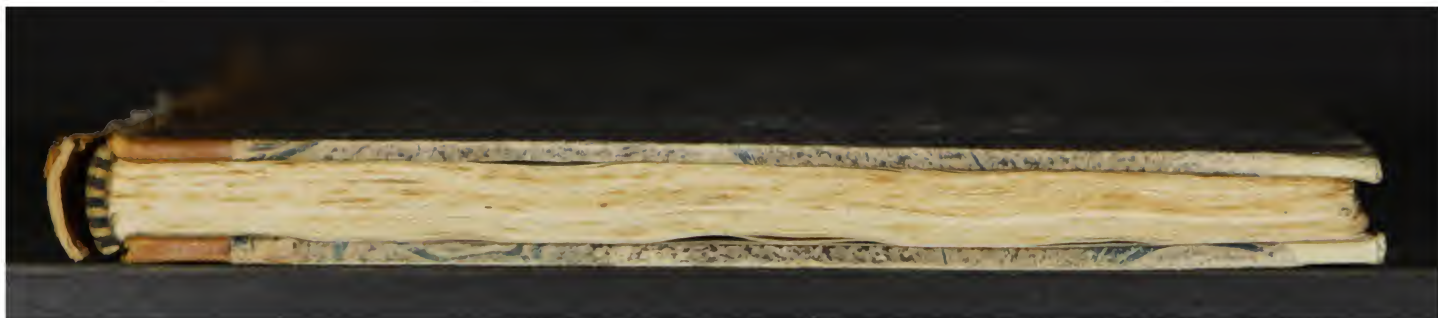

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. M.6.11

INCUNABULI
M
6
11
Biblioteca Nazionale Centrale - Firenze

G. 41

Incipiunt tractatus petri hispani bene emendati. et ad numerum usque duodenarium completi.

Dialectica est ars artium. scientia scientiarum. ad omnium methodorum principia viam habens Sola enim dialectica probabiliter disputat de principiis omnium aliarum scientiarum. Et ideo in acquisitione scientiarum dialectica debet esse prior Dicitur autem dialectica a **dya**. quod est duo et logos sermo uel lexis ratio quasi duorum sermo uel ratio. scilicet opponentis et respondentis in disputatione Sed quia disputatio non potest haberi nisi mediante sermone nec sermo nisi mediante uoce nec uox nisi mediante sono. Omnis enim uox est sonus ideo a sono tanquam a priori ichoandū est Sonus est quicquid proprie et per se ab auditu percipitur Dico autem proprie quia licet homo uel campana audiatur: homo non est nisi per sonum eius Sonorum alius uox alius non uox. Sonus uox. est idem quod ipsa uox Unde uox est sonus ab ore animalis prolatus naturalibus instrumentis formatus Naturalia autem instrumenta quibus uox formatur sunt hec. guttur. lingua. palatum. quatuor dentes et duo labia Unde Instrumenta nouerunt sunt guttur. lingua. palatum. Quatuor et dentes et duo labia simul Sonus non uox est qui generatur ex collisione duorum corporum inanimatorum ut fragor arborum. strepitus pedum Vocum alia significatiua. alia non significatiua Vox significatiua est que auditui nostro aliquid representat ut homo equus Vox non significatiua est que auditui nostro nihil representat. ut bu ba bas. Vocum significatiuarum alia ad placitum: alia naturaliter Vox significatiua naturaliter est que apud omnes homines idem representat: ut gemitus infirmorum. lacrus canum Vox significatiua ad placitum est que ad uoluntatem primi instituentis aliquid representat ut homo Vocum significatiuarum ad placitum alia complexa. ut ora

a i

definitur dicit

mutat dicit

omnes uoxe soni

definitur uox

instrumenta formata
uoxe huiusmodi
Guttur Lingua Palatum
quatuor dentes et duo labia

Vox Significatiua
non significatiua

Significatiua ad placitum
alia naturaliter

Significatiua complexa
alia simplicia

*Definitio nōis scōm dyalectico
p̄mōs dñe ponitur*

Definitio verbi scōm dyalectico

scōm p̄mōs

Quis sit oratio scōm dyalectico

tio alia i complexa. ut nomen uel uerbum

Nōmē ē vox significatiua ad placitū sine tpe: cui⁹ nulla pars separata aliqd significat finita ⁊ recta Vox ponit̄ i diffinitōe nominis p̄ genere. signifi catiua ponit̄ ad differentiā uocis n̄ significatiue Ad placitūz ponit̄ ad differentiā uocis significantis naturaliter Sic tpe ponit̄ ad differentiā uerbi quod significat cū tpe: Cui⁹ nulla pars separata aliqd significat ponit̄ ad differentiam orōnis cui⁹ partes separate aliqd significant Finita ponit̄ ad differē tiā nominis īfiniti. ut nō hō. quod non ē nomē secūdu dyale ticū. sed nomē infinitū Recta ponitur ad differētiāz nominū obliquoꝝ ut carbonis carboni. que non sunt nōia secūdu dyalecticū. sed nomina obliqua Vnde solus nominatiuus siue rectus dicitur esse nomen secūdu dyalecticū.

Aliuiz est uox significatiua ad placitū. cum tpe cui⁹ nulla ps separata aliqd significat: finita et rec ta Cū tpe ponitur ad differentiā nois: quod signi ficat sine tempore: Finita ponitur ad differentiā uerbi infiniti. ut non currit non laborat. que nō sunt uerba scōm dyalecticū Recta ponitur ad differentiā uerboꝝ obliquoꝝ. ut currebat cucurrit. q̄ nō sunt uerba scōm dyalecticū. sed uerba obliqua Vnde solum uerbū presentis tēporis īdicatiui modi dicitur esse uerbū secūdu dyalecticū Dia aut̄ alia uerba eiusdē modi ⁊ alioꝝ modorum dicunt̄ uerba obliqua. Omnes aut̄ alie differentiē ponuntur hic in uerbo eadem ratione. quia ⁊ in nomine ponebantur Et sciendū q̄ dyalecticus soluz ponit̄ duas partes oratiōis scilicet nomen ⁊ uerbū Reliquas aut̄ omnes apellat̄ sine cathegorematicas. idest consignificatiuas.

ORatio est uox significatiua ad placitū cui⁹ pres separate aliqd significant. Hoc totum cui⁹ partes ⁊ c. ponitur ad differentiāz nominis ⁊ uerbi quoꝝ pres separe nihil significant Reliquę aut̄ pticule ponunt̄ hic

eadem ratione. qua in nomine & in uerbo ponebantur Oratio
 nū. alia perfecta. alia imperfecta Oratio perfecta est. que p
 fectum sensum generat in animo auditoris ut hō currit Oratio
 imperfecta est. q̄ imperfectū sensum generat in animo auditoris
 ut hō albus Orationū perfectarum. alia indicatiua. ut hō cur
 rit Alia imperatiua. ut petere fac ignē. Alia optatiua. ut utinā
 essey bonus clericus Alia p̄unctiua ut cū ueneris ad me da
 bo tibi equūz Alia deprecatiua. ut miserere mei deus. harū
 autē orationum sola indicatiua oratio dicitur esse ppositio.

Propositio est oratio uerū uel falsū significans indi
 cando. ut hō currit Propositionum alia categori
 ca. alia ypocretica. Propositio categorica est q̄ hz
 subiectūz. p̄dicatūz & copulā. tanq̄z p̄tes p̄incipales sui ut ho
 mo currit. In hac enī p̄positione hō currit: homo est subiec
 tū & currit p̄dicatum & quod coniungit unū cū altero dicit̄
 esse copula. ut patet in resoluendo. ut hō currit. id ē hō est
 currens. ibi hoc nomen hō est subiectūz: & currens p̄dicatūz. &
 hoc uerbum est dicitur esse copula. quia coniungit unū cum
 altero. Et dicit̄ categorica a categorico as arc. quod idēz
 est qd as arc Subiectum est illud de quo aliquid dicitur.
 predicatum est illud quod dicitur de altero. scilicet de suo
 subiecto Propositionum categoricarū. alia uniuersalis alia
 particularis. alia indefinita. alia singularis Propositio uni
 uersalis est in qua subicitur terminus cōmunis signo uniuēr
 sali determinatus ut omnis homo currit Vel propositio uni
 uersalis est illa que omni aut nulli inesse significat. ut omnis
 hō currit. nullus homo currit Terminus cōis est. qui ap̄us
 natus est predicari de pluribus. ut homo est terminus cō
 munis quia predicatur de sorte platone. et de unoquoq̄
 hōine Signa uniuersalia sunt bec. om̄s. nullus. n̄bil. quili
 bet. quicumque. alter. uter. neuter. & similia. Propositio pri
 uolaris est illa in qua subicit̄ terminus cōis signo particulari

a ij

orati^{ni p̄a}
 & i p̄a

Quid Propositio

Propo categorica &
 ypocretica

Quid subiect &
 qd p̄dicatū

Propo categorica
 uniuersalis
 particularis
 indefinita
 singularis

Quid Terminus cōis

significatio
 om̄s
 nullus
 n̄bil.
 quilibet
 quicumque
 & similia

Signa par na alijs
q daz
n hquy

quid terminus sing
nu. propositio affirmativa
negativa

Triplex qstio propositio
que. que. que. que.
qualis. quanta. &
quanta. qstio

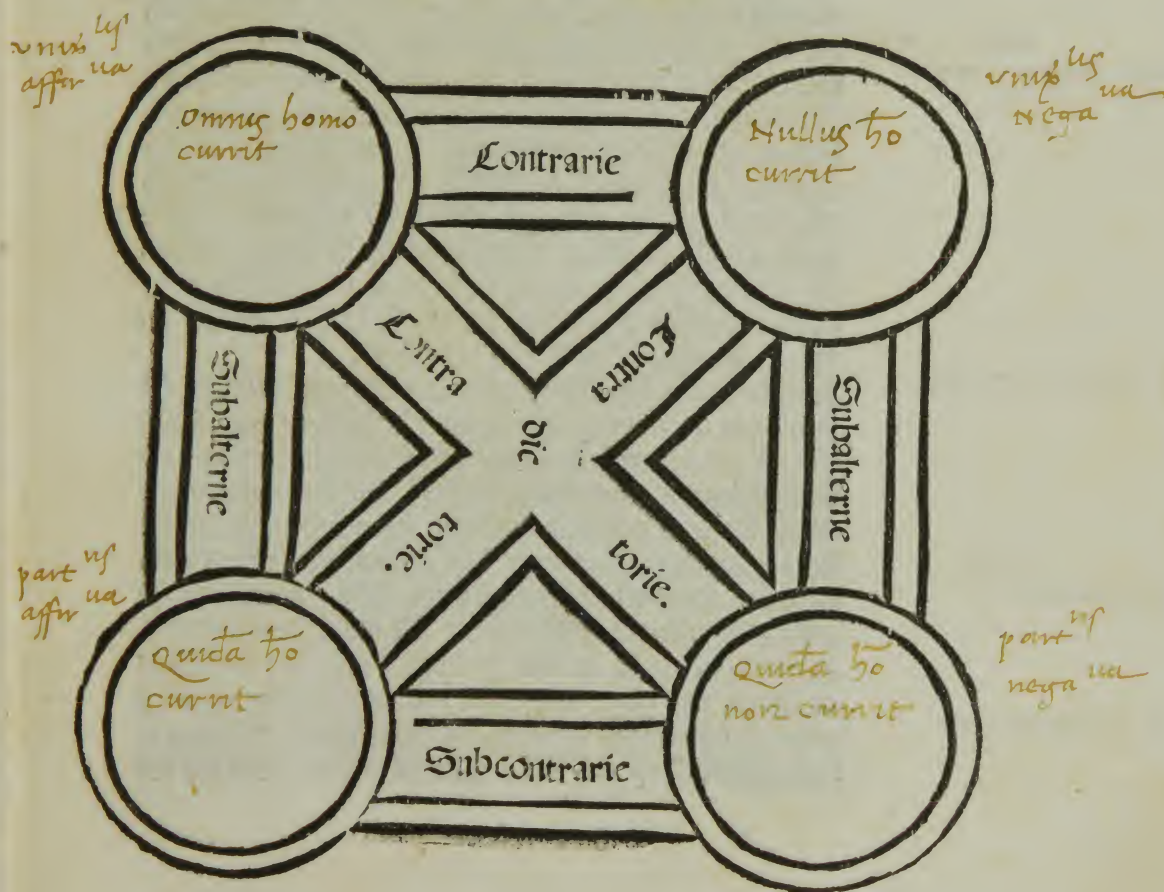
q utroq termino
q altero termino
q nullo termino

Contrarie Subcontrarie
contrarie. Subcontrarie

determinat⁹. ut alijs hō currit: qdā equ⁹ mouet^r Signa particu-
laria sunt hec alijs. qdā. reliqu⁹ z similia Propositio indistincta
ē illa. ī qua subicit^r terminus cōis nullo signo determinat⁹
ut homo currit Propositio singularis est illa. ī qua subicitur
termin⁹ singularis siue discretus Vel ī qua subicit^r termin⁹
cōis cū pnomine demonstratiuo primitiue speciei. ut fortes
currūt. uel iste homo currit. iste asinus currit zc. Terminus
singularis ē. q apt⁹ nat⁹ est predicari de uno solo ut fortes de
ipso. Item ppositionū categoricarum alia affirmatiua. alia
negatiua Affirmatiua ē in qua pdicatū affirmatur de suo sub
iecto ut hō currit Negatiua est illa. in qua pdicatū negatur
de suo subiecto. ut homo non currit.

Distincta propositio tripliciter. sciendū est quod tri-
plex ē qstū p qd querim⁹ de ipsa ppositioe scilicet
cet que. qualis. z quanta Que querit de substantia
propositionis Vnde ad interrogationē factaz per que respō-
dendū est categorica uel ypotetica Qualis querit de q̄lita-
te ppositiois Vnde ad interrogationē factaz p qual^r respōde-
dū est affirmatiua uel negatiua Quanta querit d quātitate p
positiois. Vnde ad interrogationem factam p quanta. respō-
dendū est uniuersalis uel particularis: indistincta uel singularis
Vnde uersus Que ca uel yp:qlis ne uel af. u quanta p ī fin.
Item ppositionū categoricarū. alie participant utroqz ter-
mino. ut hō currit. hō non currit Alie uero nullo termino ut plato
disputat. equus mouet Item ppositionē participatiūz utro-
q termino. quedā participant secundū eundē ordinē ut hō
currit. hō n currit Quedā uero ordie ecōuerso ut hō est ani-
mal. animal est hō Item ppositionū picipatiū utroque termino
scdm eundē ordinē Alie sunt contrarie. alie subcontrarie. alie p-
tradictorie. alie subalterne. Contrarie sūt uniuersalis affirma-
tiua. z uniuersal^r negatiua eiusdē subiecti z pdicati. ut oīs hō
currit null⁹ hō currit Subcontrarie sunt particularis affirma-

tiua & p[er]icularis negatiua. eiusd[em] subiecti & p[re]dicati. ut q[ua]n[do] h[om]o
 currit. q[ua]n[do] h[om]o n[on] currit. Co[n]tradictorie s[un]t uniuersal[is] affirmati
 ua. & p[er]icularis negatiua ul' uniuersal[is] negatiua & p[er]icularis
 affirmatiua. eiusd[em] subiecti & p[re]dicati. ut o[mn]is h[om]o currit. quida[m]
 h[om]o n[on] currit. Null[us] h[om]o currit. q[ua]n[do] h[om]o currit. Subalterne sunt
 uniuersal[is] affirmatiua. & p[er]icularis affirmatiua. Ul' uniuersal[is] ne
 gatiua & p[er]icularis negatiua eiusd[em] subiecti & p[re]dicati. ut o[mn]is
 h[om]o currit. q[ua]n[do] h[om]o currit. Null[us] h[om]o currit. quida[m] h[om]o n[on] currit.

Materia triplex. ^{unq.} ppo
Naturalis
Contingens &
Remota

Lex Propria ^{unq.} ^{naq.} contra

Lex subcontrariarum

Lex contradictoria ^{ap}

Lex subalternarum

Propositionum triplex est materia. scilicet naturalis. contingens & remota: Naturalis est. in qua predicatum est de esse subiecti: uel proprium ei⁹ ut homo est animal: homo est risibilis Contingens est. i qua predicatum potest adesse & abesse subiecto preter eius corruptionem. ut homo est albus homo non est albus Remota est in qua predicatum nullo modo potest conuenire cu⁹ subiecto. ut homo est asinus. leo est uacca. Lex siue natura contrariarum talis est. q^{od} si una est uera. reliqua est falsa et non econuerso Possunt enim ambe simul esse false in materia contingenti. ut ois homo est albus. nullus homo est albus In naturali uero materia semp si una est uera. reliqua erit falsa. et econuerso. ut omnis homo est animal nullus homo est animal Et similiter in materia remota ut omnis homo est asinus. nullus homo est asinus Et in materia contingenti. quando accidens est inseparabile. ut omnis coruus est niger. nullus coruus est niger Sed ille que sunt de accidente separabili. possunt ambe esse false. ut omnis homo est albus. nullus homo est albus. Lex siue natura subcontrariarum talis est quod si una est falsa. reliqua erit uera. et non econuerso Possunt enim simul esse uere in materia cōtingenti et hoc quando accidens est separabile: ut quidam homo est albus. quidam homo non ē albus Unde lex subcontrariarum contrario modo se habet ad legem contrariarum Lex contradictoriarum talis est. quod si una est uera reliqua erit falsa. & econuerso In nulla enim materia possunt ambe esse simul uere uel false. ut omnis homo est animal quidam homo non est animal et sic de alijs. Lex siue natura subalternarum talis est quod si uniuersalis est uera. sua particularis erit uera. et non econuerso: potest enim particularis esse uera. sua uni

uersali existente falsa Et si particularis est falsa sua uniuersalis est falsa et non econuerso Item propositionum participantium utroque termino ordine econuerso. triplex est conuersio scilicet. simplex per accidens. et per contrapositionem Conuersio simplex est quando de subiecto fit predicatum. et de predicato subiectum. manente eadem qualitate et quantitate propositionis: et hoc modo conuertitur uniuersalis negatiua in se. et particularis affirmatiua in se. ut nullus homo est lapis. ergo nullus lapis est homo. aliquis homo est animal. ergo aliquod animal est homo Conuersio per accidens est quando de subiecto fit predicatum. et de predicato subiectum. manente eadem qualitate. scilicet mutata quantitate. et hoc modo conuertitur uniuersalis affirmatiua in particularem affirmatiuam et uniuersalis negatiua in particularem negatiuam. ut omnis homo est animal. ergo quoddam animal est homo. nullus homo est lapis. ergo quidam lapis non est homo: Conuersio per contrapositionem est quando de subiecto fit predicatum. et de predicato subiectum manente eadem qualitate et quantitate sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos Et hoc modo conuertitur uniuersalis affirmatiua in se. et particularis negatiua in se: ut omnis homo est animal ergo omne non animal est non homo quidam homo est lapis. ergo quidam non lapis non est non homo. Unde uersus Feci simpliciter conuertitur eua per acci Asto per contra sic fit conuersio tota Afferit a negat e. sunt uniuersaliter ambe Afferit i negat o sunt particulariter ambo Ecce tibi sim armigeros ac. arma bono con. Et est notandum. quod illud signum quod est in subiecto propositionis que debet conuerri. quodcunque sit il
 a iij

Triplex conuersio Propo

Simplex

per accidens

per contrapositionem

Notandum

Iud debet poni supra totum predicatum. et redicere ipsum
ad subiectum. Et propterea eadem est conuersio i particula
ribus. indifinitis z singularibus.

*Impo xbotu^a quia
unde dicatur*

*Tres. Spes cuius
Conditio^{us}
Copulua^a
Disiunctiua*

*omg con^{ly} uerum e^{na}
uis co^{ly} falsa est impo^{us}*

Sequitur de propositione yporetica. Propositio
yporetica est. que habet duas propositiones ca
thegoricas coniunctas. tanqz partes principales
sui. ut si homo currit homo mouetur. Dicitur autem ypore
tica ab ypos quod est sub. et thesis positio: quasi suppositio.
quia in ea una pars supponitur alteri. Propositionum ypo
reticarum tres sunt species. scilicet conditionalis copulati
ua z disiunctiua. Conditionalis est. in qua coniunguntur
due propositiones cathegorice mediante hac coniunctione
si. ut si fortes currit. fortes mouetur. Et illa cathegorica.
cui immediate coniungitur hec coniunctio si dicitur antec
dens. reliqua uero consequens. Copulatiua est illa in qua
coniunguntur due propositiones cathegorice. mediante hac
coniunctione z ut fortes currit z plato disputat. Disiunctiua
est illa in qua coniunguntur due propositiones cathegorice
per hanc coniunctionem uel ut fortes currit uel plato dispu
tat. Ad ueritatem conditionalis requiritur qd antecedens
non potest esse uerum sine consequente ut si homo est. ani
mal est. Unde omnis conditionalis uera est necessaria ut om
nis conditionalis falsa est impossibilis. Ad falsitatem condi
tionalis sufficit qd antecedens potest esse uerum sine conse
quente ut si homo est asinus est. Ad ueritatem copulatiue
requiritur utranqz partem esse ueram ut homo est animal z
equus est binnibilis. Ad falsitatem eius sufficit alteram par
tem esse falsam ut homo est animal et equus est lapis. Ad
ueritatem disiunctiue requiritur unam partem esse ueram
ut homo est animal et equus e lapis. Et permittitur qd utra

q3 pars sit uera sed non ita proprie ut homo est animal
uel equus est bimbilis Sed ad falsitatem eius requiritur
utranque partem esse falsam ut homo est asinus uel equus
est lapis.

Sequitur de equipollentijs. de quibus tales dan
tur regule. Prima regula est. qd si alicui signo uni
uersali uel particulari preponatur negatio. equi
poller suo contradictorio. ut illa. non omnis homo currit
equipollet isti. quidam homo non currit et ista. non quidam
homo currit. equipollet isti nullus homo currit Secunda
regula talis est quod si alicui signo uniuersali postponatur
negatio equipollet suo contrario. ut omnis homo non cur
rit. equipollet isti. nullus homo currit et ista. nullus homo
non currit. equipollet isti. omnis homo currit Tertia regula
est quod si alicui signo uniuersali uel particulari prepona
tur et postponatur negatio: equipollet suo subalterno. ut
non omnis homo non currit. equipollet isti quidam homo
currit. et non nullus homo non currit. equipollet isti. qui
dam homo non currit. Ex istis tribus regulis sequitur quaz
ta regula que est talis. quod si duo signa uniuersalia nega
tiua ponantur in eadem locutione. ita quod unum in subiec
to et aliud in predicato. tunc primum equipollet suo contra
rio per secundam regulam. et secundum suo contradictorio
per primam regulam ut nihil est nihil equipollet isti. quod
libet est aliquid. quod patet per secundam regulam quod
libet non est nihil equipollent. et per primam regulam non
nihil et aliquid equipollent. Vnde hec nihil est nihil equi
poller huic. quodlibet est aliquid. quia non nihil et aliquid equi
pollent sicut non nullus et quidam Vnde uersus Non om
nis quidam non omnis non quasi nullus Non nullus qui

equipollen^{ar} p^{lur} nega
p^a nega

g^{da} nega

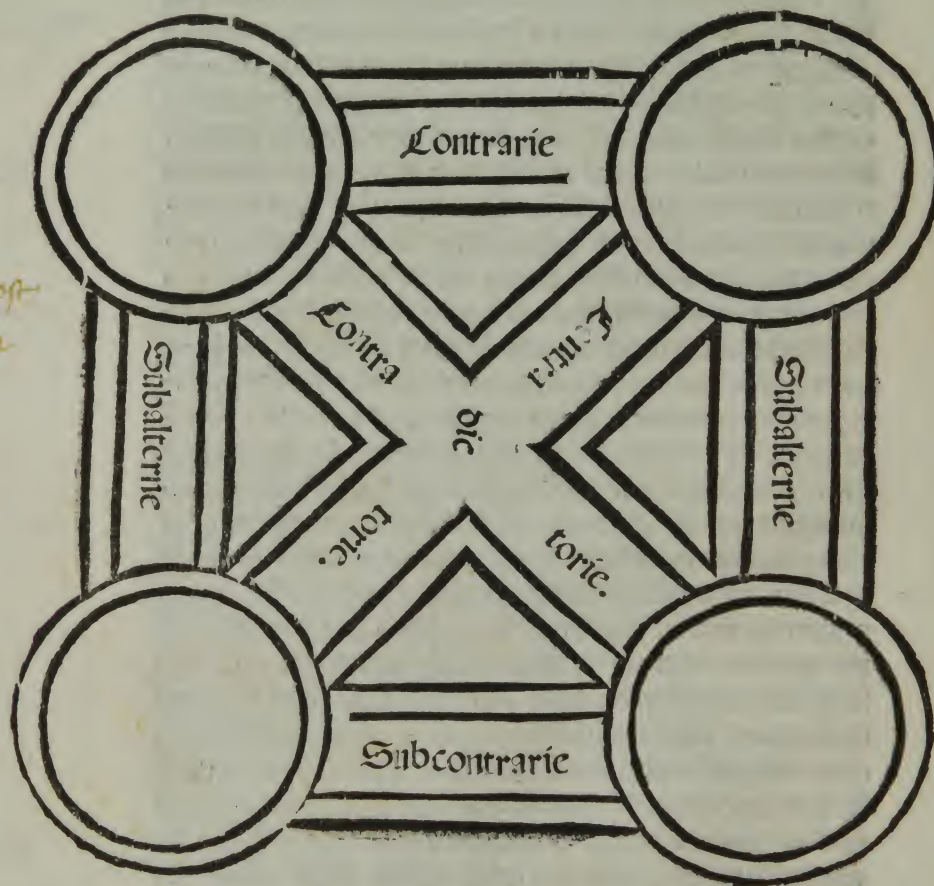
ter^a nega

uy^a nega

80

dam. sed nullus non ualet omnis Non aliquis nullus. non
 quidam non ualet omnis Non alter neuter. neuter non
 prestat uterq; Item Pre contradic. post contra. pre
 postq; subalter.

*haec figura est
 hic supflua*

Quod est adiacēs rei determinatio et hēt fieri p ad
iectiuū Sed duplex ē adiectiuū. Est enī adiecti
uū quoddā noīs. ut alb⁹ niger zc. Et quoddā est
adiectiuū uerbi. ut aduerbiū. qz scōz pscianū adiectiuū ē uī
uerbi adiectum et iō duplex est mod⁹ Dn⁹ ē noialis. q fit p
adiectiuū noīs ut hic hō alb⁹ currit Ali⁹ uero aduerbialis q
fit p aduerbia ut hic hō currit uelociter Itē aduerbioz que
dā determināt uerbū ratiōe cōpositōis ut hec sex necessario
cōtingenter. possibiliter. impossibiliter uero et falso Alia de
termināt uerbū ratiōe rei uerbi ut fortiter agit. uelociter cur
rit Alia determināt uerbū ratiōe tps ut aduerbia tēporalia
Alia determināt uerbū ratiōe modi. ut aduerbia hortan di
et oprādi et similia. z scōm hoc modus sumit multipliciter
p aduerbia. Sed omissis oībus alijs solū de his que cōposi
tionē determināt est dicendum ut sūt hi sex modi necessario
contingenter possibiliter zc. Lū enim dicitur homo currit
necessario. designatur qz tota cōpositio sit necessaria Cum
enim dicitur. homo currit bene uel male uel uelociter: desi
gnatur qz cursus hominis est bonus uel malus uel uelox z
sic in istis determinatur res uerbi. in alijs uero cōpositio
z ita intelligendum est de alijs supradictis aduerbijs Vnde
solus ille modus qui cōpositionem determinat facit pro
positionem modalem et soluz de tali hic intendimus Et sci
enduz qz isti sex modi quādoqz sumūtur nominaliter ut pos
sibile impossibile necessarium contingens uerum et falsum
Et quandoqz sumuntur aduerbialiter ut possibiliter: impos
sibiliter contingenter necessario. uero z falso Propositio
modalis est que modificat aliquo istoz sex modoz. ut sorte
currere ē possibile. sortem currere est cōtingens z sic de ali
is Et sciendum qz i propositionib⁹ modalibus uerbū debet
subici. modus autem predicari Qēs alic ppositiones dicun
tur de inesse. idest de simplici inherētia predicatori ad sub

dup. adiecti. nomini & uerbi.

dup. modus. nomini & aduerbialis

Six modi adverbiorum

<i>Necessario</i>		<i>Impossibile</i>
<i>contingens</i>		<i>Verum &</i>
<i>Possibiliter</i>		<i>falso</i>

*vi. modi. nomini
possibile. impossibile
necessarium. contingens
verum & falsum
Propo. modalis.*

Prop. modales & d. i. p. p.
et uero & falso relinquuntur

ex iij. modis sunt
20. p. p. modales

4^{or} regio
1^a
2^a
3^a

4^a regio

iectū. et per hoc patet diuisio ppositionis q̄ solet fieri. Pro
positionum alia modalis. alia de inesse. Ille autem propositiones
que modificantur his modis uero et falso: relinquuntur. quia
eodem modo sumitur oppositio et equipollentia in eis. sicut in illis
de inesse. In his autem modis que sunt possibile impossibile.
contingens et necessarium non sic sumitur oppositio et equipol
lentia. ut postea patebit. Et sciendum quod unusquisque istorum qua
tuor modorum facit quatuor ppositiones modales. et cum
quatuor sunt modi. erunt quater quatuor ppositiones et sic
sunt sedecim ppositiones. Verbi gratia ille modus qui est possi
bile: si sumitur sine negatione facit unam ppositionem moda
lem. ut forte currere est possibile. Si sumatur cum negatione posi
ta ad uerbum facit secundam ppositionem. ut fortem non
currere est possibile. Si sumatur cum negatione posita ad modum
facit tertiam ppositionem ut forte currere non est possibile.
Si sumatur cum negatione duplici una posita ad modum et alia
ad uerbum facit quartam ppositionem. ut forte non currere non
est possibile. Et sic secundum unumquemque istorum quatuor modo
rum sumuntur quatuor ppositiones. Harum autem ppositionum equi
pollentie siue consequentie quatuor regulis cognoscuntur.
Prima regula talis est. Quicumque dicto affirmato attribuitur possi
bile eidem attribuitur contingens et ab eodem remouetur impossi
bile et ab eius predictorio opposito remouetur necesse. Secunda
regula est. Quicumque dicto negato attribuitur possibile eidem
attribuitur contingens et ab eodem remouetur impossibile et
ab eius predictorio opposito remouetur necesse. Tertia regula
talis est. A quocumque dicto affirmato remouetur possibile.
ab eodem remouetur contingens. et eidem attribuitur impossi
bile. et eius predictorio opposito attribuitur necesse. Quarta regu
la talis est. A quocumque dicto negato remouetur possibile. ab
eodem remouetur contingens et eidem attribuitur impossibile. et
eius contradictorio opposito attribuitur necesse.

Omnēs autem ille propositiones que sunt in prima linea equipollēt et cōuertūtur iter se p primā regulā. Quēi secunda p scdaz Que i tertia p terciā. Et q i quarta p quartā. Itē equipollētia ppositionū modalīū potest poni p has regulas. Oēs ppositiōes de possibili et impossibili equipollēt uerbo sibi se habēte et modo dissimiliter. ut fortē currere est possibile fortē currere nō ē possibile. Et oēs ppositiōes de possibili et de necessē. equipollēt uerbo et mō. dissimiliter se habētib⁹. ut fortē currere est possibile fortē nō currere nō est possibile. Et oēs ppositiōes de impossibili et necessē equipollēt uerbo dissimiliter se habēte et mō similiter. ut fortē currere nō ē impossibile. et fortē nō currere nō est necessē. Et itelligit⁹ modus similiter se habere et dissimiliter quātū ad affirmatiōē et negatiōē ut dicat⁹ mod⁹ si similiter se habere qm affirmat et negat utrobiz. Et dissimiliter qm negat i una et affirmatur in alia. Et eodē mō intelligēdū est de uerbo sicut de mō. Et sciendū. q pdicta regula nō facit mētiōē de cōtingenti. eo q cōtingens cōuertit⁹ euz possibili unde idē est iudiciū de ppositiōib⁹ utriusqz. Exēpla autē huius querāt i sequenti figura. i prima. secūda. tertia et quarta lineis. quia ista ad omnes est regula generalis unde vsus. Pos. ipos eqpol d uerbo simi et mō dissimili. Impos. necessē d dissimili et mō simi. Necel possibile d dissimili et mō dissimili.

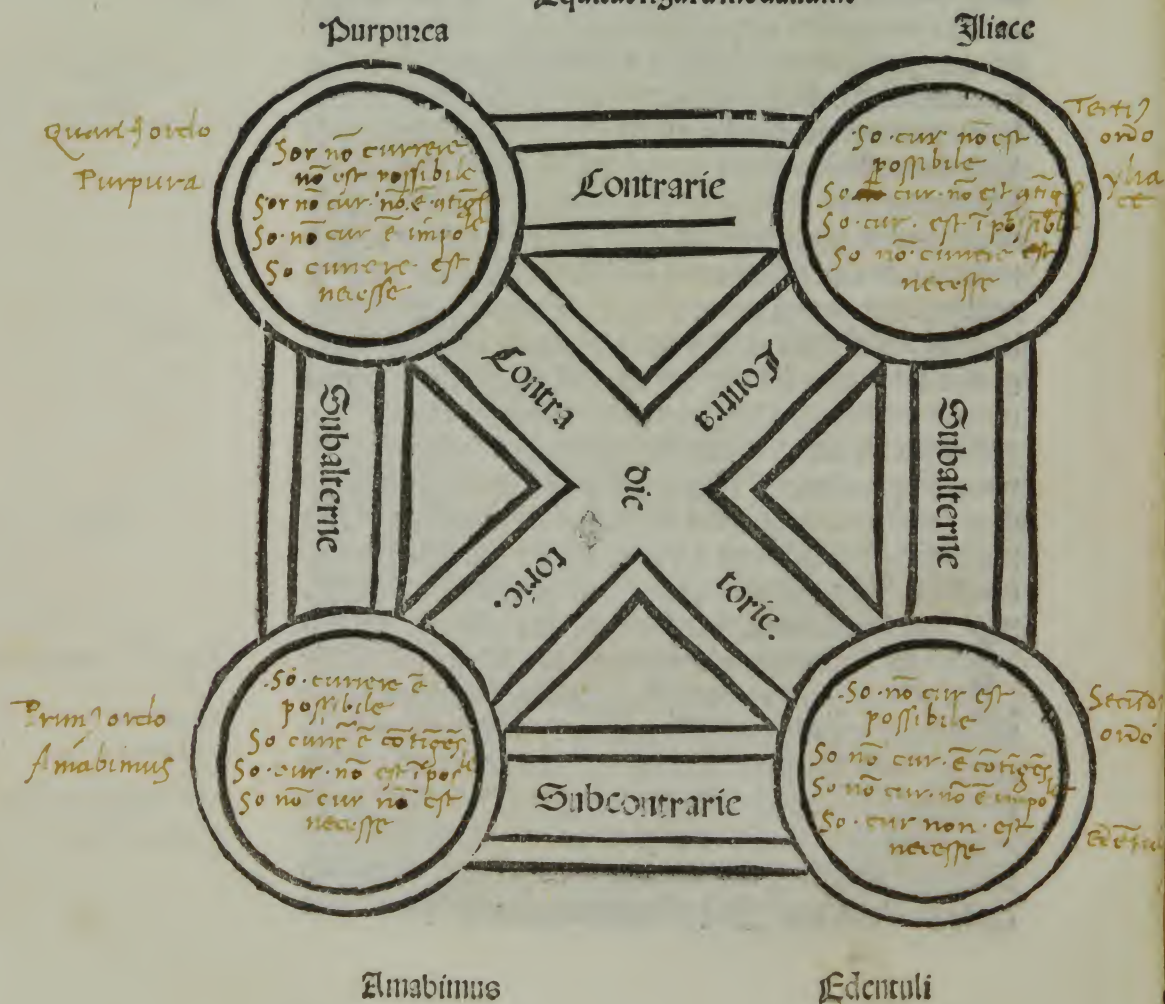
Propositionū modalīū alie sunt cōtrarie alie subcōtrarie alie cōtradictorie alie subalterne. Unde oēs ppositiones q sūt in quarta linea. ptrariantur his q sūt i tertia linea. Unde uersus Tertius est quarto semp cōtrari⁹ ordo. Itē prim⁹ ordo et secūsus subcōtrariant. Unde uersus Sit tibi linea subcōtraria priā secūde. Itē prim⁹ ordo et tertius. et secūsus et quartus cōtradiūt. Unde uersus Tertius est pri⁹ cōtradictorius ordo. Pugnat cū quarto cōtradicēdo secūsus. Itē priā linea subalternat quartē. et se

*Motus utaqz
equipollētare*

*Propo^{iti}o modalis.
cōtrarie
subcōtrarie
cōtradictorie
subalterne*

cūda tertiē Unde priā subest quarte uice particularis habēi
 se. Hac hēt ad seriē se lege scda sequētē Ordo subalterm⁹. sic
 prius siue secūd⁹. Prius amabim⁹ edēuliq⁹ scds terti⁹ illa
 ce purpurea reliquisq⁹. Destruit u totū. s; a cōfirmat utriū
 q⁹. Destruit e dictum: denegat i que modum.

Equitur figura modalium.

Incipit secundus tractatus.

Predicabile quandoque sumitur proprie et sic dicitur predicabile. quod de pluribus predicatur. Quandoque sumitur communiter siue large: et sic dicitur predicabile. quod de uno solo predicatur. siue de pluribus. Unde de predicabile proprie sumptum est idem quod uniuersale. Sed differunt in hoc. quia predicabile diffinitur per dici de. uniuersale uero per esse in. Est enim predicabile. quod aptum natum est dici de pluribus. Uniuersale autem quod aptum natum est esse in multis. Predicabile siue uniuersale diuiditur per genus. species. differentiam proprium et accedens. et solum de his quinque hic intendimus.

Genus dicitur tripliciter. Primo modo dicitur collectio multorum se habentium quodammodo ad se inuicem et ad unum principium ut collectio eorum que sunt de eadem parentela descendenti ab uno quo. Secundo modo dicitur genus quod est principium uniuscuiusque generationis ut pater uel patria siue locus. Tertio modo dicitur genus cui supponitur species. Et hoc ultimo modo sumit hic. et diffinit sic. Genus est: quod predicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quid est. ut animal predicatur de homine et de equo. que differunt specie. Ad cognoscendum autem hoc membrum. scilicet differentibus specie oportet scire quod differens differt modis quot modis dicitur idem. Idem dicitur tripliciter. scilicet idem genere idem specie. et idem numero. Eodem genere sunt. quecumque sub uno genere continentur ut homo et asinus sub animali. Eadem specie sunt quecumque sub eadem specie continentur. ut sortes et plato sub homine. Idem numero diffinitur quadrupliciter. scilicet nomine. diffinitione. idem proprio et accedente. Eadem nomine dicuntur. quorum res est una. nomina vero plura. ut mare et tullius. Eadem

De Predicabili

Incipit de communiter

De p. p. et q. uniuersale

Quid sit predicabile

Genus. Species. Differentia

Proprium & Accedens

Genus tripliciter

1°

2°

3°

Quid Genus

differentia de hoc magis
quoniam magis quod de magis
et numero de magis
homine diffinitione
et de animalibus
et de nomine

ead diffinitione

ead proprio

ead accidente

Differens Gmē

Differens Spē

Differens numero

En ad dicitur qd

alia diffinitio Gmē

*Generalissimū &
Subalternū*

*Genus dicitur in
X^m. Predicamenta*

autem diffinitione dicuntur. quorum unum est diffinitio alte-
rius. ut homo et animal rationale mortale. Eadem proprio
dicuntur quorum unum est proprium alterius et conuertitur cum eo
ut risibile est proprium hominis. Eadem accidente dicuntur
quorum unum est accidens alterius. ut sortes et albedo que
est in ipso. Similiter dicitur differens generis: differens specie.
et differens numero. Differentia genera sunt: quecumque sub di-
uersis generibus continentur. ut homo et arbor. quia homo
continetur sub hoc genere quod est animal et arbor sub hoc
genere quod est planta. Differentia specie sunt: quecumque
sub diuersis speciebus continentur ut sortes sub homine. et hic
asinus sub asino in comuni. Differentia numero sunt: quecumque
diuersum numerum constituent ut sortes et plato. Illud au-
tem dicitur predicari in quid: quod conuenienter responde-
tur ad interrogationem factam per quid. ut cum queritur
quid est homo. conuenienter responderetur animalis et er-
go animal predicatur de homine in quid. Aliter autem diffi-
nitur genus. Genus est cui supponitur species. Et diuiditur
in genus generalissimum et genus subalternum. Genus genera-
lissimum est. super quod non est aliud genus superueniens. Vel
genus generalissimum est. quod cum sit genus potest esse speci-
es. Et diuiditur in decem predicamenta que sunt. substantia.
quantitas. ad aliquid. qualitas. actio. passio. ubi. quando. situs.
habitus. Decem autem predicamenta dicuntur genera-
lissima quia nullum genus habent supra se. licet enim ens di-
catur de istis decem. hoc tamen non est uniuoce sed equiuo-
ce et ideo non est genus eorum. De his autem decem nihil
modo dicemus. sed in predicamentis determinabimus de
istis. Genus subalternum est. quod cum sit genus potest esse
species ut animal est genus hominis. et est species corpo-
ris animati.

Species est qđ pdicatur d pluribus differentibus numero in eo quod quid ē In hac aut diffinitione hoc uerbum pdicatur dicit aptitudinem & nō actū Similiter in alijs. ut hō pdicatur de sorte et de platone. & de alijs particularibus hominibus q sunt plura & dīa numero ut prius paruit. Et pdicatur de his in quid qz cum q ritur. quid est sortes: cōuenienter respōdetur hō Diffinitur etiam sic species. Species est q ponitur sub assignato genere Et sic species est de qua genus in eo quod quid est pdicatur Et diuiditur in speciem specialissimam & speciem subalternam Species specialissima est que cum sit species non potest esse genus. ut homo equus asinus & similia. uel sic Species specialissima est. sub qua non est alia inferior species Species subalterna est. que cum sit species potest esse genus ut animal Unde quecumque sunt inter genus genera lissimum & speciem specialissimaz possunt esse genera & species. ad aliud quidem & ad aliud sumpta. sunt enim genera respectu inferiorum. species uero respectu superiorum. sicut patebit in arbore porphiriana: Ut autem hoc sit magis planum sumatur exemplum de uuo predicamento. ut substantia est genus primum. Sub hac autem corpus. sub corpore corpus animatum. sub quo animal. sub animali animal rationale sub quo homo. sub homine sunt individua. ut sortes plato Individuum est quod de uno solo pdicatur ut sortes Dec omnia patent in figura sequenti que dicitur arbor porphirii. Unde uersus Ista tibi plana facit arbor porphiriana.

b i

Species una

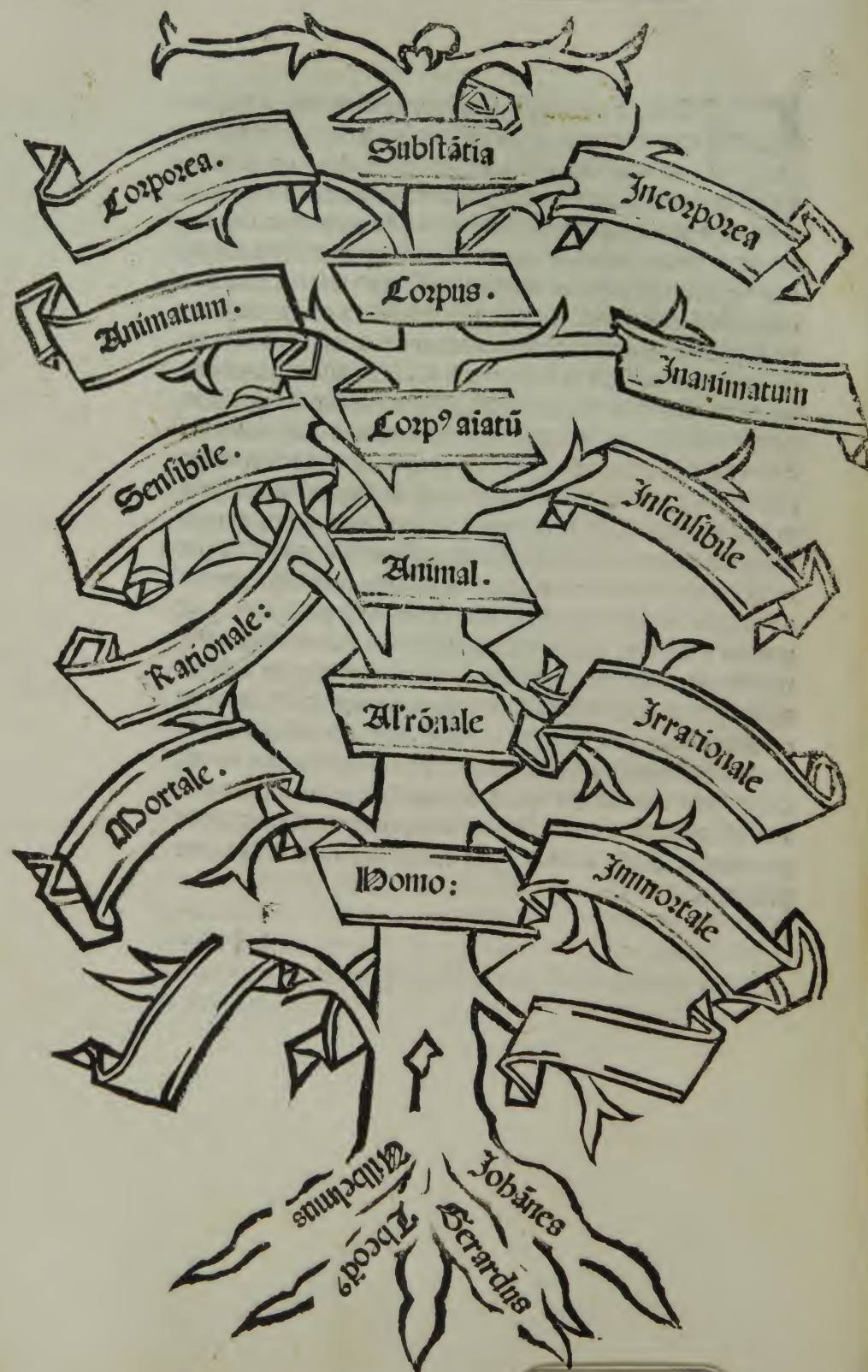
*Predicatur dicit aptitudinem
& nō actum*

Alia diffinitio

Species specialissima &

Species subalterna

*Quo subordinantur
Genus & species*

Differentia dicitur tripliciter scilicet communiter. p
prie. et magis pprie. Communis differentia est. qua
alterum differt ab altero uel a seipso separabili ac
cidente ut sortes sedes differt a seipso non sedete uel ab alio
Propria differentia est quod alterum differt ab altero inseparabi
li accidente. ut sortes symus: differt a sorte non symo unde
accidens inseparabile dicitur ut symum aquilum. Magis p
pria differentia est. qua alterum differt ab altero specifica
differentia. idest per speciei differentiam ut homo differt
ab equo per rationale. Et isto modo sumitur hic differentia
Et diffinitur sic Differentia est quod predicatur de pluribus
differentibus specie in eo quod quale ut rationale predica
tur de homine et de his que sunt differentia specie. Sumus
enim rationales nos et dii. ut uult porphirius. Sed mortale
additum nobis separat nos ab illis. Illud autem dicitur pre
dicari in quale quod convenienter respondetur ad interroga
tionem factam per quale. Cum enim dicitur qualis est ho
mo convenienter respondetur rationalis: et ideo rationale p
dicatur de homine in quale. Differentia est qua species ha
bundat a genere. ut homo habundat ab animali his diffe
rentiis. que sunt rationale mortale. Sciendum quod eadem
differentia est diuisiua et constitutiua. sed diuisiua generis
et constitutiua speciei. ut rationale diuidit animal cum diffe
rentia sibi opposita scilicet irrationale. dicimus enim anima
lium aliud rationale aliud irrationale et iste differentie con
stituunt diuersas species sub animali. Omnis enim differen
tia adueniens generi constituit speciem ideo constitutiua
seu specifica nominatur. Mortale enim additum super hoc
genus animal constituit hominem. Et ob hoc dicit Boetius.
quod sola species diffinitur. Diffinitio enim debet esse ex gene
re et substantialibus differentiis. Sola autem species habet
genus et differentias. ergo sola species diffinitur.

b ij

*Differentia trip
communis
Propria et
magis propria*

differentia. quod sit

Porphirius

Predicari in quale

alia definitio

*diuisiua generis
constitutiua speciei*

Boetius

*Proprius. etc. in modis**1°**2°**3°**4°**pp. proprius**Definitio proprii**alia definitio**Definitio definitionis**Accidens. qd sit**Definitio accidentis*

Propriū dicitur quadrupliciter: Primo modo dicitur propriū quod uest alicui speciei et non omni. ut esse medicum uel grāmaticum conuenit alicui homini sed non omni. Secundo modo dicitur propriū quod uest omni et non soli. ut esse bipedē inest omni homini sed non soli. Tercio modo dicitur propriū quod inest omni soli sed non semper. ut canescere inest omni homini et soli sed non semper. quia solū inest homini in senectute. Quarto modo dicitur propriū quod appellatur proprie propriū. Et diffinitur sic. Propriū est quod inest omni soli et semper. ut risibile inest omni homini. soli homini et semper. Non id quod actu semper rideat. sed quod aptus natus ē ad ridendum. et hoc quarto modo propriū dicitur unam de quibuscumque predicabilibus et diffinitur sic ab Aristotele. Propriū ē quod inest omni soli et semper et cōuersim predicatur de re. et non indicat quid est esse rei. ut risibile inest homini. Non indicat quid est esse rei. ponitur in diffinitione proprii. ad differentiā diffinitionis. Diffinitio enim cōuersim predicatur de re et indicat quid est esse rei ut substantia animata sensibilis cōuertitur cū aīali. et indicat quid est esse ei. Quia oīs diffinitio fit per substantialia. omne autē superius est de essentia sui inferioris. Diffinitio enim sic diffinitur ab Aristotele. Diffinitio est oratio quid est esse rei significans propriū autem non indicat quid est esse rei.

5^m & utrum predicabile

Accidens est quod adest et abest preter subiecti corruptionem. ut album nigrum. sedere et non sedere. Nec enim possunt adesse homini et abesse preter subiecti corruptionem. Diffinitur autem accidens sic. Accidens est quod neque est genus. neque species. neque differentia. neque propriū. inest autem rei. Vel sic. Accidens est. quod contingit eidem in esse et non in esse. ut album nigrum sedere et cetera. Et de his duabus ultri-

his diffinitionibus dicit Aristoteles. Est autem accidentis
diffinitio secunda melior quam prima quia ad intelligendū
primam diffinitionem. necesse est scire quid sit genus. quid
species et sic de aliis. secunda autem per se diffinita est ad
cognoscendū qd est quod dicitur per ipsam Accidentiū ali
ud separabile ut albedo in homine Aliud inseparabile. ut ni
gredo in coruo. et ethiope. et album in cigno. licet enim ni
grum inseparabiliter accidit coruo tamen hoc non est con
tra diffinitionem in qua dicitur. quod potest adesse et ab
esse preter subiecti corruptionem. quia ut uult porphi
rius. coruus potest intelligi albus. et ethiops nitens cando
re preter subiecti corruptionem. Item accidentium ali
ud commune. ut album nigrum Aliud proprium ut albedo
fortis.

Addumme est omnibus quinque predicabilibus
de pluribus predicari. Differunt autem quia ge
nus predicatur de pluribus quam alia. et ideo
differt ab aliis Differentia uero differt a genere in eo quod
predicatur in quale. genus autem in quid Item differentia
differt a specie et a proprio quia differentia predicatur de
pluribus differentibus specie. illa autem non Differt enim
ab accidente quia accidens suscipit intensionem et remissio
nem differentia uero non suscipit magis neque minus Dif
fert autem species a genere quia genus continet species.
et non continetur ab eis. Species autem differt a differen
tia quia ex pluribus differentiis bene constituitur una speci
es ut iste differentie rationale. mortale. coniunguntur ad
constitutionem huius speciei homo. Species uero non con
iungitur speciei ut gignat aliam speciem. quedam enim par
ticularis equa cuidam particulari asino permiscetur ad mu
li generationem sed non equa et asinus in comuni Species
autem differt a proprio. quia species natura prior est pro

b iij

alia desitio acc^{ty}

*Porphyrius
Accidens commune &
Proprium*

*Quid sit commune.
Quinqz predicabilibz
& in quibz differant*

*Quod finis & distinctio
est differentia ipsa est
differentia*

*omne acc^{us}. nata post^{er}
suo subiecto.*

Predicari uniuoce

Predicari equiuoce

prio. proprium uero posterius est specie. Preterea quorum termini & definitiones sunt differentes. ipsa sunt differentia ergo species et proprium sunt differentia Species autem differt ab accidente quia species predicatur in quid. accidens uero in quale uel quomodo se habet. Species etiam natura prior est accidente. Omne enim accidens natura posterius est suo subiecto. Proprium autem differt ab accidente quia proprium de una sola specie predicatur cuius est proprium. accidens uero de pluribus speciebus. et accidens primo inest individuis et per posterius generibus & speciebus non enim homo aut animal currit. nisi quia sortes uel plato currit. Proprium autem primo conuenit speciei et per speciem conuenit individuis Item genus differentia. species. proprium equaliter participantur ab omnibus de quibus predicantur. accidens uero non. sed suscipit intensionem et remissionem Item genus. differentia. species proprium uniuoce predicantur. accidens autem non predicatur uniuoce sed denominatiue Predicari autem uniuoce. est predicari secundum unum nomen et rationem unam secundum illud nomen sumptam. ut homo secundum unum nomen predicatur de sorte et platone. ut sortes est homo. plato est homo. et ratio eius secundum illud nomen est una. ut animal rationale mortale. et ob hoc ens non potest esse genus quia licet secundum unum nomen predicatur. non tamen secundum unam rationem Ratio enim entis secundum quod dicitur de substantia est ens per se. secundum autem quod dicitur de alijs nouem predicamentis est ens in alio. et sic predicatur secundum diuersas rationes. et ideo non predicatur uniuoce. sed potest equiuoce aut multipliciter Predicari autem equiuoce est predicari uno nomine & rationibus diuersis secundum illud nomen sumptis. ut canis uno nomine predicatur de cane latrabili. sidere celesti. & pisce marino Non autem secundum illud nomen ratio est eadem omnibus. sed alia &

alia Denominatiua dicuntur. quaecunq; ab aliquo solo casu
sunt differentia et secundum illud nomen habet appellatio
nem. ut a grammatica grammaticus. a fortitudine fortis. Unde
grammatica et fortis predicantur denominatiue.

Explicit secundus tractatus.

Incipit tertius tractatus. *De articulis*

De cognoscendum predicamenta. quedam sunt
necessario premittenda sine quorum cognitione
nequaquam potest haberi cognitio predica-
mentorum. et ideo distinguimus eorum aristotele tri-
plex modum predicandi. Forum que predicantur. quedam
sunt uniuoca. quedam equiuoca. quedam denominatiua. Equi-
uoca dicuntur quorum solum nomen est commune et ratio sub-
stantie secundum illud nomen est diuersa. ut animal signifi-
cat animal uiuum et animal pictum et nomen in eis solum est
commune et secundum illud nomen ratio substantie est diuer-
sa. dicimus enim de leone picto in pariete. Ecce terribile ani-
mal. et de leone uiuo idem dicimus equiuoce. Et de statu-
is regum dicimus. Isti sunt tales reges et de his qui adhuc re-
gnant dicimus. isti sunt tales reges sumendo nomen regis
equiuoce. Uniuoca dicuntur quorum nomen est commune et
ratio substantie secundum illud nomen est eadem. ut hoc no-
men animal est commune homini boui et leoni et similiter
ratio substantie secundum illud nomen est eadem: ut ho-
mo est animal: bos est animal. homo est substantia animata
sensibilis. bos est substantia animata sensibilis. et sic nomen
est commune eis et ratio secundum illud nomen est eadem.
nihil aliud est homo secundum quod est animal quam substantia
animata sensibilis: et similiter bos. Denominatiua dicun-
tur quaecunq; ab aliquo solo casu sunt differentia et secun-
dum illud nomen habent appellationem. ut a gram-
matica grammaticus. et a fortitudine fortis differunt solo ca-

b iij

qued denominatiua dicuntur

*Tres modi predicandi
Et uniuoca equiuoca et
denominatiua.
Equiuoca dicuntur*

Uniuoca dicuntur

Denominatiua dicuntur

Nomen denominatiuū

*cū complexiōe &
sine complexiōe*

*Primus modus
essendi in*

2°

3°

4°

5°

6°

7°

8° & ultimus modus

su. id est sola cadentia que est ex parte uocis . et secundum illud nomen habent appellationem ¶ Nomen enim denominatiuum debet conuenire cum nomine uniuoco i principio. et differre in fine . ut a grammatica grammaticus . ab albedine albus.

Eorum que dicuntur. qdam dicuntur cum complexione. ut homo currit. qdam sine complexione ut homo uel currit Sed priusqz alterum membrum diuisionis huius subdiuidatur. distinguendi sunt modi essendi in . quia necessarij sunt ad sequentem diuisionem cognoscendam et ad ea que postea dicuntur ¶ Primus igitur modus essendi i est. quando aliquid dicitur esse i alio. sicut pars integralis in suo toto. ut digitus in manu et paries in domo ¶ Secundus modus essendi in. est sicut totum integrale in suis partibus simul sumptis ut domus in pariete. tecto et fundamento ¶ Tertius modus. est sicut species in genere . ut homo in animali. uel unūquodqz inferius i suo superiori ¶ Quartus modus est sicut genus in specie . ut animal in homine uel uniuersaliter quodlibet superius i suo inferiori. ¶ Quintus modus essendi in. dicitur sicut forma in materia et iste quintus modus subdiuiditur. quia quedam est forma substantialis. ut anima est forma substantialis hominis quedam est forma accidentalis. ut albedo hominis. & prima harum dicitur proprie in esse sicut forma in materia . ut anima in corpore alia autem dicitur esse in alio sicut accidens in subiecto . ut albedo in pariete ¶ Sextus modus essendi in. est sicut aliquid est. in sua causa efficiente ut regnum in regente ¶ Septimus modus essendi in. est sicut aliquid est in suo fine. ut uirtus in beatitudine ¶ Octau^{us} modus essendi in est. sicut aliquid est in suo continente. ut uinum in uase. locatum in loco ¶ Des autem octo modos essendi in distinguit aristoteles quarto philosophorum. Boetius autem assignat nouem . quis subdi

uidit quoniam ut dictum est. Unde uersus In sunt pars totius
genus et species. calor igni Rex in regno. res in fine. locoque
locorum.

Eorum que sunt. quedam dicuntur de subiecto in sub
iecto uero nullo sunt ut genera species substantie et
differentie earum que omnia dicuntur substantie
uniuersali s: extenso hec noie substantia ut homo animal ratio
nale. Dici de subiecto prout hic sumitur est dici de inferiori
ut animalis dicitur de homine. et homo de sorte. et color de albe
dine Et esse in subiecto sumitur. secundum quod accidens est in
subiecto. Alia uero neque de subiecto dicuntur. neque in sub
iecto sunt ut individua substantie. Alia dicuntur de subiecto
et sunt in subiecto. ut genera et species aliorum nonem predi
camentorum. dicuntur de inferioribus et sunt in subiecto. si
cut accidens in subiecto. ut color dicitur de albedine. ut de
inferiori. et est in corpore ut in subiecto Alia uero in subiec
to sunt. et de subiecto nullo dicuntur: ut hec scientia est in
anima. ut accidens in subiecto et non dicitur de aliquo infe
riori. et iste color est in subiecto ut in corpore. et non dicitur
de subiecto. omnis enim color in corpore est Quando autem
alterum de altero predicatur. ut de subiecto. quocumque
de eo quod predicatur dicuntur. omnia de subiecto dicun
tur ut sortes est homo. homo est animal. ergo sortes est ani
mal Diuersorum generum et non subalternarum piscium
diuerse sunt species et differentie. ut animalis et scientie
que sunt diuersa genera Differentie enim animalis: sunt ra
tionale. irrationale: diuiditur enim per has differentias:
ut animalium aliud rationale. aliud irrationale Differen
tie autem scientie. sunt naturale morale: et sermocinale.
diuiditur enim scientia per has differentias. ut scientia
rum alia naturalis: alia moralis. alia sermocinalis.

*Dici de subiecto
est in subiecto*

*differentie animalis
differentie scientie*

que dicuntur secundum
nullam complexionem

Sufficientia. Indica

Substantia.

Quantitas.

Ad aliquid.

Qualitas.

ubi.

quando.

situs.

habere.

Agere &

Pati. 2^a Substantia

2^a Sub

Individua dicuntur

1^a Substantie

Omnia & Species dicuntur

2^a Substantie

Eorum que secundum nullam complexionem dicuntur. singulum autem. aut significat substantiam aut qualitatem. aut quantitatem. aut ad aliquid: aut agere. aut pati. aut ubi aut quando. aut situm esse aut habere. Est enim substantia ut exemplariter dicatur ut homo equus. Quantitas. ut bicubicum tricubicum. Ad aliquid. ut duplum. triplum. Qualitas ut albedo. nigredo. Ubi. ut in loco esse. Quando. ut heri fuisse. cras fore. Situs. ut iacere sedere. Habere. ut calciatum esse. armatum esse. Agere. ut secare urei. Pati. ut secari. uri. His habitis dicendum est de unoquoque predicamentorum. et primo de substantia. cum sit prior alijs predicamentis.

de Substantia Prime Predicamentis

Substantia autem dividitur per primam et secundam. Prima substantia est. que proprie principaliter et maxime substantare dicitur. Vel prima substantia est que neque in subiecto est. neque de subiecto dicitur ut aliquis homo. aliquis equus. Secunde substantie sunt species. in quibus sunt prime substantie. et harum specierum genera. ut homo et animal. Est enim aliquis homo in homine qui est species. et homo in animali quod est genus. Individua dicuntur prime substantie. quia primo substant alijs. Genera vero et species dicuntur secunde substantie quia secundo substant. Aliquis enim homo dicitur grammaticus et aliquis currus animal. substantia ergo homo dicitur grammaticus. currus animal. et substantia. Item ea que dicuntur de subiecto omnia predicantur nomine et ratione. ut homo predicatur de sole et de platone. Eorum vero que sunt in subiecto. in pluribus quidem. neque nomen neque ratio predicatur de subiecto. ut hec albedo vel hoc album. In aliquibus autem nomen nihil prohibet predicari de subiecto. rationem vero predicari de subiecto est impossibile. ut album predicatur de subiecto. ratio vero albi nunquam de subiecto predicatur. Item secundam substantiam

tiarum. species est magis substantia q̄ genus: q̄ species est
propinquior prime substantie q̄ genus Et etiā q̄ pluribus
substat Quibuscūque enim substat genus eisdē substat speci
es: et cum hoc species substat ipsi generi. Sed species specia
lissime equaliter substant. et equaliter sunt substantie: ut ho
mo equus et similia. His uisus dicendum est de communita
tibus et proprietatibus substantie Commune est enim sub
stantie in subiecto non esse quia esse in subiecto competit so
lum accidenti. hoc patet in primis substantiis per diffinitio
nem prime substantie. in secundis autem patet inductione et
silogismo Inductione sic. homo non est in subiecto equus
non est in subiecto. leo non est in subiecto. neque animal. et
sic de singulis. ergo nulla secunda substantia est in subiecto.
Silogismo sic nihil eorum que sunt in subiecto. predicatur
nomine et ratione de subiecto. sed omnis secunda substantia
predicatur nomine et ratione de subiecto. ergo nulla secun
da substantia est in subiecto Hoc aut non est proprium sub
stantie. sed etiam differentie competit et hoc intelligitur de
differentiis substantie Nec est instantia de partibus substā
tie. que sunt i suo toto et ideo uidentur esse in subiecto quia
alius est modus essendi in. ut accidens in subiecto Et alius
sicut pars est in suo toto. ut prius paruit. Item omnibus se
cundis substantiis et differentiis earum conuenit uniuoce
predicari Hoc enim omnia predicantur de primis substan
tiis nomine et ratione. quare uniuoce predicantur. Item
omnis prima substantia significat hoc aliquid. idest indi
uiduum et unum numero Sed secunda substantia uidetur
significare hoc aliquid sub appellationis figura. eo quod
est in prima substantia et etiam de essentia eius. non tamen
significat hoc aliquid sed potius quale quid: siue commune
nō enī illud qd significatur per secundā substantiā est unum

Species est magis substantia
q̄ Gen

Commu^{latur} & Prop^{habetur} Sub^{stantia}

Inductio

Silogismus

2^a Sub^{stantia} uniu^{er}salit^{er}

Pro

*Substantia nihil est
contrarium*

*Sub^a no super mag^s
& minus*

*ver & falsum sunt
in rebus ut in subiecto &
in oratione ut in sy^o*

*Quantitas. 2^m Pr^odi
continua &
dynota*

numero. sicut illud quod significatur per primam substantiam. Item substantie nihil est contrarium sed hoc non est proprium substantie quia non convenit soli substantie sed etiam quantitati et quibusdam aliis. Item substantia non suscipit magis neque minus. Non enim dico. quod una substantia non magis substantia quam alia. Sed dico quod unaqueque substantia secundum esse suum non intenditur neque remittitur. ut album quandoque est magis album. quandoque minus album. Sortes vero. non est magis homo uno tempore quam alio tempore. nec magis homo quam plato et hoc non est proprium substantie sed convenit etiam quantitati et religioni. Item proprium est substantie. cum sit una et eadem numero secundum sui mutationem esse susceptibilem contrariorum. ut idem homo aliquando est albus. aliquando est niger. aliquando est calidus. aliquando frigidus. aliquando pius aliquando studiosus. Neque est instantia de oratione quia licet hec eadem oratio sortes sedet. aliquando est vera. aliquando falsa. tamen hoc non est secundum sui mutationem. sed secundum mutationem rei. ut quia sortes currit vel sedet. Et ideo nota. quod verum et falsum sunt in rebus. ut in subiecto. et sunt in oratione. ut in signo. Unde equivoatur modus essendi in. cum dicitur verum et falsum esse in rebus. et in oratione. Similiter equivoatur susceptibile. cum dicitur. res est susceptibilis veri et falsi. et oratio est susceptibilis veri et falsi. sicut equivoatur susceptibile. cum dicitur. urina est susceptibilis sanitatis et animalis est susceptibile sanitatis. Hec enim suscipit sanitatem. quia significat eam. Aliud vero quod est subiectum eius. Et ita hoc proprium non convenit orationi. sed soli substantie. Quantitatis aliud continuum aliud discretum. Quantitas continua est cuius partes copulantur ad eundem terminum communem. ut partes linee copulantur ad punctum. Est autem discreta quantitas. ut numerus

et oratio Unde due sunt species eius. Non enim est in numero aliquis terminus communis ad quem partes numeri copulantur. ut in decem quique et quinque ad tria et septem ad nullum terminum copulantur sed semper discreti sunt. Est autem numerus multitudo ex unitatibus aggregata. similiter in oratione syllabe non copulantur ad aliquem terminum sed unaqueque separata est ab alia. Quantitatis continua. alia linea alia superficies alia corpus. alia tempus alia locus. Unde quique sunt species eius. quod autem linea sit quantitas continua patet quia partes eius copulantur ad aliquem terminum communem. puta ad punctum. et partes superficiei ad lineam. partes corporis ad superficiem. partes autem temporis ad nunc. ut preteritum et futurum ad presens. partes autem loci ad eundem terminum copulantur ad quem corporis particule. His uisus dicendum est de communitatibus et proprietatibus quantitatis prima communitas est quantitati nihil est contrarium. ut bicubito tricubito. uel superficiei nihil est contrarium. quia contrarietas primo in est qualitatibus. non omnibus sed quibusdam. quantitas non est qualitas. quare sequitur quod contrarietas non est in quantitate. Item quantitas non suscipit magis neque minus. Non enim una linea est magis linea quam alia. nec numerus trinarius est magis numerus quam binarius. et sic de alijs. Item proprium est quantitati. secundum eam equale uel inaequale dici ut unus numerus est equalis uel inaequalis alteri numero. et unum corpus est equale uel inaequale alteri corpori. et una linea est equalis uel inaequalis alteri linee.

Ad aliquid uero talia dicuntur. quaecumque hoc ipsum quod sunt aliorum dicuntur uel quomodo liber aliter ad aliud. ut duplum dimidui duplum et dimidium dupli dimidium. pater filii pater: filius patris filius et maior minore maior. et minus maiore minus. uel sub habitudine alterius casus. ut similis simili similis. uicin?

Humens quid

Quantitas continua: S. S. S. S.

Linea.

Superficies

corpus.

Tempus.

Locus.

Quantitas nihil est

alterum

Quantitas non suscipit

magis et minus.

3. Propter.

3° sp^{er} relatiuorum
 1^a secundum equiparantiam
 2^a secundum suprapositionem
 3^a secundum suppositionem

Commutas in relatione

Acta suscipiunt magis & minus

dicuntur ad euentus
 sunt simul natura

Alia diffinitio

4^m p^{er} d^{ic}

uicino uicinus amic⁹ amico amicus. Relatiuorum tres sunt species. Quedam dicuntur secundum equiparantiam: ut quicunq; eodem nomine dicuntur. ut similis simili similis. et equalis equali equalis. et uicinus uicino uicinus. Alia secundum suprapositionem dicuntur. ut duplum triplum quia ista supraponuntur alijs. sicut dominus seruo superponitur. Alia uero secundum suppositionem ut seruus domino supponitur. et filius patri et dimidium duplo et sic de alijs. Post hec sequuntur communitates et proprietates relationis. Prima est quod contrarietas est in relatione. ut uirtus est contraria uicio cum utrunq; eorum sit ad aliquid. hoc autem non conuenit omni relationi. duplo enim nihil est contrarium neq; triplo. Item relatiua suscipiunt magis et minus ut simile dicitur magis et minus simile et similiter inequale. Sed hoc non conuenit omnibus relatiuis. duplum enim non dicitur magis et minus duplum neq; triplum. neq; pater. Item relatiua dicuntur ad conuertentiam. ut pater filii pater filius patris filius. Item relatiua sunt simul natura simul enim sunt duplum et dimidium. pater et filius. Item relatiua posita se ponunt et perempta se perimunt. ut si duplum est. dimidium est et e contra et si duplum non est. dimidium non est et e contra. Item alia diffinitio relatiuorum est. Ad aliquid sunt quibus hoc ipsum esse est ad aliud quodammodo se habere. et hec diffinitio est propria relatiuorum. Item proprium est relatiuorum quod si quis diffinite nouerit unum relatiuorum. diffinite noscet et reliquum. ut si diffinite nouerit quid sit duplum diffinite noscet id cuius est duplum. Necesse est enim utroq; rationibus utrisq; uti.

Qualitas est secundum quam quales esse dicimur ut secundum albedinem dicimur albi. et secundum colorem colorati et secundum iusticiam iusti.

sti Qualitatis quatuor sunt species Prima est habitus et dispositio Differt autem habitus a dispositione quia habitus permanentior est et diuturnior ut sunt uirtutes et scientie Scientia enim difficillime est mobilis: nisi forte grandis permutatio fiat uel ab egritudine uel ab aliquo alio huiusmodi circa scientem. similiter est de uirtute. Iusticia enim uel castitas non cito uel de facili permutantur Dispositiones uero dicuntur que de facili permutantur ut calor frigiditas egritudo. sanitas Unde habitus possunt dici dispositiones: et non e conuerso Illi enim qui habitum habent quodam modo sunt dispositi uel melius uel peius ad ea que habent. dispositiones autem non sunt habitus Unde habitus potest sic diffiniri habitus est qualitas de difficili mobilis. Dispositio est qualitas de facili mobilis a suo subiecto Secunda species qualitatis est naturalis potentia uel impotentia aliquid facile faciendi. uel patiendi. ut sanatiuus dicitur qui habet naturalem potentiam. ut nihil ab aliquibus accidentibus egritudinem inferentibus patiatur Et egrorariuus dicitur qui habet naturalem impotentiam aliquid patiendi. durum autem dicitur habere naturalem potentiam resistendi sectioni Et molle naturalem impotentiam quia cito secatur. Lurfores et pugillatores dicuntur similiter de ista specie non quia exerceant actus suos: sed quia habent naturalem potentiam hoc faciendi Tertia species qualitatis est passio et passibilis qualitas. ut ille qualitates que efficiunt in sensibus passionibus ut in gustu dulcedo amaritudo et similia Et etiam ille qualitates sunt in hac specie que ab aliquibus passionibus generantur. uel facile uel difficile mobilibus et permanentibus. siue enim nigredo ab aliqua passione naturali generetur. siue ab egritudine: siue ab estu. qualitas passibilis dicitur. Quarta uero species qualitatis est forma. et circa hoc aliquid constans figura ut dispositio corporis

Qualitatis 4^a species
1^a species
habitus est permanentior
et diuturnior dispositio

Dispositio est facili permutatur

Habitus est qualitas de difficili mobilis
Dispositio est qualitas de facili mobilis
2^a species

3^a species

4^a species

ut triangulatio. quadrangulatio. rotunditas. curuitas. rectitudo. circulus &c.

Que qualia dicuntur

Qualia uero dicuntur. que secundum hec denominatiue dicuntur. uel quomodolibet aliter ab his ut a grammatica grammaticus. a iusticia iustus. Vel que dicuntur ab aliqua qualitate non denominatiue. eo quod nomen non est impositum ipsi qualitati. ut cursor et pugillator. Et nota quod cursor et pugillator dicuntur dupliciter. Uno modo dicuntur cursor et pugillator ab arte currendi et pugillandi. et sic sunt in prima specie qualitatis. quia iste artes sunt habitus. Alio modo dicitur cursor. non quod habet artem currendi sed quia habet naturalem potentiam ad actum currendi. et pugillator non quod habeat artem pugillandi sed quia habet naturalem potentiam ad actum pugillandi. Et isto modo dicuntur qualia ab istis naturalibus potentijs: sed non denominatiue. eo quod nomina non sunt imposita istis naturalibus potentijs a quibus dicuntur qualia. et sic cursor et pugillator sunt in secunda specie qualitatis. Alia autem dicuntur qualia non denominatiue. non quia nomen non est impositum qualitati. sed quoniam quale non participat illud nomen. ut studiosus a uirtute. et sic sunt tres modi sumendi quale a qualitate. Est autem contrarietas in qualitate. ut albedo contrariatur nigredini. iusticia iniusticie. Hoc autem non est proprium qualitati. quia non conuenit omni qualitati. Figura enim non habet aliquod contrarium. neque medij colores. ut rubedo. blawedo. Et sciendum quod si unum contrariorum fuerit quale. reliquum erit quale. ut iusticia est qualitas. ergo iniusticia. iustum est quale. ergo iniustum. Item qualitas suscipit magis et minus. dicitur enim iustus magis et minus iustus. et albus. et grammaticus. sed hoc non est proprium qualitati. quia quadratum non suscipit magis neque minus. neque circulus neque quadrangulatio neque circulatio. Item proprium est qualitati secundum eam simile uel dissimile dici. ut albus albo similis dicitur. et iustus iusto. albus

contrarietas in qualitate

*Qualitas suscipit magis
& minus*

autem nigro dissimilis dicitur.

Quantum predicantur

Actio est secundum quam in id quod subicitur agere dicitur. ut secans aliquis dicitur agere in eo quod secat. Unde sectio est actio. et secundum sectionem agit secans in eo quod secat et percussio est actio. Item proprium est actioni ex se inferre passionem. Recipiunt autem agere et pati contrarietatem. Calefacere enim est contrarium ei quod est frigesfacere. Et delectari est contrarium ei quod est tristari. Recipiunt agere et pati magis et minus. Calefacere enim magis et minus dicitur. Et calefieri dicitur magis et minus. Et similiter delectari et tristari.

Sexta lra

Passio est effectus illationis actionis. ut calefieri inferitur ex calefacere. Proprium autem passioni est primo inferri ex actione. Item passio non est in agente sed in patiente. De reliquis vero que dicta sunt modo sufficiant. Que sequuntur de alijs quatuor predicamentis. non sunt dicta a petro hispano.

Septima lra

Quando est quod ex adiacencia temporis in re temporalis derelinquitur. ut hodie esse eras fore. Item duplex est quando scilicet simplex et compositus sicut duplex est tempus. Item tres sunt proprietates quando. Prima est. quod quando non suscipit magis neque minus. Secunda est. quod quando nihil est contrarium. Tertia est. quod quando est in omni illo quod incipit esse in tempore.

Octa lra

Ubi est circumscripcio corporis locati a loci circumscriptione. ut in ecclesia esse in foro esse. Et dividi- tur ubi quod quoddam est ubi simplex et est illud quod a simplici loco. preedit ut est locus punctorum. Et quoddam est ubi compositum et est illud quod a loco composito. preedit. Proprietates ubi. sunt due. Prima est. quod ubi nihil est contrarium. Secunda est. quod ubi non suscipit magis neque minus. hec est quod ubi non suscipit intensiorem et remissionem.

cj

Actio qd sit

Proprius actiois qd

Recipit contrarietatem

Recipit magis et minus

Passio quid

Recipit contrarium magis et minus

Quando. quid

Simp. & compositus

Non suscipit magis et minus

Non recipit contrarium

Est in omni qd incipit in ipso

Ubi qd sit

Ubi simp.

Ubi compositus

Non habet contrarium

Non suscipit magis neque minus

Positio. quid
 1^a no p^o p^o p^o
 2^a no p^o p^o p^o
 3^a no p^o p^o p^o
 4^a no p^o p^o p^o
 5^a no p^o p^o p^o
 6^a no p^o p^o p^o
 7^a no p^o p^o p^o
 8^a no p^o p^o p^o
 9^a no p^o p^o p^o
 10^a no p^o p^o p^o
 11^a no p^o p^o p^o
 12^a no p^o p^o p^o
 13^a no p^o p^o p^o
 14^a no p^o p^o p^o
 15^a no p^o p^o p^o
 16^a no p^o p^o p^o
 17^a no p^o p^o p^o
 18^a no p^o p^o p^o
 19^a no p^o p^o p^o
 20^a no p^o p^o p^o
 21^a no p^o p^o p^o
 22^a no p^o p^o p^o
 23^a no p^o p^o p^o
 24^a no p^o p^o p^o
 25^a no p^o p^o p^o
 26^a no p^o p^o p^o
 27^a no p^o p^o p^o
 28^a no p^o p^o p^o
 29^a no p^o p^o p^o
 30^a no p^o p^o p^o
 31^a no p^o p^o p^o
 32^a no p^o p^o p^o
 33^a no p^o p^o p^o
 34^a no p^o p^o p^o
 35^a no p^o p^o p^o
 36^a no p^o p^o p^o
 37^a no p^o p^o p^o
 38^a no p^o p^o p^o
 39^a no p^o p^o p^o
 40^a no p^o p^o p^o
 41^a no p^o p^o p^o
 42^a no p^o p^o p^o
 43^a no p^o p^o p^o
 44^a no p^o p^o p^o
 45^a no p^o p^o p^o
 46^a no p^o p^o p^o
 47^a no p^o p^o p^o
 48^a no p^o p^o p^o
 49^a no p^o p^o p^o
 50^a no p^o p^o p^o
 51^a no p^o p^o p^o
 52^a no p^o p^o p^o
 53^a no p^o p^o p^o
 54^a no p^o p^o p^o
 55^a no p^o p^o p^o
 56^a no p^o p^o p^o
 57^a no p^o p^o p^o
 58^a no p^o p^o p^o
 59^a no p^o p^o p^o
 60^a no p^o p^o p^o
 61^a no p^o p^o p^o
 62^a no p^o p^o p^o
 63^a no p^o p^o p^o
 64^a no p^o p^o p^o
 65^a no p^o p^o p^o
 66^a no p^o p^o p^o
 67^a no p^o p^o p^o
 68^a no p^o p^o p^o
 69^a no p^o p^o p^o
 70^a no p^o p^o p^o
 71^a no p^o p^o p^o
 72^a no p^o p^o p^o
 73^a no p^o p^o p^o
 74^a no p^o p^o p^o
 75^a no p^o p^o p^o
 76^a no p^o p^o p^o
 77^a no p^o p^o p^o
 78^a no p^o p^o p^o
 79^a no p^o p^o p^o
 80^a no p^o p^o p^o
 81^a no p^o p^o p^o
 82^a no p^o p^o p^o
 83^a no p^o p^o p^o
 84^a no p^o p^o p^o
 85^a no p^o p^o p^o
 86^a no p^o p^o p^o
 87^a no p^o p^o p^o
 88^a no p^o p^o p^o
 89^a no p^o p^o p^o
 90^a no p^o p^o p^o
 91^a no p^o p^o p^o
 92^a no p^o p^o p^o
 93^a no p^o p^o p^o
 94^a no p^o p^o p^o
 95^a no p^o p^o p^o
 96^a no p^o p^o p^o
 97^a no p^o p^o p^o
 98^a no p^o p^o p^o
 99^a no p^o p^o p^o
 100^a no p^o p^o p^o

Habitus quid
 1^a no p^o p^o p^o
 2^a no p^o p^o p^o
 3^a no p^o p^o p^o
 4^a no p^o p^o p^o
 5^a no p^o p^o p^o
 6^a no p^o p^o p^o
 7^a no p^o p^o p^o
 8^a no p^o p^o p^o
 9^a no p^o p^o p^o
 10^a no p^o p^o p^o
 11^a no p^o p^o p^o
 12^a no p^o p^o p^o
 13^a no p^o p^o p^o
 14^a no p^o p^o p^o
 15^a no p^o p^o p^o
 16^a no p^o p^o p^o
 17^a no p^o p^o p^o
 18^a no p^o p^o p^o
 19^a no p^o p^o p^o
 20^a no p^o p^o p^o
 21^a no p^o p^o p^o
 22^a no p^o p^o p^o
 23^a no p^o p^o p^o
 24^a no p^o p^o p^o
 25^a no p^o p^o p^o
 26^a no p^o p^o p^o
 27^a no p^o p^o p^o
 28^a no p^o p^o p^o
 29^a no p^o p^o p^o
 30^a no p^o p^o p^o
 31^a no p^o p^o p^o
 32^a no p^o p^o p^o
 33^a no p^o p^o p^o
 34^a no p^o p^o p^o
 35^a no p^o p^o p^o
 36^a no p^o p^o p^o
 37^a no p^o p^o p^o
 38^a no p^o p^o p^o
 39^a no p^o p^o p^o
 40^a no p^o p^o p^o
 41^a no p^o p^o p^o
 42^a no p^o p^o p^o
 43^a no p^o p^o p^o
 44^a no p^o p^o p^o
 45^a no p^o p^o p^o
 46^a no p^o p^o p^o
 47^a no p^o p^o p^o
 48^a no p^o p^o p^o
 49^a no p^o p^o p^o
 50^a no p^o p^o p^o
 51^a no p^o p^o p^o
 52^a no p^o p^o p^o
 53^a no p^o p^o p^o
 54^a no p^o p^o p^o
 55^a no p^o p^o p^o
 56^a no p^o p^o p^o
 57^a no p^o p^o p^o
 58^a no p^o p^o p^o
 59^a no p^o p^o p^o
 60^a no p^o p^o p^o
 61^a no p^o p^o p^o
 62^a no p^o p^o p^o
 63^a no p^o p^o p^o
 64^a no p^o p^o p^o
 65^a no p^o p^o p^o
 66^a no p^o p^o p^o
 67^a no p^o p^o p^o
 68^a no p^o p^o p^o
 69^a no p^o p^o p^o
 70^a no p^o p^o p^o
 71^a no p^o p^o p^o
 72^a no p^o p^o p^o
 73^a no p^o p^o p^o
 74^a no p^o p^o p^o
 75^a no p^o p^o p^o
 76^a no p^o p^o p^o
 77^a no p^o p^o p^o
 78^a no p^o p^o p^o
 79^a no p^o p^o p^o
 80^a no p^o p^o p^o
 81^a no p^o p^o p^o
 82^a no p^o p^o p^o
 83^a no p^o p^o p^o
 84^a no p^o p^o p^o
 85^a no p^o p^o p^o
 86^a no p^o p^o p^o
 87^a no p^o p^o p^o
 88^a no p^o p^o p^o
 89^a no p^o p^o p^o
 90^a no p^o p^o p^o
 91^a no p^o p^o p^o
 92^a no p^o p^o p^o
 93^a no p^o p^o p^o
 94^a no p^o p^o p^o
 95^a no p^o p^o p^o
 96^a no p^o p^o p^o
 97^a no p^o p^o p^o
 98^a no p^o p^o p^o
 99^a no p^o p^o p^o
 100^a no p^o p^o p^o

No.

Positio est quidam partium situs et generationis ordinatio
 ut scilicet. statio. et sic de aliis. Tres sunt proprie-
 tates positionis. Prima est. quod positio non habet con-
 trarium. Secunda est. quod positio non suscipit magis neque minus.
 Tertia est. quod proprium est positioni substantie proprie assistere.
Habitus est corporum et eorum que circa corpus
 sunt adiacentia. ut tunicarum esse loricatedum esse.
 Et tres sunt proprietates eius. Prima quod habitus susci-
 pit magis et minus. ut equus est armatier pedite. Secunda est quod
 habitus non habet contrarium. Tertia est quod habitus semper
 est in pluribus. scilicet in habente et in habito.

Sequitur de post predicamentis.

Dicitur autem alterum alteri opponi quadrupli-
 citer. Oppositorum enim quedam sunt relativa.
 ut pater et filius: duplum et dimidium. Quedam
 sunt privative opposita. ut privatio et habitus. visus et ceci-
 tas. auditus et surditas. Alia sunt contrarie opposita. ut album
 et nigrum. Alia sunt contradictorie opposita. ut sedere non se-
 dere. Que autem sunt relative opposita. dictum est prius in
 capitulo de relatione. Contraria sunt quęcunque sub eodem
 genere posita. maxime a se invicem distat. mutuo se expellunt
 eidem susceptibili vicissim insunt. nisi alterum insit a natura
 ut albedo in cigno et nigredo in corvo et ethiope. Caliditas
 autem non est in igne ut accidens in subiecto immo ut sub-
 stantiale in eo cuius est substantiale. sicut sunt quedam que
 cadunt in diffinitione alicuius. non secundum predicationem
 sed potius ut principium. ut punctus in diffinitione linee.
 et unitas in diffinitione numeri. Et iste modus essendi in con-
 tinetur sub quarto modo secundum quem unaqueque pars
 diffinitionis est in suo diffinito. Et sic ignis non est subiec-
 tum caliditatis. sed materia ignis est subiectum eius. Hec
 enim susceptibilis est caliditatis et frigiditatis. Unde calidi

tas est in materia ignis ut in subiecto. in igne uero non ut in subiecto. sed ut substantiale in eo cuius est substantiale. Ignis est subtilissimum corpus calidum. agens super aera secundum totam suam uirtutem. Priuatiue opposita sunt que habent fieri circa idem subiectum. ordine irrefragibili. et tempore determinato a natura Ordine irrefragibili. dico. quia ab habitu in priuationem deuenire possibile est. sed non euenerso Impossibile est enim a priuatione in habitu regressum fieri: ut uisus et cecitas habent fieri circa oculos. A uisu autem deuenire in cecitatem possibile est. sed non euenerso.

Prius dicitur quadrupliciter Prius modo et proprie aliquid dicitur prius altero secundum ipsa. puta aliquis dicitur senior. et antiquior altero. sicut homo huius triginta annos dicitur prior homine habente uiginti annos Secundo modo dicitur aliquid prius a quo non conuertitur subsistendi consequentia. ut unum est prius duobus. Duobus enim existentibus mox consequens est unum esse. ut si duo sunt unum est et non euenerso Tertio modo dicitur prius secundum ordinem quandam ut in disciplinis principia priora sunt conclusionibus. et in grammatica littere sunt priores syllabis. Et in oratione prohemium est prius narratione. Quarto modo prius dicitur quod melius est et honorabilius. Consueuerunt enim plurimi homines honorabiliores et magis dilectos apud se dicere priores Preter hos quatuor modos iam dictos est unus alter modus prioritatis Foris uero qui conuertuntur secundum essendi consequentiam et alterum est quodammodo causa alterius. illud quod est causa alterius est prius natura. ut hec res hominem currere conuertitur cum hac oratione homo currit Et si hominem currere sit uerum. hec est uera homo currit et euenerso. Res autem est causa orationis uere de se facte et non e contra Ab eo enim quod res est uel non est oratio dicitur uera uel falsa ergo hec res hominem currere prior est hac oratione homo currit.

c ij

nota

Prus dr uig^{ter}
Primo

2°

3°

4°

Alius & modus Prioris

Unde uersus tempore natura prius ordine dic & honore.
Causam causato dicimus esse prius.

Simul de u^{ter}
1° . *simul tpe*
2° } *simul*
3° } *natura*

Simul dicitur tribus modis. Primo modo dicuntur simul. quorum generatio est in eodem tempore et neutrum est prius neq; posterius. & hec dicuntur simul tempore: ut duo gemelli nati in eodem tempore. Similiter subiectum & sua ppria passio. Secundo modo dicuntur simul. quocumq; conuertuntur & neutrum est cā alterius. sicut quolibet relatiua. ut duplū & dimidiū. pater & filius. & sic d' alijs. Tercio modo dicuntur simul que equaliter conuidentur aliquod genus ut homo equus. leo. & sic de alijs que conuidentur hoc genus animalis. Et similiter differentie diuidentes aliquod genus dicuntur simul: ut rationale irrationale. & sic de alijs. Isti autem duo ultimi modi dicuntur simul natura. primus autem modus dicitur simul tempore. unde uersus Dico simul quorum generatio nunc est. Que conuertuntur dicimur esse simul. Sūtaq; simul species gen⁹ unū cōdiuidētes.

Sex spēs motus
Generatio
Corruptio
Augmentatio
Diminutio
Alteratio &
Mutatio p^o locū

Motus sex sunt species. scilicet: Generatio. corruptio. augmentatio. diminutio. alteratio & secundū locū mutatio. Generatio est progressio a nō esse ad ēē. Corruptio ē progressio ab esse ad nō ēē. Augmentatio ē pexistētis quātitatis maioramētū. Diminutio ē pexistētis quātitatis minoramētū. Alteratio ē mutatio a cōtrariā qualitate i cōtrariā qualitatem. uel i mediā. ut cū aliqd pmutat ab albedine i nigredinē uel i medios colores. *M*otus scdm locū ē mutatio de uno loco in alterum. *M*otus autē secundū locū sex sunt species siue differentie. scilicet. Ante. retro sursum deorsus dextrorsus & sinistrorsum. Ad oēs autē has ptes fit mot⁹. unū uersus. Augēt dimīuit corūpit & generat. Alterat.

Habere de multis modis
Primo m

Habere dī multis & mutat & multa loca uagat. modis. Priō modo dī habere aliquā qualitatem ut disciplinā uel uirtutem. Secōdo modo dī habere

quantitatem et magnitudinem. ut bicubicum tricubicum. Tercio modo dicitur habere ea que circa corpus sunt adiacentia: ut uestimentum et tunicam. Aut circa membra ut in manu anulam. Et habitus isto tertio modo sumptus. est unum de decem predicamentis et diffinitur sic habitus est corporum et eorum que circa corpus sunt adiacentia ut est armatio uel caligatio et similiter fingantur nomina in alijs secundum adiacentiam illam. hec enim dicuntur habere illa uero haberi. Quarto modo dicitur habere membrum. ut manum aut pedem. Quinto modo dicitur habere. sicut continens contentum. ut lagena uinum. aut modius grana tritici. Sexto modo dicitur habere possessionem. ut domum aut agrum. Septimo modo dicitur habere uxorem. et de hoc modo dicit aristoteles. quod iste modus est alienissimus. in eo quod est habere propter hoc quod uir habens uxorem etiam habetur ab ea. uinculum enim matrimonij indissolubiliter ligat utrumque. Et dicit quod forte alij modi apparebunt in eo quod est habere. Sed qui consueuerunt dici pene omnes enumerati sunt.

Incipit quartus tractatus

Propositio est oratio affirmatiua uel negatiua alicuius de aliquo uel alicuius ab aliquo. **Terminus** est in quem resoluitur propositio ut in subiectum et in predicatum. **Dici de omni** est quando nihil est sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatum ut omnis homo currit hic cursus predicatur de homine et nihil est sumere sub homine de quo non dicatur cursus. **Dici de nullo** est quando nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueat predicationem ut nullus homo currit hic cursus remouetur ab omni homine et nihil est sumere sub homine a quo non remoueat cursus.

Syllogismus est oratio in qua quibusdam positis et concessis. necesse est aliud accidere per ea que posita sunt et concessa ut omne animal est substantia.

c. iij

2°
3° & sic et per aliam

4°
5°
6°
7°
Aristoteles.

Propositio est definitio

Terminus in quem resoluitur
propositio

Dici de omni

Dici de nullo

Syllogismus definitio

Syllogismus constat ex
tribus terminis &
duabus propositionibus. quarum
Prima Maior est
Secunda Minor

1^a figura
2^a figura
3^a figura.

Figura e

1^a figura e

2^a figura est

3^a figura. est

Notandum. quod
debita qualitas
debita quantitas
per se nota

omnis homo est animal. ergo omnis homo est substantia. hoc totum est
oratio in qua quibusdam positis scilicet duabus premissis ne
cesse est aliud accidere scilicet conclusionem. Omnis autem syllogis
mus constat ex tribus terminis et duabus propositionibus. quarum
propositionum prima vocatur maior secunda minor. Ex tribus autem ter
minis non possunt fieri due propositiones nisi alter illorum ter
minorum sumatur bis et tunc ille terminus bis sumptus. Aut subicitur
in una et predicatur in alia et sic est prima figura. Aut predicatur in
utraq. et sic est secunda figura. Aut subicitur in utraq. et sic est ter
tia figura. Horum autem terminorum alter vocatur medium: alter
maior extremitas alter vero minor extremitas. Medium est
terminus bis sumptus ante conclusionem. Maior extremitas
est terminus sumptus in maiori propositione cum medio. Mi
nor extremitas est terminus sumptus in minore propositio
ne cum medio.

Ad syllogismum autem exiguntur modus et figura. Figura est
ordinatio trium terminorum secundum subiectionem et predi
cationem. Hec autem ordinatio fit tribus modis ut dic
tum est prius. Et secundum hoc tres sunt figure. Prima figura est. quando
medium subicitur in una propositione et predicatur in alia. ut omne ani
mal est substantia. omnis homo est animal. ergo omnis homo est sub
stantia. Secunda figura est quando medium predicatur in utraq. ut om
nis homo est animal: nullus lapis est animal. ergo nullus lapis
est homo. Tertia figura est quando medium subicitur in utraq. ut omnis
homo est animal. omnis homo est substantia. ergo quedam substantia est
animal. Unde versus. Prima prius subicit medium post predi
cat ipsam. Altera bis dicit tertia bis subicit. Sub pre prima bis
pre secunda tertia sub bis. Modus est ordinatio duarum propositionum
in debita qualitate et quantitate. Debita qualitas est quod si una est ne
gativa reliqua erit affirmativa. Debita quantitas est quod si
una est particularis reliqua erit universalis. Unde tales sunt
regule universales ad quolibet figuram. Ex primis particularibus

indiffinitis et singularibus nihil sequitur unde oportet alteram
premissarum esse universalem. Item ex puris negatiuis nihil sequi-
tur unde oportet alteram premissarum esse affirmatiuam. Item
si aliqua premissarum fuerit particularis conclusio erit par-
ticularis et non contra. Item si aliqua premissarum fuerit nega-
tiua conclusio erit negatiua. Item medium nunquam debet poni
in conclusione. Unde partibus ex puris nil sequitur siue ne-
gatis. Si qua preit partis: sequitur conclusio partis. Si qua
negata preit: conclusio sitque negata. Lex generalis erit me-
dium concludere nescit.

Prima figura noue hz modos. Primi quatuor modi
concludunt directe. reliqui uero quique concludunt indi-
recte. Directe concluduntur est maiorem extremitatem predi-
cari de minori in conclusione. Indirecte concludere est minorem ex-
tremitatem predicari de maiori in conclusione. Nota duas regu-
las. quarum prima tantum conuenit priore figure quo ad quatuor pri-
mos. et secunda quo ad omnes. Secunda etiam conuenit tantum priore fi-
gure quo ad eius quatuor priores modos et tertie figure quo ad
omnes. Prima regula talis est: minorem existere negatiua nihil sequitur.
Secunda regula est: maiorem existente particulari nihil sequitur.
Barbara primus modus. constat ex duabus universalibus
affirmatiuis. universalem affirmatiuam directe concludenti-
bus. ut omne animal est substantia. omnis homo est animal. ergo omnis
homo est substantia. Celarent secundus modus constat ex maiore
universalis negatiua et minore universalis affirmatiua. univer-
salem negatiuam directe concludentibus. ut nullum animal est la-
pis. omnis homo est animal. ergo nullus homo est lapis. Darii tertius
modus: constat ex maiore universalis affirmatiua. et minore
particulari affirmatiua. particularem affirmatiuam directe con-
cludentibus. ut omne animal est substantia. quidam homo est animal.
ergo quidam homo est substantia. Ferio quartus modus
constat ex maiore universalis negatiua et minore particulari

c. iiii

2^a nega
3^a nega
4^a nega
5^a nega

9^a modi p^{ri}ma
qui p^{ri}mi directe
v. reliqui indirecte
1^a nega
2^a regula

1 Barbara

2 Celarent

3 Darii

4 Ferio

5 Baralip-ton.

6 celantes

7. Dabitur.

8 Fapesmo

9 Infesomoxo

affirmatiua. particularem negativam directe concludentib⁹
ut nullum animal est lapis. quidam homo est animal ergo q
dam homo nō est lapis Baralip-ton quintus modus: constat
ex duabus uniuersalibus affirmatiuis. particulare affirmati
uam indirecte concludentibus ut omne animal ē substantia
omnis homo est animal. ergo quedā substantia est homo Et
reducitur ad primum modum prime figure per conuersio
nem conclusionis per accidens. Celantes sextus modus con
stat ex maiore uniuersali negativa et minore uniuersali affir
matiua. uniuersale negativā indirecte cōcludētibus. ut nulluz
animal ē lapis. omnis homo est animal. ergo nullus lapis ē ho
mo. Et reducitur ad scdm modū prime figure conclusionē
conuersa simpliciter Dabitur. septimus mod⁹ cōstat ex maior
uniuersali affirmatiua et minore particulari affirmatiua. parti
cularem affirmatiuā indirecte cōcludētibus. ut oē animal est
substantia. qdā hō ē aīal: ergo qdā substantia ē hō Et reducitur
ad tertium modū prie figure conclusionē cōuersa simpliciter.
Fapesmo octau⁹ mod⁹ cōstat ex maiore uniuersali affirma
tiua et minore uniuersali negativa particularē negativā indirecte
concludentibus ut omne animal ē substantia nullus lapis est
aīal ergo qdā substantia nō ē lapis Et reducitur ad qrtū modū
prie figure maiorē cōuersa p accidēs et minore simpliciter et p
trāspōitionē pmissarū Infesomoxū non⁹ mod⁹ cōstat ex ma
iore particulari affirmatiua et minore uniuersali negativa. particu
larem negativam indirecte cōcludētibus. ut quedā animal
est substantia. nullus lapis ē animal. ergo quedā substantia nō
est lapis: Et reducitur iste mod⁹ ad quartū modum prime
figure maiore et minore cōuersis simpliciter. et per transpo
sitionem premissarum. Vnde omnes cōuersiones per quas
alij modi reducuntur ad quatuor primos modos prie figur.
sciuntur p hos uersus Simpliciter uerti uult s. p uero p ac
ci. Vbi uult transponi. et per impossibile duct.

Sequitur de secunda figura cuius tales dantur regu-
 le. In secunda figura maiore existere particulari nihil se-
 quitur. Itē in secunda figura ex puris affirmatiuis ni-
 hil sequitur. In secunda figura se concluditur negatiue. Secunda fi-
 gura quatuor habet modos. Cesare primus modus constat ex
 maiore uniuersali negatiua et minore uniuersali affirmatiua :
 uniuersale negatiua directe concludentibus: ut nullus lapis est
 animal. ois homo ē animal. ergo nullus homo est lapis. Et re-
 ducitur iste modus ad secundum modum prime figure maiore con-
 uersa simpliciter. Camestres secundus modus. constat ex ma-
 iore uniuersali affirmatiua et minore uniuersali negatiua uni-
 uersale negatiua directe concludentibus ut ois hō est animal
 nullus lapis est animal. ergo nullus lapis est hō. Et reducitur
 iste modus ad secundum modum prime figure minore et conclusio-
 ne conuersis simpliciter. et per transpositionem premissarum. Se-
 stimo tertius modus constat ex maiore uniuersali negatiua et
 minore particulari affirmatiua. particulari negatiua directe
 concludentibus ut nullus lapis est animal. quidam homo
 est animal. ergo quidam homo non est lapis. Et reducitur
 iste modus ad quartum modum prime figure maiore con-
 uersa simpliciter. Baroco quartus modus constat ex maiore
 uniuersali affirmatiua. et minore particulari negatiua. par-
 ticulare negatiua directe concludentibus ut omnis ho-
 mo est animal. quidam lapis non est animal: ergo quidam
 lapis non est homo. Et reducitur ad primum modum pri-
 me figure per impossibile. Reducere autem per impossibi-
 le. est ex opposito conclusionis cum altera premissarum. in-
 ferre oppositum alterius premissę. Sumatur enim oppo-
 situm conclusionis scilicet omnis lapis est homo. cum ma-
 iore huius quarti scilicet cum ista. omnis homo est animal
 sic arguetur. omnis homo est animal. omnis lapis est homo
 ergo omnis lapis est animal.

2^a figura.

4^{or} modi 2^a figure

1. Cesare

2. Camestres

3. Festino

4. Baroco

3^a figura ha
6^{ti} modos.

1. Darapti.

2. Felapton

3. Disamis

4. Darisi.

5. Brocardo

Sequitur de tertia figura cuius tales dantur regu-
le In tertia figura minore existente negativa ni-
hil sequitur. Itē in tertia figura cōclusio debet esse
particularis Tertia figura sex habet modos Darapti primus
modus constat ex uniuersali affirmatiua maiori et uniuersali
affirmatiua minori particularē affirmatiuā pcludentibus dire-
cte ut oīs hō est substantia omnis homo est animal. ergo quod-
dam animal est substantia Et reducitur ad tertium modum
prime figure minore conuersa p accidens Felapton secundus
modus. cōstat ex uniuersali negativa maiore et uniuersali af-
firmatiua minore. particularem negatiuam directe cōcludenti-
bus. ut nullus hō est lapis omnis hō est animal ergo quod-
dā animal non est lapis. Et reducitur ad quartū modum pri-
me figure. minore cōuersa per accidens. Disamis tertius mo-
dus cōstat ex particulari affirmatiua maiori et uniuersali affir-
matiua minori particularem affirmatiuam directe concludē-
tibus ut quidam hō est substantia. omnis hō est animal. ergo
quoddam animal est substantia Et reducitur ad tertium modū
prime figure maiore et minore conuersis simpliciter et per
transpositionem premissarum Darisi quartus modus cōstat
ex uniuersali affirmatiua maiori et particulari affirmatiua
minori. particularem affirmatiuam directe concludentibus.
ut omnis homo est substantia quidam homo est animal. ergo
quoddam animal est substantia Et reducitur iste modus ad
tertium modum prime figure minore conuersa simpliciter
Brocardo quintus modus. constat ex maiore particulari ne-
gatiua et minore uniuersali affirmatiua particularem nega-
tiuam directe concludentibus ut quidam homo non est la-
pis. omnis homo est animal. ergo quoddam animal non est
lapis Et reducitur ad primum modum prime figure per
impossibile. Sumatur enim oppositum contradictorium cō-
clusionis cum altera premissarum et inferatur oppositum

alterius premissit: ut omne animal est lapis. omnis homo est animal. ergo omnis homo est lapis. hec conclusio facta p̄ im possibile in p̄io modo prime figure cōtradicit maiori p̄ter tenci quiti modi tertię figure Ferison sextus modus. cōstat ex maiori uniuersali negatiua et minore particulari affirmatiua p̄icularē negatiuā directe p̄cludentib⁹. ut null⁹ hō ē lapis. qdā hō est animal. ergo quoddā animal nō est lapis. Et reducit ad q̄rū modū p̄ie figure mīore p̄uerſa simpliciter.

Silogismoꝝ cōcludentiū particularē negatiuā tales dantur regule Nullus silogismus cōcludēs p̄icularē negatiuā indirecte potest eam p̄cludere directe Et cōcludens directe nō potest concludere indirec te Item p̄ia figura cōcludit oīa genera p̄positionū scilicet uniuersalē p̄icularē. affirmatiuā et negatiuā Secūda figura cōcludit p̄icularē negatiuā et uniuersalē negatiuā Tertia p̄cludit p̄icularē affirmatiuā et negatiuā. Vnde uersus.

Prima genus claudit problematis omne figura.

Sitq; negatiue conclusio quoq; secunde.

Tertia concludit tantummodo particulare.

Barbara celarent darij ferio baraliptron.

Celantes dabitis fapesino frisesemorum.

Cesare camestres festino baroco darapti

Felapton disamis datisi bocardo ferison

In his q̄tuō v̄sub̄ p̄dictis sūt decē ⁊ nouē dictōes decē ⁊ nouē mōis deseruiētes ita q̄ p̄ primā dictiōē intelligit̄ p̄iās mod⁹ p̄ie figure. et p̄ scdaz secūdos modus ⁊c. Vñ primi duo uersus deseruiūt oībus mōis p̄ie figure. Tertius uero uersus p̄ter ultimā ei⁹ dictiōē deseruit mōis scdę figure. ita q̄ p̄ia dictiō deseruit p̄io mō et scda scdo mō et sic de alijs Vñ ita v̄o dictiō tertiij uers⁹ cū alijs dictiōibus q̄ri uersus deseruit modis tertię figur̄ Sciendū q̄ p̄has uocales scz a. e. i. et o. intelligit̄ quatuor genera. p̄pōnū ita q̄ p̄hac uocalē a i

6 Ferison

Plures regule silogismoꝝ

710

Nota ordinem regno
ferison mod⁹ figurarū

p. A e i o
intelligitur in
Gmā p̄pōsitiōis

A. uniuersal affirm^{ua}
 E. uniuersal nega^{ua}
 I. particular affirm^{ua}
 O. particular nega^{ua}

3. T. syllabe non sunt
 p. 1^{az}. maior
 p. 2^{az}. minor
 p. 3^{az}. conclusio

B. C. D. F.

B. ad 1^m p^e figur

C. ad 2um m

D. ad 3^{uz}.

F. ad 4^{uz}.

S. simpliciter

P. p. accidens.

Tr. p. transpositiones

C. p. impossibile

Aristoteles

Intelligitur uniuersalis affirmatiua. et p. e. uniuersalis negatiua
 et per i. particularis affirmatiua. et per o. particularis negatiua
 Et in qualibet dictione sunt tres syllabe et aliud residuum
 est superfluum nisi. m. ut postea patebit Et per primam illarum
 syllabarum intelligitur maior propositio et per secundam minor
 et per tertiam conclusio. Verbi gratia prima dictio. si licet
 barbara habet tres syllabas in qualibet harum ponitur
 A Et per hoc significatur quod primus modus prime figure
 constat ex duabus propositionibus uniuersalibus affirmatiuis
 uniuersalem affirmatiuam concludentibus Et ita intelligitur
 de alijs dictionibus secundum uocales ibi positas.
 Et sciendum quod quatuor dictiones primi uersus incipiunt ab
 his consonantibus. b. c. d. et f. et omnes alie dictiones sequentes
 Et per hoc intelligendum est quod omnes que incipiunt per dictionem
 inchoatam a. b. debent reduci ad primum modum prime figure
 Et omnes que incipiunt per dictionem inchoatam a. c. ad
 secundum Et per d. ad tertium Et per f. ad quartum Item ubicumque
 ponitur S. in illa dictione significatur quod propositio intellecta
 per uocalem immediate precedentem debet conueri simpliciter
 Et propositio intellecta per uocalem immediate precedentem istam litteram
 p. debet conueri per accidens Et ubicumque ponitur m. ibi debet fieri
 transpositio in premissis Est enim transpositio in premissis facere
 de maiore minorem et e conuerso Et ubicumque ponitur l. significatur
 quod modus intellectus per istam dictionem in qua ponitur debet
 reduci per impossibile Unde uersus Simpliciter uerti uult S. p.
 uero per acci. N. uult transponi L. p. impossibile duci Seruat
 maiorem uariamque secundam minorem. Tertia maiorem uariat
 seruamque minorem.

Sed quia aristoteles in prioribus ostendit coniugationes
 in quibus non sequitur conclusio ex premis
 sis esse inutiles per inuentionem terminorum in quibus

nō tenet huiusmodi cōiugatio. ideo utilis est inuentio talium terminorū: ubi cūq; igitur fiat inutilis cōiugatio contra regulas silogismorū prius assignatas Accipiēdi sunt duo termini s. due species cū suo genere ut homo asin⁹ aīal. uel duo termini quorū alter de altero p̄dicetur siue cōuertibiliter siue nō. cū extraneo utriusq; ut hō risibile lapis. ul' hō aīal lapis uel accipiēdi sūt duo termini quorū alter de altero p̄dicetur siue cōuertibiliter siue nō cū supiore ad utrūq; ut hō risibile substantia uel hō aīal substantia Per hāc enī regulā disiunctiua. cuiusq; generi applicetur siue substantie siue quantitati siue alicui aliorū. semp inueniuntur termini p̄ quos inutilis cōiugatio demonstrabit nō tenere et tales terminos appellat aristoteles i priorib⁹ terminos in qbus omni z in qbus nulli Et nota. qd inuenire terminos in qbus nō. est acceptis trib⁹ terminis facere cōiugationē in qua p̄missa sunt uere z conclusio falsa: manente eadē qualitate et quantitate p̄positionū. uerbi grā hec ē inutilis cōiugatio. nullus hō est asinus. null⁹ lapis est homo ergo nullus lapis est asinus Et isti sunt termini in qbus omni Cōtra hanc inutilē cōiugationē accipiuntur termini in qbus nō. p̄ scdm mēbrū regule. homo. risibile: asin⁹ z arguit sic nullus asinus est hō. nullū risibile ē asinus ergo nullū risibile ē hō. ecce p̄missa sūt uere et conclusio est falsa: seruata eadē q̄litate et quantitate. p̄positionum in utraq; cōiugatione. et utrobique manente eadem figura.

Incipit quī⁹ tractatus

Ratio dicit^r multis modis Priō mō ratio idē ē qd diffinitio ul' descriptio ut hic Diuoca dicitur quorū nomē cōmune est z rō substantie scōz illud nomē est eadē Secūdo mō est quedā uirtus sic. Tertio mō idē est qd oīo ostendens aliqd sicut sūt p̄positiones uel rationes disputantiū Alio mō idem est quod forma materie ut i cultello ferū est materia. dispositio uero

et cōiugationib⁹

*Termini q b omni.
et m b nulli.*

Termini q b nota.

Ratio de multiplici

Primo m

2°

3°

q d hō n.

5°
6°
Argumentū qd
conclusio quid
Questio quid
Mediū quid
Argumentatio quid

ur
iii) Spēs argumta
tionis
Silogismus
inuenio
Enthymema ē
exemplum
y cos qd

educta in ferro est forma Alio mō idem est qđ essentia cōmu
nis p̄dicabilis de plurib⁹ ut essentia generis. speciei uel dif
ferentie Alio mō idem est quod mediū inferēs conclusionē.
et hoc mō sumitur rō in diffinitione argumenti que est talis
Argumentū est rō rei dubie faciēs fidem. id est medium p
bans conclusionem Conclusio enī debet confirmari p argu
mentum Est aut conclusio argumento uel argumētis p̄bata
p̄positio Sed anteqz p̄betur tunc est dubitabilis. et est que
stio Questio sic diffinitur Questio est dubitabilis p̄positio
Mediū aut est qđ habz duo extrema Argumentatio ē ar
gumentū p orationē explicatio: idest oratio explicās argumē
tum Differt aut argumentū a medio ⁊ ab argumentatiōe qz
mediū dicitur eo qđ habet duo extrema Argumentum autē
addit supra mediū uirtutem p̄bandi cōclusionem Argumen
tatio dicit̄ totalis oratio cōposita ex p̄missis et conclusione
et in illa manifestatur uirtus argumenti Aliquādo enī tota
orō potest inferre uniuersalem affirmatiuā Aliqñ nō nisi par
ticularē affirmatiuā Aliqñ uniuersalē negatiuā. aliqñ particu
larē negatiuā. et sic manifestatur tota uirtus argumenti cum
ostendit̄ supra quā cōclusionē potest ipsū argumentū et su
pra quā non potest. qđ qđē sit in argumentatiōe ut supra pa
ruit Argumentationis quatuor sūt species. scilicet silogism⁹. i
ductio. enthymema et exēplum Diffinitio aut silogismi dicta
est prius Inductio est a singularib⁹ sufficienter enumeratis
ad uniuersale p̄gressio ut sortes currit. plato currit et sic de
alijs. ergo omnis hō currit Enthymema est silogism⁹ imper
fectus. id ē oratio i qua nō oībus p̄missis positis infer̄ se
stinata cōclusio. ut omne animal currit. ergo cīs homo currit
In hac enī argumentatiōe includitur hec p̄positio. omnis
homo est animal. qđ si poneretur perfectus esset silogismus
Aristoteles sic diffinit enthymēa Enthymēa est ex ycosib⁹ et si
gnis ycos idē est qđ p̄positio p̄babil⁹ Signū ut hic sumit̄ idē

est q̄ demonstratiua seu necessaria propositio uel p̄babilis
et hoc in inferendo Signū ut hic sumitur dicit necessitatem
illarionis: ycos autē dicit p̄babilitatem ipsius propositiōis
in se. secundum quam p̄babilitatem p̄positio dicitur esse ue
ra. Unde licet in enthimemate est tantum una p̄positio infe
rens. et alia illata tamen secundum q̄ inferens propositio ap
paret omnibus esse uera uel pluribus. sic dicitur ycos. quia
sic iam esset p̄babilis. ut quilibet diligit diligentem se secun
dum autē q̄ ipsa infert cōclusionem de necessitate. sic est si
gnum. et sic eadem propositio est ycos et signum secundum
aliud et aliud Si quis obiciat q̄ enthimema debeat sic diffi
niri Enthimema est ex ycore et signo cū tantum sit una pro
positio inferens que est ycos et signum secundū diuersa. Ad
hoc sic dicendū est. q̄ licet sit una p̄positio inferens actu. tū
habet in se uirtutem duarū propositiōnū quia habet in se uir
tutem propriā et illius que subintelligitur. et sic ē una secun
dum substantiam et due secundum uirtutem. et ideo dicitur
in plurali numero ex ycoribus et signis. et nō ex ycore et si
gno Sciendum q̄ omne enthimema debet reduci ad silogis
mum In enthimemate enim sunt tres termini sicut in silogis
mo et duo illorum sunt in conclusione et sunt maior extremi
tas et minor extremitas: Alius autem non ponitur in conclu
sione. et est medium. illarum autem extremitatum altera su
mitur bis et altera semel. Ex extremitate ergo tantūz semel
sumpta et ex medio fiat una propositio. secundum exigenti
am modi et figure et sic habetur silogismus. uerbi gratia. in
hoc enthimemate Omne animal currit. ergo omnis hō currit
bono et currit sūt due extremitates. et animal est mediū. sed
illa extremitas scilicet hō: sumpta ē tantūz semel ex ipsa ergo
et medio fiet una p̄positio: scilicet oīs homo ē animal et tūc
erit p̄fectus silogismus. sic omne animal currit. omnis hō est ani
mal. ergo omnis homo currit Exemplum est quando unum

Nota

*enthimema qd
ycos.
Signum.*

461

Exemplum qd

*Locus. quid sit p³
Dyalothicos.*

*Propositio. Questio &
conclusio secundum
substantiam id sunt
s³ differunt ratione*

Enunciatio. quid

Locus dividitur

1. Locum maximam

2. Locum differentiam max

Locus max

Locus diff^{er} max

particulare probatur per aliud. propter aliquod simile re-
pertum in ipsis ut leodienses pugnare contra tongrenses ma-
lum est. ergo meclinienses pugnare contra louanenses ma-
lum est. quia utrobique est pugnare affines contra affines.

Logum autem per locum confirmatur ideo
danda est definitio loci prout locus hic sumitur
locus est sedes argumenti: uel id a quo ad propo-
sitam questionem conueniens trahitur argumentum. Quid
autem sit questio dictum est Et sciendum quod propositio. que-
stio. conclusio secundum substantiam idem sunt: differunt au-
tem secundum rationes. diuersas enim habent rationes siue dif-
finitiones. ut prius patuit secundum enim quod dubitabilis est
est questio: prout uero iam idem probatum est per argumentum.
est conclusio: prout ponitur. per alio in premissis est propositio
quia propositio dicitur secundum quod est in premissis ad proban-
dum conclusionem Enunciatio autem est secundum quod significat
esse uel non esse. ut sortes currit: sortes non currit habito de
diffinitione loci. sequitur diuisio ipsius loci. locus autem diui-
ditur in locum maximam et in locum differentiam maxime. lo-
cus maxima id est est quod maxima Maxima est propositio qua
non est altera prior neque notior. ut omne rerum maius est sua
parte. Item de quocumque predicatur definitio et diffinitum. et
de quocumque predicatur species de eodem predicatur genus
locus differentia maxime est illud. quo una maxima differe-
at ab alia. ut iste maxime. de quocumque predicatur species et ge-
nus. et de quocumque predicatur definitio et diffinitum. differe-
runt per terminos ex quibus componuntur. una enim compo-
nitur ex genere et specie Altera ex diffinitione et diffinito
unde isti termini simplices dicuntur differre maxime Et
sciendum quod tam locus maxima quam locus differentia maxime
dicitur locus quia utrumque confert firmitatem et robur argu-
mento. Unde proportionabiliter sumitur hic locus ad locum in

rebus naturalibus quia sicut ille seruat res in esse: sic simili
 ter hic locus confirmat argumentum. Item locus differentia
 maxime diuiditur per locum intrinsecum, extrinsecum, & me
 dium. locus intrinsecus est quando sumitur argumentum ab
 his que sunt de substantia rei ut in diffinitione. ut si dicatur.
 animal rationale mortale currit: ergo homo currit. Locus ex
 trinsecus est quando sumitur argumentum ab his que omnino
 separata sunt a substantia rei. ut ab oppositis. ut si queratur
 utrum sortes est albus & probetur sortes non est niger. ergo
 sortes est albus. Locus medius est quando sumitur argumen
 tum ab his que partim conueniunt cum terminis in questione
 positus. & partim differunt ab eis. sicut uniuoca & denotatiua que
 dicuntur coniugata ut si queratur utrum iusticia sit bona & probetur
 sic iustum est bonum. ergo iusticia est bona. Item locus intrin
 secus diuiditur per locum a substantia. & per locum a diffinitione
 a substantia. Locus a substantia est quando sumitur ar
 gumentum ab his que sunt de substantia terminorum in questio
 ne positorum. Et ille locus diuiditur per locum a diffinitione
 a descriptione. et a nominis interpretatione. Diffinitio est ora
 tio indicans quid est esse rei per essentialia. Locus a diffinitio
 ne est habitudo diffinitionis ad diffinitum. & continet quatuor
 argumenta et quatuor maximas. Primo subiungendo diffini
 tionem affirmatiue. ut animal rationale currit ergo homo currit. lo
 cus a diffinitione maxima quicquid predicatur de diffinitione
 & de diffinito. Secundo predicando diffinitionem affirmatiue ut
 sortes est animal rationale mortale. ergo sortes est homo. Locus
 a diffinitione. Maxima de quocunque predicatur diffinitio
 et diffinitum. Tercio subiungendo diffinitionem negatiue ut ani
 mal rationale mortale non currit. ergo homo non currit. Locus
 a diffinitione. Maxima. quicquid remouetur a diffinitione.
 etiam remouetur de diffinito. Quarto predicando diffinitionem
 negatiue. ut lapis non est animal rationale mortale. ergo lapis non
 est animal rationale mortale.

Locus differentia maxime diuiditur
 per locum intrinsecum extrinsecum
 medium

Locus intrinsecus
 Locus extrinsecus

Locus medius

Locus a substantia
 a diffinitione a descriptione
 a nominis interpretatione
 Diffinitio est

Locus a diffinitione quatuor
 et quatuor maximas
 Primo

2°

3°

4°

d j

Locus a diffinito
tot arg^a & max^{as}: quot
Locus a diffinitione

Primo

2°

3°

4°

Loci denominatio

Descriptio. quid

Locus a descriptione
tot arg^a ut supra. mutatis
mutandis

Interpretatio sup^x

Interpretatio diffinitio

est hō Locus a diffinitione Maxima A quocūq; remouet diffinitio et diffinitum. Ecouerit locus a diffinito continet tot argumenta et tot maximas: sicut locus a diffinitione. Primo subiiciendo diffinitum affirmatiue ut homo currit. ergo animal rationale mortale currit. Locus a diffinito: Maxima. qe quid pdicatur de diffinito. et etiam de diffinitione Secdo predicando diffinitum affirmatiue. ut sortes est hō: ergo sortes ē aīal rōnale mortale. Locus a diffinito Maxia De quocūq; predicatur diffinitū et diffinitio Tercio subiiciendo diffinitū negatiue. ut homo nō currit. ergo animal rōnale mortale nō currit Locus a diffinito Maxima. Quicquid remouetur de diffinito et etiam de diffinitione Quarto predicando diffinitum negatiue. ut lapis non est homo. ergo lapis non est animal rationale mortale. Locus a diffinito Maxima A quocūque remouetur diffinitum et etiam diffinitio Et sciendū q locus semp dēt denominari a termino inferente: et nō ab illato ut quando diffinitio ē inferens ē locus a diffinitione quando uero diffinitū ē inferens ē locus a diffinito.

Descriptio ē oīo significās eē rei per accidentalīa ut aīal risibile. ē descriptio hōmis. nel sic Descriptio est oīo cōstans ex genē et proprio. ut animal risibile. Locus a descriptione: est habitudo descriptionis ad descriptum et continet quatuor argumenta et quorū maxias sicut locus a diffinitione. et formātur hic eodē mō argumēta et maxime sicut ibi. nisi q ibi ponitur diffinitio et diffinitum hic uero descriptio et descriptū Interpretatio est duplex. quedā enī est que non conuertitur euz interpretato suo. ut ledens pedē. ē interpretatio huius noīs lapidis. Alia est que conuertit cū interpretato suo. ut amator sapientie. est interpretatio huius noīs philosophus. et hoc mō sumitur hic et diffinitur sic. Interpretatio ē expositio unī nominis minus notū: p aliud nomen magis notū. nel p integrā oronem Locus a nominis

interpretatione est habitudo. interpretationis ad interpreta-
tum. et continet tot argumenta et tot maximas sicut locus a
diffinitione. Primo subiciendo interpretationem affirmatiue.
ut amator sapientie currit. ergo philosophus currit locus a
nominis interpretatione. maxima. quicquid predicatur de in-
terpretatione et de interpretato. uel sic a parte predicatoris ut
sortes est amator sapientie. ergo est philosophus. locus a no-
minis interpretatione. maxima. de quocunque predicatur in-
terpretatio et interpretatum. Negatiue sic a parte subiecti. ut ama-
tor sapientie non currit. ergo philosophus non currit. Locus a
nominis interpretatione. maxima. Quicquid remouetur ab interpre-
tatione et etiam ab interpretato. A parte predicatoris sic sortis
non est amator sapientie. ergo non est philosophus. Locus ab
interpretatione maxima. A quocunque remouetur interpre-
tatio et etiam interpretatum. Et eodem modo intelligitur de
interpretato sicut de diffinito.

Sequitur de locis a concomitantibus substantiam qui
sunt quando sumitur argumentum ab his qui consequuntur
terminos in questione positos. Et diuiditur quod aliter est
locus a toto alius a parte alius a causa alius ab effectu alius
a generatione alius a corruptione alius ab usibus alius a con-
comitantibus. Locus a toto diuiditur sicut ipsum totum
Est enim quoddam totum uniuersale. aliud integrale.
aliud totum in quantitate. aliud totum in modo. aliud totum in lo-
co. aliud totum in tempore. Et secundum hoc multiplex est lo-
cus a toto. quod alius est locus a toto uniuersali alius a toto inte-
grali. et sic de alijs et similiter diuiditur locus a parte. Totum
uniuersale ut hic sumitur. est quodlibet superius et substan-
tiale sumptum ad suum inferius in linea predicamentali. ut
animal ad hominem et homo ad sortem. Pars subiectiua dicitur
quodlibet inferius sub toto uniuersali sumptum. locus a toto
uniuersali siue a genere est habitudo ipsius totius uniuersalis

d ij

Locus a nominis interpretatione
tot arg. max. qd
Locus a diffinitione
Primo.

2°

3°

4°

5°

Loci a concomitantibus substantia
diuiduntur

p locum a toto a parte
a causa ab effectu a generatione
a corruptione ab usibus a
concomitantibus
Locus a toto diuiditur sicut
ipsum totum

Pars subiectiua

Loc a spe tot
2° arg^{ta} 2° max^{as}
p^o

2°

Totum integrale

Loc a toto integrali

Loc a parte integrali

Totum in quantitate

Pars in q^{ta}

Loc a toto in q^{ta}

ad suā partē subiectiuā siue ad suam speciē ⁊ ē semp destruc-
tiuus predicando totū ut lapis non est animal ergo lapis nō
ē homo. Maxima. A quocūque remouetur genus siue totū
uniuersale ab eodem remouetur species siue pars subiecti-
ua. Locus a specie siue a parte subiectiua ē habitudo ipsius
ad genus siue ad suum totum uniuersale ⁊ est semper con-
structiuus: ⁊ cōtinet duo argumenta ⁊ duas maximas. Pri-
mo subiciendo speciem affirmatiue ut homo currit. ergo ani-
mal currit. locus a specie siue a parte subiectiua. Maxima.
Quicquid predicat de specie siue pte subiectiua hoc etiam
predicatur de genere siue de toto uniuersali. Secūdo predi-
cando speciē affirmatiue. ut sortes ē homo. ergo sortes ē ani-
mal. Maxima. De quocūque predicatur species siue pars
subiectiua de eodem predicatur genus siue totū uniuersale.
Totum integrale ē qd est cōpositum ex partibus habentibus
quantitatem. ⁊ pars eius dicitur pars integralis. Pars inte-
gralis est que cum aliis partibus constituit totū. Locus a to-
to integrali est habitudo totius integralis ad suam partem.
⁊ est constructiuus semper: ut domus ē ergo paries est. Lo-
cus a toto integrali. Maxima. Posito toto integrali. ponitur
⁊ quelibet ei⁹ ps. Locus a parte integrali ē habitudo ipsi⁹ ad
suū totū. ⁊ ē semper destructiuus ut paries nō ē ergo dom⁹
nō ē. Loc⁹ a parte integrali. Maxima. Destruata parte integrali
destruitur ⁊ suum totum. Totū in quantitate est uniuersale
sumptum uniuersaliter. ut omnis homo nullus homo. Pars
in quantitate est quodlibet inferius contentum sub illo toto
uniuersali uniuersaliter sumpto. Locus a toto in quantitate
ē habitudo ipsius ad suā partem ⁊ est constructiuus et des-
tructiu⁹. Constructiue sic. omnis hō currit. ergo sortes currit.
Locus a toto in quantitate. Maxima. Quicquid predicatur
de toto in quantitate ⁊ etiam de qualibet eius parte. uel sic
si uniuersalis est uera. quelibet eius particularis erit uera.

Destructiue sic. nullus hō currit. ergo sortes nō currit. *Maxima*. Quicquid remouetur a toto in quantitate & a qualibz
 eius parte uel sic si uniuersalis est falsa. quolibet eius parti
 calaris erit falsa. Locus a partibus in quantitate. est habitu
 do omnium partium i quantitate simul sumptarum ad suuz
 totum. & tenet cōstructiue & destructiue Constructiue sic. ut
 sortes currit. plato currit. & sic de alijs. ergo oīs homo cur
 rit Locus a partibus in quantitate. *Maxima*. Quicquid pre
 dicatur de partibus i quantitate simul sumptis. & dō suo toto
 Destructiue sic. Sortes non currit plato non currit et sic de
 alijs. ergo nullus homo currit *Maxima*. Quicquid remoue
 tur a partibus in quantitate simul sumptis & ab eius toto
 Vel si quolibet singularis non est uera. sua uniuersalis non
 erit uera Totum in modo. est uniuersale sumptuz sine deter
 minatione ut homo Pars in modo. est uniuersale sumptum
 cū determinatione nō diminuentē. ut homo albus. Et eodē
 mō sumitur argumētum i hoc loco sicut i loco a genere ad
 speciem Totum in loco ē dictio cōprehēdēs omnem locuz
 aduerbialiter. ut ubiqz nūq̃ Pars in loco ē dictio cōprehē
 dens aliquem locū aduerbialiter ut ibi hic Locus a toto in
 loco est habitudo ipsius ad suam partē et tenet constructiue
 & destructiue. Constructiue sic: deus est ubique ergo deus
 est hic. *Maxima*. Quicunque competit totum in loco. &
 quolibet eius pars: Destructiue sic. cesar est nūq̃. er
 go non est hic *Maxima*. Quicquid remouetur a toto i loco
 & a qualibet eius parte Locus a parte in loco est habitudo
 ipsius ad suum totū & est semp destructiuius. ut cesar non ē
 hic. ergo non est ubiqz locus a parte in loco *Maxima*. Qui
 cunqz nō cōpetit pars in loco. nec eius totum Totum in tem
 pore est dictio cōprehēdēs omne tēpus aduerbialiter ut sem
 per nūq̃. Pars in tempore est dictio cōprehēdēs aliquod
 tēpus aduerbialiter: ut nunc heri cras. *Exempla autem su*
 d iij

Locus a partibus in q̃to

Totum in modo

Pars in modo

Totum in loco

Pars in loco

Locus a toto in loco

Locus a parte in loco

Totum in tēpore

Pars in tēpore

*Causa dicitur in
materiam
formalem
efficientem &
finalem*

Locus a causa efficiente

*Materia permanens &
transiens.
Materia deficit.*

*Locus a causa materiali
manente*

*Locus ab effectu causa tran-
sientis*

manetur hic sicut a toto in loco.

Causa est ad cuius esse sequitur aliud secundum na-
turam Et dividitur in causam materialem forma-
lem. efficientem et finalem Causa efficiens est a qua
primo fit motus ad hoc quod fiat aliquid ut domifactor est primus
mouens et operans ut fiat domus et faber. ut fiat cultellus Lo-
cus a causa efficiente est habitudo ipsius cause efficientis ad suum
effectum. et est constructiuus et destructiuus Constructiue ita sic:
domifactor est bonus. ergo domus est bona. locus a causa efficien-
te Maxima Si causa efficiens est bona ipsum quod fit bonum
est Destructiue sic domifactor non est bonus ergo domus non
est bona Locus a causa efficiente Maxima Cuius causa effici-
ens non est bona. ipsum quod fit non est bonum. et e conuerso te-
net locus ab effectu ad causam efficientem. Materia est ex qua
cum alio aliquid fit. et est duplex Quedam enim est permanens
et quedam est transiens Permanens ut in cultello ferrum.
Transiens ut in pane farina et aqua Et diffinitur sic etiam ma-
teria Materia est que tantum est ens in potentia. locus a cau-
sa materiali. est habitudo ipsius ad suum effectum. et est con-
structiuus et destructiuus Constructiue sic. ferrum est. ergo
arma ferrea possunt esse Maxima. Posita causa materiali
possibile est eius effectum poni Destructiue sic. ferrum non
est. ergo arma ferrea non possunt esse. locus a causa materiali
Maxima Remota causa materiali permanente tantum remoue-
tur et eius effectus: locus ab effectu cause materialis tenet
constructiue sic: arma ferrea sunt ergo ferrum est. locus ab
effectu cause materialis permanentis ponitur eius causa. locus ab
effectu cause materialis transiens tenet constructiue. ut ui-
tram uel panis est. ergo silix uel farina fuit. materia enim tran-
sientis non manet sed transfertur in aliam materiam. Locus ab ef-
fectu cause materialis transiens Maxima. Posito effectu ma-

terre transeuntis necesse ē ipsam materiaz prefuisse Forma
ē que dat eē rei ⁊ conseruat eam ī esse. loc⁹ a causa formali ē
habitus ipsi⁹ cause formalis ad suū effectum. ⁊ īz construc
tiue ⁊ destructive. Cōstructiue sic albedo est. ergo album ē.
locus a causa formali Vñ Maxima Posita causa formali. ponit⁹
⁊ eius effectus Destructiue sic albedo non est ergo albū nō
est Vñ Maxima Remota causa formali: remouetur ⁊ eius effec
tus. Ecōtra uero est de effectū cause formalis Finis est gra
tia cui⁹ aliquid fit. loc⁹ a causa finali ē habitus ipsi⁹ ad suū
effectum. ⁊ ē constructiuius ⁊ destructiuius Constructiue sic
beatitudo ē bona: ergo uirtus ē bona. locus a cā finali Vñ Ma
xima Cuius finis bonus est ipsum quoque bonum est De
structiue sic. pena non est bona. ergo peccatum non est bo
num. locus a causa finali Vñ Maxima cuius causa mala est. ip
sum quoque malum est. Ecōuerso autem est de loco ab ef
fectu cause finalis.

Generatio est pgressio a nō esse ad esse. locus a ge
neratione ē habitus ipsi⁹ generationis ad suū ge
neratū ⁊ est cōstructiui⁹ ⁊ destructiuius Cōstructi
ue arguitur sic Generatio domus ē bōa. ergo dom⁹ ē bona.
locus a generatione Vñ Maxima Cui⁹ generatio bōa est ipsuz
quoq; bonum est Destructiue sic generatio latronuz ē mala
ergo latro est malus. loc⁹ a generatiōe Vñ Maxima Cuius ge
neratio mala ē ipsum quoque generatum malum est Ecō
uerso autē est de loco a generato Corruptio est progressio
ab esse ad nō esse. locus a corruptione est habitus corrup
tionis ad corruptum. et est constructiuius ⁊ destructiuius
Cōstructiue arguitur sic. Corruptio antichristi est bona. er
go antichristus est malus. locus a corruptiōe Vñ Maxima Cui
us corruptio bona est. ipsum corruptū malum est Destruc
tiue sic. corruptio dom⁹ ē mala ergo dom⁹ ē bona Vñ Maxima
Cui⁹ corruptio mala est ipsū quoq; bonū ē Ecōuerso de lo

d iij

Forma definitio
Locus a cā formali

Finis definitio
Locus a cā finali

Generatio quid
Locus a Gmatione

Corruptio quid
Locus a corruptiōe

usus ut hic quid
Loc^{us} ab usibus

communiter accid^{it} quid
Nota

Locus a communiter
accidentibus

Locos extrinsecos
alios ab oppositis
a maiori
a minori
a similitudine
a proportionem
a transumptionem
a auctoritate

per species oppositorum

Relatio unius extrinseci ad

extrinsecum

Locus a Relativis

co a corrupto. Usus ut hic sumitur est operatio rei siue exercitium ipsius ut equitare equi. et secare securis. locus ab usibus est habitudo ipsius operantis ad id cuius est operatio siue usus et est constructivus et destructivus Constructive arguitur sic. equitare est bonum. ergo equus est bonus. loc^{us} ab usibus Maxima Cuius usus bonus est ipsum quoque bonum est Destructive sic occidere hominem malum est ergo occisor est malus locus ab usibus Maxima Cuius usus mal^{us} est ipsum quoque usitatum malum est Contra est de loco ab usitato. Communiter accidentia sunt duplicia quedam enim sunt que aliquando se consequuntur et aliquando non. ut conceptus et adulter et ab his non sumitur locus dialcticus sed sophisticus Alia sunt quorum unum semper sequitur ad aliud. ut penitere sequitur ad deliquisse et ab his sumitur locus dialcticus Et tenet constructivus et destructivus. Constructive sic iste penitet ergo deliquit locus a communiter accidentibus Maxima Si communiter accidentium posterius inest et prius infuit Destructive sic. Iste non deliquit ergo non penitet. locus a communiter accidentibus Maxima. Si communiter accidentium prius non inest et posterius non inest.

Sequitur de locis extrinsecis Quid autem sit loc^{us} extrinsecus dictum est prius: locorum autem extrinsecorum. alius est ab oppositis: alius a maiori. alius a minori. alius a similitudine: alius a proportionem. alius a transumptionem. alius ab auctoritate Item oppositorum quatuor sunt species. scilicet relatio. contrarietas. privatio et contradictio Relativae opposita sunt quorum alterum sine altero non potest esse. locus a relativis est habitudo unius relativorum ad aliud. et est constructivus et destructivus Constructive sic. pater est. ergo filius est et filius est ergo pater est. locus a relativis Maxima Desiro uno relativorum. necessario ponitur et reliquum Destructive sic pater non est ergo filius non est et converso Maxima Remoto uno re

lativèz remouetur. et reliquū. locus uero a relatiue oppo-
sitis tenet solū destructiue sic. socrates est pater platonis. ergo
non est filius eius. Contrarietas est cōtrariorum oppositio.
ut albi et nigri. Contrariorum quedam sunt mediata ut al-
bum et nigrum inter que sunt medij celeres. Quedam uero
immediata. ut sanū et egrum circa aī. l. locus a cōtrarijs est
habitus unus cōtrariorum ad reliquū et tenet cōstructiue
et destructiue. Constructiue sic. hoc animal est sanū ergo nō
est egrū. locus a cōtrarijs. Maxima. Posito uno cōtrariō
remouetur et reliquū. Destructiue tenet tantū in contrari-
is immediatis cū constantia subiecti. ut hoc animal nō est sa-
num ergo ē egrum. locus a cōtrarijs immediatis. Maxima.
Remoto uno cōtrariō immediatoz positorum. ponitur re-
liquū subiecto manente. Que autē sunt priuatiue opposi-
ta dictū est prius locus a priuatiue oppositis est habitudo
priuationis ad habitum uel habit⁹ ad priuationem et tenet
constructiue. ut iste est uidēs. ergo nō est cecus uel est cec⁹.
ergo nō est uidens. locus a priuatiue oppositis. Maxima.
Posito uno priuatiue oppositorū circa aliquod subiectū ab
eodem remouetur reliquū. Destructiue non tenet nisi cum
constantia subiecti et cum tempore determinato a natura.
Satulus enim non dicitur uidens neq; cecus ante nonum
diem. Et puer non dicitur edentulus ante tempus determi-
natum a natura. Contradictio est oppositio cuius secundū
se non est dare medium: Locus a contradictorie oppositis
est habitudo unius contradictorie oppositorum ad reliquū
ut socratem sedere est uerum. ergo socratem non sedere est fal-
sum. Locus a contradictorie oppositis. Maxima. si unū con-
tradictorium est uerum reliquū erit falsum. Sunt autē
alia opposita q̄ dicuntur disperata. q̄ nō sunt opposita secun-
dum aliqd̄ genus p̄dicte oppositiōis. sed sūt diuersa. ut hō et
asin⁹. Et a talibus sumit̄ hic argumētū. socrates ē homo ergo nō

*contrarietas quid
mediata & immediata*

Locus a contrarijs

Locus a priuatiue oppositis

contradictio quid

Locus a g^{ne}. oppositis

alia opposita disperata

Maais quid.

Minus quid.

Locus a maiori

Locus a minori

Similitudo. quid.

Locus a simili.

Proportio. quid.

Locus a proportione.

est asin⁹ Maxima De quocūq; dicitur unum disparatorius
abstractiue ab illo eodem remouetur et reliquum. Dicitur
notanter abstractiue quia si cōcretiue sumeretur tūc non se
queretur quia nō sequitur. hoc est albedo. ergo nō est quan
tū sed bene sequitur. hoc est albedo. ergo non est quantitas
Maius ut hic sumitur. ē qđ supraponit alicui in potentia et
virtute Minus ē qđ ei supponit. locus a maiori est habitu
do ipsius maioris ad minus. et est sp destructiu⁹. ut rex non
potest expugnare castrum. ergo nec miles. locus a maiori
Maxima Si id quod magis uidetur in esse non inest. nec id
quod minus uidet inesse inerit. locus a minori est habitudo
minoris ad maius. et est semper cōstructiu⁹ ut miles potest
expugnare castrum. ergo et rex. locus a minori Maxima.
Si id qđ minus uidetur inesse inest. et id qđ magis uidetur
in esse inerit Similitudo est rerum differentiū eadem quali
tas. locus a simili est habitudo unius similiū ad reliquū. et te
net cōstructiue et destructiue Constructiue sic. sicut risibile
inest hoī. ita hinnibile inest equo. sed risibile inest homini ut
pprium ergo hinnibile inest equo ut ppriū. Locus a simili
Maxima De similib⁹ idē est iudiciū. Destructiue sic. sicut
risibile inest homini. ita hinnibile inest equo: sed risibile non
inest hoī ut gen⁹ ergo nec hinnibile inest equo ut gen⁹. Ma
xima De similibus idem est iudiciū Proportio est rerū dif
ferentiū eadem habitudo. locus a pportione ē habitudo uni
us pportionabiliū ad reliquum. ut sicut se habet rector na
uis ad nauem. ita se habet rector scolarium ad scholas sed in
nauis regenda. eligendus est rector non sorte sed arte. ergo
in scholis regendis. eligendus est rector non sorte sed arte
Maxima De pportionabilibus idem est iudiciū. differt
autē iste locus a loco a simili. qz in loco a simili sumitur com
paratio secundum similitudinem inherente. ut sicut risibile
inest homini. ita hinnibile inest equo In loco autem a pro

portione nō attenditur similitudo inheretie . sed cōparatio
 habitudinis . ut sicut se habet rector navis ad nauē . ita se ha
 bet rector scolarium ad scolas . Trāsumptio est duplex Que
 dam enim est quādo dictio uel oratio unum significās trāsu
 mitur ad significandū aliud propter similitudinē aliquā in
 eis reprim ut hec dictio ridere transumitur ad significandū
 florere cū dicitur prātū rider . Similiter transumitur cū dici
 tur . litus aratur idest opera perditur sicut solet dici euz qz
 inuanum laborat . et hec transumptio pertinet ad sophisticū
 Alia ē quādo nomē magis notū sumitur p nomē minus no
 to ut si debeat pbari qz philosophus nō inuidet z fiat tran
 sumptio ad hoc nomē sapiēs . et ista trāsumptio p inz ad dya
 leticū . locus a transumptione ē habitudo transumptionis ad
 transumptum . ut sapiēs non inuidet ergo philosophus non
 inuidet *Maxima* Quicquid alicui conuenit . sub nomē ma
 gis noto eidem conuenit sub nomine minus noto *Differt*
 autem iste locus a loco a nominis interpretatione quia in lo
 co a nominis interpretatione accipitur definitio siue expo
 sitio nominis . ut si exponatur hoc nomen philosophus per
 hoc quod est amator sapientie In loco autē a transumptio
 ne non accipitur expositio siue descriptio nominis sed pro
 uno nomine minus noto accipitur aliud nomen magis notū
 p quod facilius potest probari propositum Auctoritas ut
 hic sumitur est iudicium sapientis in sua scientia Unde iste
 locus solet denominari a rei iudicio Locus ab auctoritate
 est habitudo auctoritatis ad illud qd per eam prebatur et
 tenet constructiue solum ut astronemus dicit celum esse uo
 lubile . ergo celum est uolubile . Locus ab auctoritate *Max*
ima Unicuiqz experto in sua scientia credendum est

Sequitur de locis medijs Quid aut sit locus medi
 us dictū est prius locoz mediorū alius a coniuga
 tis alius a casibus et alius a diuisione *Coniugata* et

Transumptio quid .
dup transumptio
par

Locus a Transumptione

Auctoritas ut hic quid

Locus ab Auctoritate

Locus mediorum alius
a coniugatis
a casibus
a diuisione

Coniugata & casibus
diffinit

Aristoteles
Locus a coniugatis

Locus a casibus

Divisionum. Divisio per se

Prima divisio per se

2a

3a

Divisio per accidentia

1a

2a

3a

Locus a divisione

casus differunt sic quia uniuocum siue principale siue abstractum quod idem est dicitur coniugatum cum suo denominatio. ut iustitia et iustum. albedo et album. Casus autem dicuntur ea que cadunt a principali. ut iustum et iuste a iustitia. Et differentiam hanc assignat aristoteles in secundo thopico. Locus a coniugatis est habitudo unius coniugatorum ad reliquum. ut iustitia est bona. ergo iustum est bonum locus a coniugatis. Maxima Quicquid conuenit uni coniugatorum. conuenit et reliquo. Et si unum coniugatorum inest. inest et reliquum. locus a casibus est habitudo unius casus ad reliquum. ut iustum est bonum ergo quod iuste fit bene fit. Locus a casibus. Maxima Quod uni casui conuenit. conuenit et reliquo. et e conuerso sumitur argumentum a casibus et a coniugatis. Divisionum alia fit per negationem. ut sortis est homo. aut non est homo. Alia autem non per negationem. et hec fit sex modis. tribus per se. et tribus per accidentia. Prima divisio per se est generis in species. ut animalium. aliud homo aliud brutum. Secunda est totius integralis in suas partes ut domus. alia pars est paries. alia tectum. alia fundamentum. Tertia uero est uocis in significata. ut canis. alius larrabilis. alius piscis marinus. alius si dus celeste. Divisionum uero per accidentia. Prima est subiecti in accidentia. ut animalium. aliud sanum. aliud egrum. Secunda divisio est accidentis in subiecta ut sanorum. aliud brutum. aliud homo. Tertia est accidentis in accidentia ut sanorum. aliud calidum. aliud frigidum. locus a diuisione. est habitudo unius condiuidentium ad reliquum ut si sortis est animal. aut est animal rationale aut irrationale. sed non est irrationale. ergo rationale. locus a diuisione. Maxima Posito uno membrorum diuidentium in aliquo subiecto remouetur reliquum similiter in qualibet alia diuisione. Et hec de locis dicta sufficiant.

Sciendam autē q̄ oēs loci sunt xxi. loc⁹. lxxi. intrinseci vij ex
trinseci z. iij. medij: z continentur in his uersibus
Diffi de s. inter pars z totū causa sit intra.
Corrumpens generans usus communiter herens.
Auctor iudicium maior minor atq3.
Oppositum transumit proportio sit locus extra.
Sunt medij casus diuisio coniuga solum.

Incipit sextus tractatus de fallacis.

Silogismoru. alius demonstratiuus Alius dya
lecticus ali⁹ sophisticus siue litigiosus Silogis
mus demonstratiuus. est q̄ ex primis ueris et
immediatis est silogisatus. aut ex talibus q̄ p a
liqua prima et uera p̄cipiū sue cognitiois sū
pserunt. Dialecticus est q̄ ex p̄babilibus est silogisatus So
phisticus ut diffinit ab aristotele in elentis. est q̄ apparet ef
se silogismus et nō est: aut qui est silogismi⁹. sed nō est cōue
niens rei Disputatio est act⁹ silogisticus unius ad alter⁹ ad
aliquod p̄positū ostendendū. Disputatiois quatuor sunt spe
cies. doctrinalis dialectica. tēptatiua z sophistica Disputatio
doctrinalis. est q̄ silogizat ex p̄p̄iis p̄cipiis uniuscuiusq3
discipline et nō ex his q̄ uidentur respondenti Et huius dis
putatiois instrumentū est silogismus demonstratiu⁹ Disputatio
dialectica est. que ex probabilibus silogizat. et est collectiua
contradictionum Et eius instrumentum est silogismus dya
lecticus. Tēptatiua uero disputatio est que silogizat ex his
que uidentur respondenti. et necesse est eum scire qui se
similet habere scientiam. huius autem disputationis instru
mentum est silogismus tēptatiuus Silogismus tēptati
uus. est qui procedit ex his que uidentur respondenti Dis
putatio sophistica est que procedit ex his que uidentur
probabilia et non sunt Huius autem disputationis instru
mentum est silogismus sophisticus Silogismus sophisticus

Silogismus demonstratiuus

Dialecticus

Sophisticus

Disputatio quid

4^{or} Species disputationis

Doctrinalis dialectica

Tentatiua et Sophistica

Doctrinalis

Dialectica

Tentatiua

Sophistica

Sillogismi, sophistice

Redargutio

Falsum ut hic

Inopinabile

Solocismus quid

Nugatio

Fallacia quid

*Xiv. H fallacia
ex maiore & minore*

ordinatur ad quinque methas. que sunt: redargutio. falsum inopinabile solocismus et nugatio Redargutio est prenegati concessio uel preconcessi negatio: in eadem disputatione uel argumentationis facta Unde nisi uel argumentationis hoc quis faciat: non propter hoc erit redargutus Similiter nec in diuersis disputationibus Falsum ut hic sumitur est manifeste falsum Nam si sophista ducat respondentem ad falsum occultum. non propter hoc assequitur suum finem Inopinabile est quod est contra opinionem omnium uel plurium uel maxime sapientum ut matrem non diligere filium. Solocismus est uicium in contextu partium orationis contra regulas artis grammaticae factum ut uir uirum Nugatio est unus et eisdem ex eadem parte inutilis repetitio. ut homo homo currit. dico autem ex eadem parte quia si in diuersis partibus idem repetatur non esset nugatio. ut homo est homo. risibile est risibile. Dico autem inutilis repetitio. quia si idem repetatur ad maiorem expressionem laudis affectio nis. uel utuperij non esset nugatio. ut deus deus meus. latro latro quo uadis. Isti autem quinque fines ulterius ordinantur ad unum finem principalem qui est apparens sapientia et non existens. Sophista autem non ducit ad istos fines suum respondentem. nisi per eos deueniat ad ultimum finem principalem. que est apparens sapientia Et cum qui libet debet premeditari suum finem ideo determinatio finis debet precedere determinationem fallaciarum.

Fallacia est ydoneitas decipiendi faciens credere de ente quod sit non ens: et de non ente quod sit ens. mediante fantastica uisione Fallacie sunt tredecim quarum sex sunt in dictione et septem extra dictionem In dictione sunt equiuocatio. amphibologia. compositio. diuissio. accentus: et figura dictionis Et septem extra dictionem sunt. accidens secundum quid ad simpliciter. ignorantia elenchi. petitio

pricipij. consequens: nō causa ut causa. secundū plures inter
 rogatiōes ut unam: q̄ autē sint sex in dictione: pbat aristote
 les inductive & silogismo. Inductive sic. Equivocatio fit ali
 quo istorum sex modorum. Amphibologia fit aliquo istorum
 sex modorum. et sic de alijs. ergo omnis fallacia in dictione
 fit aliquo istorum sex modorum. Silogismo sic. omnis deceptio
 facta ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus nō idē si
 gnificam⁹ fit aliquo istorum sex modorum. sed omnis fallacia in di
 ctione fit ex eo q̄ eisdē dictionibus uel orationibus non idē
 significam⁹. ergo omnis fallacia ī dictione fit aliquo istorum
 sex modorum. Iste silogismus est ī priō mō prime figure. Pro
 batio maioris. oīs multiplicitas dictionis fit aliquo istorum
 sex modorum. sed oīs deceptio facta ex eo q̄ eisdē dictio
 nibus uel orationib⁹ nō idē significamus fit ex multiplicita
 te dictōis uel orōis ergo oīs deceptio facta ex eo q̄ eisdē
 dictionibus uel orōibus nō idē significamus fit aliquo isto
 rū sex modorum. Et hec fuit maior. Probatio minoris omnis
 multiplicitas dictionis fit ex eo q̄ eisdē dictionibus uel orō
 nibus non idē significamus. sed omnis fallacia ī dictione fit
 ex multiplicitate dictionis uel orōis. ergo omnis fallacia ī
 dictiōe. fit ex eo q̄ eisdem dictionibus uel orationibus non
 idem significamus. et hec fuit minor. Et isti duo silogismi
 sunt in primo modo prime figure. Sciendum autem ut uult
 alexander in commento supra librum elencorum triplex
 est multiplex. aliud est enim multiplex actuale. aliud po
 tentiale. et aliud fantasticum. Multiplex actuale est quan
 do dictio uel oratio eadem secundum substantiam et secun
 dum modum proferendi diuersa significat dictio: ut in equi
 uocatione ut canis: oratio ut in amphibologia. ut liber ari
 stotelis. Multiplex potentiale. est quando dictio uel
 oratio eadem secundum substantiam. diuersa tamen se
 cundum modum proferendi. diuersa significat. dictio ut

Annotat
 p. batio. p. inductione
 p. silogismum

Probatio maioris

Probatio minoris

Alexander
 x. multip.
 in multip.
 Actuale

Potentiale

i accentu. ut populus cuius prima sillaba potest esse brevis
uel longa .et secundum hoc diuersa significat oratio . ut in
compositione uel diuisione . ut quicquid uiuit semper est
Alium enim habet modum proferendi . prout est diuisa.
z prout est composita : ut postea patebit De multiplici fan
tastico uidebitur in fallacia figure dictionis Et quia multi
plex actuale ueriori modo est multiplex q̃ potentiale: et po
tentiale q̃ fantasticum. ideo prius dicendum est de fallaciis
facientibus multiplex actuale q̃ de aliis et postea de poten
tiali Et ultimo de fantastico. Vnde prius dicendū est de eq
uocatione z amphibologia q̃ de aliis fallaciis i dictione. quia
in equiuatione et amphibologia est multiplex actuale. et
perconsequens eadem dictio uel oratio secundū substantiaz
et secundū modū pferendi In aliis aut non In istis enī pl⁹
est de idempritate q̃ in aliis. Item adhuc prius est dicendū
de equiuatione q̃ de amphibologia quia equiuocatio fit
in dictione amphibologia uero in oratiōe . dictio autē prior
est oratione Sciendū est q̃ fallacia dupliciter sumitur Quā
doq; enim fallacia idem ē qđ causa decipiendi. et quando
q; idem est quod deceptio facta ex illa causa. Et hoc primo
modo sumitur hic fallacia.

Equiucatio est multiplicitas dictionis eiusdem
secundū substantiā z modum pferendi diuersa si
gnificantis ut in hoc nomine canis Sciendū ē q̃
in qualibet fallacia est duplex causa . scilicet causa apparen
tie et causa defectus. Causa apparentie in qualibet fallacia
est que mouet ad credendū id quod non est credendū. Cau
sa defectus est que ostendit creditum esse falsum. Causa ap
parentie i equiuatione est unitas dictionis eiusdem secun
dū substantiam et secundū modum pferendi. diuersa signifi
cantis. Causa defectus siue falsitatis est diuersitas signifi
corum Unitas enim predic ta in equiuatione mouet ad

fantasticū

*equiuocatio
amphibologia*

*Equiuocatio quia
in alijs fallacijs dupl⁹ ca
Apparentie & defectus
ca apparentie*

*ca defectus
unitas*

credendum quod non ē scilicet unitatem significandi. Diuer-
sitas autem ostendit creditum esse falsum. Equiuocationis
tres sunt modi. Sz prius uidēdū est quid sit fallacia equiuoca-
tionis. Vnde fallacia equiuocationis est deceptio. pueniens
ex eo. qd aliqua dictio manens una secundum substantiam ⁊
secūdū modū proferēdi diuersa significat. Prim⁹ autem mo-
dus prouenit ex significatiōe uel consignificatione dictionis.
Ex significatiōe sic paralogizatur. omnis canis currit sidus
celeste est canis ergo sidus celeste currit. Solutio utraque
premissarum est duplex quia hoc nomen canis est multiplex
equiuoce significans animal latrabile. sidus celeste ⁊ piscem
marinum ⁊ sic minor uno modo est uera. ⁊ alio modo falsa.
⁊ similiter maior. Vel sic. omne expediens est bonum malū
ē expediens. ergo malū ē bonū. Solutio expediens dicitur
equiuoce. Vno mō idē est quod bonum. Alio modo idem est
quod necessariū quod accidit in minus malum. quod opor-
tet fieri ad euitandum maius malum. Vnde utraque premis-
sarum ē duplex. quia uno modo ē uera. alio mō est falsa. Ex
consignificatione paralogizatur sic. iste pannus est de anglia.
anglia est terra. ergo iste pānus ē terra. Non sequitur quia
prima ē duplex. ex eo qd hec prepositio de pōt dicere circū-
stantiā cause materialis ⁊ sic ē falsa. Vel potest dicere locum
et originem ⁊ sic ē uera. uel sic in quocunq; ē egritudo ipsuz
ē animal: sed in humoruz inadequatione ē egritudo ergo hu-
morum inadequatio ē aīal. Prima ē duplex. quia hec prepo-
sitiō in pōt dicere causam efficientem ⁊ sic ē falsa. uel causam
formalem siue subiectum in quo ē ⁊ sic ē uera. Similiter di-
cendum est de minori. Vel sic proprium est qualitati secun-
dum eam simile uel dissimile dici. sed secundum similitu-
dinem dicitur aliquis similis uel dissimilis. ergo similitudo
uel dissimilitudo sunt qualitates quod falsum est ymmo sunt
relationes. Prima est duplex. eo quod hec propositio secun-

e j

Diuerſitas

3° mō equiuocationis

Fallacia equi^{us} quid

prim⁹ mō

Solutio dup

a
p

dum. potest dicere circumstantiam cause efficiētis et sic ē uera
 quia due qualitates eiusdē speciei faciunt unam similitudinē
 et sic qualitas est causa efficiens similitudinis Si autem di
 cat circumstantiam cause formalis sic est falsa quia qualitas
 non est causa formalis similitudinis Et econuerso dicendum
 est de minori Similiter omne sanum est animal: urina ē sana
 ergo urina est animal Vtraque premissarum ē duplex: quia
 sanum dicitur de animali ut de subiecto. et de urina ut de si
 gnante uel iudicante: de cibo et de efficiente: de dicta ut de
 seruante et alio et alio modo sanitas ad hec comparatur et se
 cundum hoc habet diuersas significationes Ex consigna
 tione sic paralogizatur: quicumque sanabatur sanus est. labo
 rans sanabatur. ergo laborans sanus est. Minor est duplex
 ex eo quod hoc participium laborans. potest dicere p̄sens
 tempus. et sic est uera et tunc ē sensus laborans nunc sanaba
 tur. Si autem dicat preteritum sic est falsa. et fides est sensus la
 borans tunc sanabatur. et econuerso dicendum est de conclu
 sione. Laborans enim equiuocam est ad laborantem nunc.
 et ad laborāre tunc. Eodem modo est hic. Quicumque surge
 bat stat sedens. surgebat. ergo sedens stat. et eodem modo
 respondendum est sicut fuit responsum ad alium paralogis
 mum. Alio modo potest fieri econuerso: quando dictio p̄te
 neri. materialiter uel consignificatiue sicut hic. deus est ubi
 que. ubique est aduerbium ergo deus est aduerbium Dicē
 dum q̄ prima ē duplex eo q̄ hec dictio ubiqz. potest teneri
 materialiter uel consignificatiue Si materialiter sic est fal
 sa Si consignificatiue sic est uera sed non sequitur conclu
 sio Secundus modus equiuocationis prouenit ex transum
 ptione dictionis Vnde transumptio ut hic sumitur est accep
 tio dictionis significantis unum ex impositione. ad significan
 dum aliud per similitudinem Et secundum istum modum
 sic formatur paralogismus Quicquid ridet habet os. pratus

ex consignificatiue

2°

*materialiter ut
consignificatiue*

Secundus modus equi

Transumptio ut hic

ridet. ergo pratum habet os. Prima est duplex: eo quod
hoc uerbum ridet potest teneri proprie. et ex impositione
ul' transumptiue. Si proprie sic est uera et non sequitur con-
clusio. Si transumptiue sic est falsa. et sic sequitur conclusio
hoc enim uerbum ridere est equiuocum ad ridere et ad flo-
rere. quia ridere significat ex prima impositione risum ab
ore emittere. Florere enim significat per quandam transum-
ptionem. floere enim et ridere quandam similitudinem ha-
bent quia utrobique denotatur gaudium. et ideo ridere tran-
sumitur ad florere. ut uult Aristoteles ideo sumentes ali-
quam similitudinem transferunt. Quicquid currit habet pe-
des: aqua currit ergo aqua habet pedes. Utraque premissa
rum est duplex quia hoc uerbum currit uel tenetur proprie
uel transumptiue. currere enim et labi assignantur in ueloci-
tate motus secundum quod currit sumitur proprie. sic maior
est uera. et minor est falsa. si transumptiue tunc est econuer-
so. Tertius modus prouenit ex eo quod aliqua dictio plura
significat composita. separata uero unum solum. ut hec dic-
tio immortale. Uno modo dicitur quasi non potens mori. Alio
modo dicitur quasi potens non mori. Et secundum hoc sic for-
matur paralogismus. omne immortale est perpetuum. sed omne
potens non mori est immortale ergo omne potens non mori est
perpetuum. Utraque premissarum est duplex cum hoc no-
men immortale sit equiuocum. ut dictum est. Item omne
incorruptibile est perpetuum. sed omne potens non corripi
pi est incorruptibile. ergo omne potens non corrumpti est
perpetuum. utraque premissarum est duplex. eo quod incor-
ruptibile uno modo idem est quod non potens corrumpti
et sic incorruptibile est perpetuum. et sic maior est uera et
minor est falsa. Alio modo idem est quod potens non corrumpti. ut
primus homo potuit non corrumpti. et in hoc sensu maior
est falsa. et minor uera. Et sic soluendi sunt paralogismi
c ij

Proprie et transumptiue

Aristoteles

Tertius modus

et

Recta solutio quid

equiuocationis per distinctionem paralogismorum secundū
equiuocationez ut prius paruit Recta solutio. ē manifestatio
silogismi falsi et ppter qd est falsus. et hoc contingit duplici
ter scilicet uel distinguendo uel aliquam premissarum ite
rundo Secūdo mō respondendū ē ad oēs peccātes ī ma
ria et ad oēs orationes ī utraqz peccantes respondendū est
utroqz modo. scilicet distinguendo. et aliquā premissarum ite
rimendo non secundum idem sed secundum diuersa.

*Amphibologia quid
Fallacia amph*

Amphibologia ē multiplicitas orōnis eiusdē scdm
substantiā et secundū modū pferēdi diuersa signi
ficātis Fallacia aut amphibologie est deceptio p
ueniens ex idēptitate orōnis eiusdē scdm substantiā et se
cundū modū pferēdi diuersa significātis. Causa apparen
tie ē idēptitas orōnis eiusdē secundum substantiā et se
cundum modum proferēdi Causa falsitatis est diuersitas
significatorum Et dicitur amphibologia ab amph quod est
dubiū et bole sententia quasi dubia sententia Amphibologie
tres sunt modi. Primus modus puenit ex eo qd aliqua ora
tio principaliter plura significat ut liber aristotelis Hec enī
oratio est duplex. uno mō idē est quod liber editus ab ari
stotele Alio modo idē est qd liber possessus ab aristotele. Et
formatur paralogismus quicquid ē aristotelis possidetur ab
aristotele iste liber ē aristotelis ergo possidetur ab aristotele
Utraque premissarum est duplex ut dictum ē Secūd^o mo
dus amphibologie puenit ex transumptione orationis Tran
sumptio autem orationis ē qm orō proprie significās unum
transumitur ad significandum aliud. propter aliquam simili
tudinem reperiā in ipsis ut litus aratur transumit^r ad ope
ram perdi Et formatur sic paralogismus quicquid arat^r ara
tro scinditur litus aratur quando indocilis docetur. ergo
quādo indocilis docetur. litus aratro scinditur Minor ē du
plex. qz litus arari significat proprie terram scindi transu

*Amph^{is} qd dubia gna
3^{es} mōi Amph^{is}
Prim^o mō*

2° mō

mitur aut ad opam perdi. Et similitudo in hec q littu arat
operam pdit z in frustra laborat Terti⁹ modus amphibolo
gie prouenit ex eo. q aliqua oratio composita plura signifi
cat. separata uero unum solum. ut seculū scit aliquid hec enī
oīo est duplex: significat enī q aliquis sciat seculum. uel se
culum habeat scientiā de aliquo Et ideo ista oratio est du
plex. ex eo q hoc uerbum scit potest ordinari cū hoc qd est
seculum a parte ante. et sic est uera et nō sequitur conclusio
uel a parte post. z sic est falsa et sic sequit^r conclusio Simili
ter hic. quicquid scit hoc scit qz hec dictio hoc: potest suppo
nere huic uerbo scit uel apponere Similiter hic quoscunqz
uellem me accipere. uellē q acciperent me : pugnantes uel
lem me accipere . ergo uellem q pugnantes acciperent me
Vñaior ē duplex . quia hec dictio me potest ordinari cū isto
uerbo accipere a pte ante et sic est uera. et nō sequitur con
clusio uel a pte post et sic est falsa et sequitur conclusio Si
militer ista dictio pugnātes pōt supponere uel apponere .
Similiter hic. quicquid uidet aliquis hoc uidet. columnā ali
quis uidet. ergo columna uidet Vñaior est duplex. ut dictū
est in alijs: Similiter hic. quicūqz sunt episcopi. sunt sacerdo
tes: asini sunt episcopi . ergo asini sunt sacerdotes Vñaqz p
missaruz est duplex ex eo q hec dictio episcopi pōt esse no
minatiui casus uel genitiui casus q autez deceptio facta ex
diuersitate casus faciat amphibologiam patet quia casus da
tus est dictioni ad hoc: ut ordinetur cum alia dictione Sed
ordinatio dictionis cum dictione facit amphibologiam. et nō
equiuocationē Idoc enīz patet ab aristotele formante para
logismos āphibologic scdm diuersitatē casus et nō equiuoca
tionis Sciendum est q aristoteles ponit tres modos cōmu
nes equiuocatiōi et amphibologie Primus modus est quā
do dictio uel oratio plura principaliter significat . dictio . ut
canis. oīo. ut liber aristotelis. Secundus modus est quādo
e iij

3⁹ modus amphib

Aristo. ponit tres
modos equiuocationis
et amphibologie

27

28

sic soliti sumus dicere scdm transumptionē transumptio: i dic
 tione. ut ridere. i oratione. ut litus aratur. Tertius modus ē
 quādo compositum plura significat. separatum uero unū so
 lum exemplum in equiuocatione. ut his dictionibus imor
 tale incorruptibile exmplū in amphibologia ut i ista oratiōe
 seculū scit In oībus enī istis: cōpositū plura significat. sepa
 ratum uero unum solum. Queritur de distinctione istorū tri
 um modorum cōmuniū. quorum primus quantū ad equiuo
 cationē. quādo unū nomen p̄cipaliter plura significat. scds
 puenit ex transumptione. tertius est quādo unum nomē cō
 positum plura significat simplex uero unum solum ut imor
 tale incorruptibile Sed nunc obicitur deceptio pueniēs ex
 cōsignificatione dictionis nō continetur sub aliquo istorū tri
 um modorū in equiuocatione. Verbi gratia sicut in hoc filo
 gismo quicumque sanabatur sanus est laborans sanabatur er
 go laborans sanus ē non cōtinetur sub tertio modo quia labo
 rans non est dictio composita. nec sub secundo quia hec dic
 tio laborās nō tenetur transumptiue nec sub p̄rio. q̄ p̄rius
 puenit ex p̄cipali significatione. sed hec dictio laborans
 non significat p̄cipaliter tempus: sed ex consequenti per
 accidentia. ergo illa deceptio facta ex cōsignificatione non
 ē sub aliquo istorū triūz modorū. Solutio deceptio facta ex
 cōsignificatione dictionis cōtinetur sub primo modo equiuo
 cationis Ad hoc quod obicitur dicendum: q̄ primus mod⁹
 prouenit ex p̄cipali significatione appellata hic. Quicqd
 ex eadem impositione iportatur per dictionez s; ex eadē im
 positione significat quelibet dictio significationez. ⁊ sua acce
 dentia Ille enim qui imposuit hec nomen lapis ad significā
 dū lapidē. sub tali genere: sub tali numero imposuit. ⁊ sic ea
 dem ipositione impesuit impositor quia hec dictio laborans
 importat suum significatum ⁊ cōsignificationem ⁊ sic de ali
 is. Vel dicendum est: quod p̄cipalis significatio ponitur i

obicitur. Deceptio

Solutio deceptio

primo modo equiuocationis et amphibologie ad remouen-
dam transumptionem in eos qui transumptio significat per dic-
tionem. non principaliter ut ridere non principaliter significat
florere sed transumptiue et per quandam similitudinem Et
hec dictio laborans significat presens tempus et preteritum
imperfectum Item queritur quare deceptio facta ex quibus-
dam accidentibus facit equiuocationem. et ex quibusdam
amphibologiam Solutio: dico quod quedam sunt acciden-
tia que consequuntur dictionem. non absolute. sed prout est or-
dinabilis cum alia dictione. sicut casus. numerus. ordinantur
per dictiones adinuicem per talia accidentia Male enim di-
ceretur hominis currit quia ibi non est debitus casus et de-
ceptio ex talibus accidentibus est deceptio in oratione et sic
est in amphibologia et non in equiuocatione. Sed sunt alia ac-
cidentia absoluta que consequuntur dictionem per se ut tempus et ge-
nus et per alia accidentia non ordinantur dictiones adinu-
icem quia sicut bene dicitur homo currit. ita bene dicitur ho-
mo currebat Unde licet tempus varietur manet tamen eadem
constructio et ideo non construuntur mediante tempore et sic
deceptio ex talibus accidentibus fit in dictione. et ita in equi-
uocatione et non in amphibologia.

Sequitur de fallacijs faciendis multiplex potentia
scilicet de compositione diuisione et accentu Et pri-
mo de compositione quam de alijs qui paralogismi fiunt effica-
ciores secundum compositionem ad finem sophisticum. quod est apparatus sapien-
tia et non existens ideo prius dicendum est de compositione quam de alijs.
Compositio est eorum que debet diuidi falsa unio Diuisio uero
est eorum que debent componi falsa diuisio Fallacia compositio-
nis est idoneitas decipiendi proueniens ex idempritate ora-
tionis unius et eiusdem secundum materiam et secundum situm magis
debitum partibus in oratione positis. Causa apparentie
huius fallacie. est oratio diuisa: habens idempritatem in
c iiii

questio

solutio

Alia accidentia

compositio quid

Fallacia compositio

ca apparentie huius

cā falsitatis

oratio composita

oratio diuisa

*2° mod^{us} falsit^{is} compo^{sitae}
19.*

materia cum oratione cōposita. Causa falsitatis siue defec-
tus est diuersitas sensus compositi a diuiso. Notandum q̄
quādo oratio ē uera ī sensu diuiso ⁊ falsa ī sensu composito.
tūc ē fallacia cōpositionis. Dicit^r tamē oratio cōposita quādo
determinatio determinat determinabile illud quod magis
apta nata est determinare. similiter dī oratio cōposita quan-
do dictiones ordinantur secundum situm magis debitum
Et dicitur oratio diuisa quando determinans determinat il-
lud determinabile qđ non est magis apta nata determinare;
uel quando dictiones ordinantur secundum situm minus de-
bitum. Vnde sumatur hec oratio gratia exempli: quicquid
uiuit semper est in ista oratione sunt duo determinata scilicet
hoc uerbum uiuit. et hoc uerbum est. ⁊ est una determi-
natio scilicet semper. si ergo hec determinatio scilicet semper
determinat hoc uerbum est qđ ponitur a parte predicatoris. sic
dicitur oratio composita quia tunc determinatio determinat
determinabile quod magis apta nata est determinare quia
illud uerbum est ponitur in situ determinato scilicet in predi-
cato Si autem determinat hoc uerbum uiuit. sic dicitur diui-
sa: quia determinat illud determinabile quod est minus ap-
ta nata determinare: quia illud uerbum uiuit non ponitur ī
situ determinato ipsius uerbi Et tunc dictiones ordinantur
secundū suū min^{us} debitum Isti^{us} fallacie duo sunt modi Pri-
mus mod^{us} puenit ex eo qđ aliquod dictū pōt supponē^r p se
toto uel pro parte sui. ⁊ scđm istū modū paralogizā^r sic Quē-
cunq; possibile ē ambulare possibile ē qđ ipse ambulet: sed ē
possibile ē ambulare. ergo possibile est qđ sedēs ambulet Ad
hoc dicēdū qđ mīor ē duplex. qđ si hoc dictū sedentē ambula-
re supponit pro se toto huic p̄dicato possibile est id ē sedens
sedendo potest ambulare. tunc hec composita est falsa. sicut
etiam impossibile est dicere. qđ sedēs ambulet si autē illud dic-
tum supponat pro parte sui tunc est diuisa et uera et non se-

quitur conclusio. et est sensus sedentem possibile est ambulare
 id est sedens nunc habet potentiam ut postea ambulet Et simi
 liter: quicumque possibile est scribere possibile est quod ipse scri
 bat non scribentem scribere est possibile. ergo possibile est
 quod non scribens scribat Dicendum est ad istum paralogismum
 sicut ad primum Secundus modus provenit ex eo quod aliqua de
 terminatio potest referri ad diversa. et penes istum modum
 palogizatur sic. quicumque litteras scit nunc didicit eas sed
 iste antiquas grammaticus scit litteras. ergo nunc didicit eas Di
 cendum quod maior est duplex. quia hec determinatio nunc. potest
 determinare hoc verbum didicit. sic est composita et falsa et
 sequitur conclusio vel potest determinare hoc verbum scit et sic
 est diuisa et vera. et non sequitur conclusio Similiter hic quod unum
 solum potest ferre plura potest ferre: sed quod non plura potest fer
 re potest unum ferre. ergo quod non potest plura ferre potest plura
 ferre Dicendum quod maior est duplex. quia hec determinatio
 solum potest determinari hoc verbum potest sic maior est falsa et composita
 et est sensus quod illud quod non potest ferre unum: cum alio non potest
 ferre plura. vel potest determinare hoc verbum ferre. et est
 sensus verus et propositio diuisa vera sub hoc sensu. quod potest
 iam ferre unum solum et ferre non plura potest plura ferre:
 Similiter tu scis tantum tres homines currere. posito casu quod sex
 currant. et nescias de tribus Hec est duplex quia hec dictio tan
 tum potest determinare hoc verbum scis. vel currere si deter
 minat. hoc verbum currere sic est composita et falsa. si scis: tunc
 est diuisa et vera et paralogizatur sic: tu scis tantum tres homi
 nes currere. posito casu quod sex currant: sed quicquid scitur est
 verum. ergo tantum tres homines currere est verum. maior est
 duplex ut iam dictum est.

DE fallacia diuisionis. Quid sit diuisio dictum est
 prius Fallacia diuisionis est ydoneitas decipien
 di. proueniens ex eo quod oratio aliqua compo

Secundus modus

Fallacia diuisionis

ca apparentia

ca defectus

q non huius fuit

*an
y*

fita est uera. et diuisa falsa una et eadez manens secundū ma-
teriam. differens scdm formam diuersa significat q̄ creditur
esse uera in sensu diuiso. eo q̄ ueritatem h̄z in sensu compo-
sito Causa apparentie huius fallacie est oīo cōposita. habēs
idēptitāre in materia cū oratione diuisa Vel causa apparen-
tie est ydoneitas orōnis eiusdem scdm substantiam. et secun-
dam situm minus debitum Cū defectus ē diuersitas sensus
diuisi a sensu cōposito Istius fallacie duo sunt modi. Pri-
mus modus prouenit ex eo. q̄ aliqua cōiunctio potest copu-
lare inter terminos uel propositiones Et secundū istum mo-
dum paralogizatur sic Quicūqz sunt duo et tria. sunt duo et
tria. quinqz sunt duo et tria. ergo quinqz sunt duo. quinqz
sunt tria. Ad hoc dicendum q̄ minor est duplex quia hec cō-
iunctio et potest cōiungere inter terminos uel inter propo-
sitiōes: si inter terminos sic est uera et cōposita. et est sensus.
duo et tria insimul iuncta faciunt quinqz. si inter propo-
sitiōes sic est falsa. et diuisa: et est sensus q̄ duo sunt quinqz per-
sone. et q̄ tria sunt quinqz persone quod ē falsum Similiter
est hic Quicūqz sunt duo et tria. sunt paria et imparia. quin-
qz sunt duo et tria. ergo quinqz sunt paria et imparia Dicen-
dum q̄ minor est duplex. quia ibi potest esse copulatio inter
terminos: et sic est uera et cōposita et est sensus. quinqz sunt
duo et tria insimul coniuncta. uel est copulatio inter propo-
sitiōes et sic est falsa et diuisa et est sensus. quinqz sunt duo
et quinqz sunt tria. qđ est falsum Similiter hic Omne animal
est rationale uel irrationale sed non omne animal est ratio-
nale. ergo omne animal est irrationale Dicendum quod ma-
ior est duplex ex eo q̄ ista coniunctio uel potest coniungere
inter terminos. et sic est uera et cōposita. uel inter propo-
sitiōes. et sic est falsa et diuisa: Similiter hic. Omne animal
est sanum uel egrū Vel hic Omnis substantia est corporea
uel incorporea uel hic. omnis linea est recta uel curua Un

de omnes iste sunt uere quādo cōiunctio coniungit inter ter-
minos et sunt cōposite Sed sunt false quādo cōiunctio cō-
iungit inter oratōes et propositiones . et diuise quia cōiun-
ctio p se et primo est cōiunctiua partium orationis ex conse-
quenti ipsa cōiungit orationem cum oratione Secund⁹ mo-
dus huius fallētie diuisionis prouenit ex eo. q̄ aliqua deter-
minatio potest referri ad diuersa. ut hic quo uidisti hunc per-
cussū. hic percussus est. sed oculo uidisti hunc percussū.
ergo oculo percussus est Dicendū q̄ minor est duplex quia
iste ablatiuus oculo potest determinare hoc participiū per-
cussus. et sic est diuisa et falsa et est sensus tu uidisti hunc per-
cussū oculo et sic sequitur cōclusio uel potest determinare
hoc uerbū uidisti et sic ē cōposita et uera et tunc est sensus .
Tu uidisti cū oculo hūc percussū sed tūc nō sequitur cōclusio.

Sequitur fallacia accentus Accentus ē certa lex et
regula ad eleuandū uel deprimendū sillabā uni-
uscuiusq; dictionis. et iste accentus diuiditur in ac-
centū grauem. acutū et circumflexum Grauis est qui depri-
mitur in fine . Acutus accentus est qui in fine eleuatur uel
acuitur . Circumflexus est qui acuitur et deprimi-
tur simul uel circumflexus est q̄ procedit ab ymo et procedit in altum et fi-
naliter tendit in ymum ut hierusalem Fallacia accentus est
ydoneitas decipiendi proueniens ex multiplicitate dictiōis
eiusdem secundum substantiam. diuersē secundum modum
proferendi diuersa significantis Causa apparentie huius
fallacie est unitas dictionis secundum materiam uel secun-
dum substantiam solum Causa defectus est diuersitas si-
gnificatorum Istius fallacie duo sunt modi Primus mo-
dus prouenit ex eo q̄ aliqua dictio potest proferri diuer-
sis accentibus ut hic Omnis populus est arbor . gens est
populus ergo gens est arbor Dicendum q̄ maior est du-
plex quia prima sillaba huius dictionis populus potest pro-

Secundus in huius fitt

*Accentus quid ē
dicitur
Grauem.
Acutum &
circumflexum.*

fallacia accentus

cā apparentie

*cā defectus
ii. modi huius
1. 2.*

ferri longa. et sic est uera: et non sequitur conclusio uel potest esse
breuis. et sic est falsa. et sequitur conclusio Similiter hic om
nis ara est in templo. stabulum porcorum est ara. ergo stabulum
porcorum est in templo Dicendum est hic sicut prius Similiter
hic quicquid hamatur hamo capitur. mulier amatur ergo
mulier hamo capitur Dicendum quod maior est duplex ideo quod
hec dictio hamatur potest perferri cum aspiratione uel sine as
piratione. si primo sic est uera. et non sequitur conclusio: si secundo
sic est falsa et sequitur conclusio Vel sic Quoscumque uiros in
stum est pendere dignum est penam pati. sed iustos uiros di
gnum est pendere ergo iustos uiros dignum est penam pati.
Unde utraqque premissarum est duplex eo quod hec dictio pende
re potest proferri. media longa uel media breui. Secundus mo
dus prouenit ex eo quod aliqua uox potest esse dictio uel oratio
ut hic: Tu es qui es. sed quies est requies. ergo tu es requies
Dicendum quod maior est duplex. eo quod qui es potest esse dictio uel
oratio. si sit dictio tunc est falsa et sequitur conclusio. si sit ora
tio. sic est uera et non sequitur conclusio Similiter hic quicquid
fecit deus inuite. fecit deus coacte. sed deus fecit uinum in ui
te ergo deus fecit uinum coacte Dicendum quod maior est du
plex. eo quod inuite potest esse oratio uel dictio si dictio. sic est ue
ra. et non sequitur conclusio. uel possunt esse oratio. et sic est
falsa et sequitur conclusio Similiter hic Quicumque habet di
lectionem supernam habet dilectionem dei. usurarius habet
dilectionem supernam ergo usurarius habet dilectionem dei. Dicendum quod
hec dictio supernam potest capi dupliciter. uno modo ut est dictio.
et sic minor est falsa. et sequitur conclusio Alio modo potest esse oratio et sic est
uera et non sequitur conclusio. Similiter hic. metuo longas perire no
ctes lidia dormis Vnde hec dictio metuo potest esse dictio uel oratio
Sequitur de fallacia figure dictionis Fallacia figu
re dictionis ultimo loco ponitur inter fallacias in dic
tione. quia facit multiplex fantasticum Figura est

ser. mod. ius. fact

No

que termino uel terminis clauditur .termino . ut circulus .
terminis ut triangulus . quadrangulus . et similitudinarie hic
sumitur Fallacia figure dictionis est similitudo dictionis cū
dictione penes finalem terminationē in parte nō idem signi
ficante ⁊ facit multiplex fantasticū Est autem multiplex fan
tasticū quādo aliqua dictio significat unum . et uidetur signi
ficare aliud . ppter similitudinē quam habet in parte cum
alia dictione . ut uidere significat passionem ⁊ uidetur signifi
care actionē propter hoc qd est simile huic uerbo agere Cau
sa apparentie huius fallacie . ē similitudo dictiōis in pre cūz
alia dictione nō idem significante Causa defectus huius fal
lacie . ē diuersitas eorūz que uidentur esse similia Ista autē
similitudo fit tribus modis scilicet . uoce . significatiōe et sup
positione Et secundū hoc tres sunt modi huius fallacie Pri
mus modus prouenit ex simili terminatiōe dictionis cum
alia dictione ut qualiscūqz ē musa talis ē poeta sed musa
ē feminini generis ergo poeta ē feminini generis Dicendūz
qd nō sequitur qd si aliqua sint eiusdem terminationis qd sint
propterea eiusdem generis . Similiter hic omnis aqua ē hu
mida fluuius ē aqua ergo fluuius ē humida Dicendū qd nō
oportet qd si fluuius sit aqua . qd ergo quicquid dicatur de
aqua qd hoc etiā dicatur de fluuiō sub eadem terminatio
ne Vel sic . omnis homo ē albus mulier ē homo ergo mulier
ē albus . Unde ī omnibus predictis paralogisimis masculinū
interpretatur femininum . aut si formatur sic paralogismus
musa et poeta similiter terminantur . sed musa ē feminini ge
neris . ergo poeta . tunc non ē ibi fallacia figure dictionis .
sed fallacia consequentis a cōmuniter accidētibus ut postea
parebit . Secundus modus prouenit ex mutatiōe unius pre
dicamenti in aliud Vel qd una species unius pdicamēti mu
tatur in aliam speciem ut hic . Quicquid heri . emisti hodie
comedisti . carnes crudas heri . emisti . ergo carnes crudas

Figura que

fallacia figure dictionis

multiplex fantasticū

ca apparentie

ca defectus

3us modus huius fallacie

Primus modus

Secundus modus

comedisti Dicendū est q̄ nō sequitur q̄ quicquid dicit rem
de predicamento substantie crudū dicit tam de predicamen
to qualitatē et sic proceditur de uno predicamento in aliud
Similiter hic quicquid heri uidisti hodie uides sed uidisti
heri album . ergo albū hodie uides. Dicendum q̄ nō sequi
tur. quia albū significat per modum qualitatē. quicquid ue
ro dicit rē de p̄dicamento substantie Similiter hec do tibi so
lum denariū sed solū denariū non habeo. ergo do tibi quod
non habeo Dicendū q̄ hec dictio solū dicit relationem q̄ ut
habetur in secundo elencoꝝ solū dicitur quasi non cū alio et
hec dictio q̄ dicit substantiaꝝ et sic proceditur relatione ad
substantiā Similiter est hic aliquis dat cito equū. sed nō habet
cito equum. ergo aliquis dat cito q̄ non habet Dicendū q̄
nō sequitur: quia cito dat modū actus siue qualitatē. et q̄
dicit substantiā. et sic proceditur a qualitate ad substantiam.
Similiter quādo p̄ceditur ab una specie unius p̄dicamē
ti ad aliā ut quantoscūq̄ digitos heri habuisti hodie habes
deceꝝ digitos heri habuisti. ergo deceꝝ digitos hodie habes
posito q̄ unū amiseris Dicendū q̄ nō sequitur quia hec di
ctio quantoscūq̄ dat quantitateꝝ cōtinuam ⁊ hec dictio de
cem dicit quantitatē discretā Tertius modus prouenit ex
diuersa suppositiōe termini. ut homo est species. ergo aliquis
homo est species Et hic homo est dignissima creaturarum.
ergo aliquis homo ē dignissima creaturaz hic est processus
a simplici suppositione ad personalem Similiter hic Omnis
homo est animal . ergo omnis hō est hoc animal Similiter
hic. animal ē fortis. animal est plato ⁊ sic de alijs . ergo ani
mal est omnis homo: hic fit processus a pluribus determina
tis ad unam determinatam Et iste modus solet appellari
uniuocus . quia ille terminus uniuoce et equaliter sic se ha
bet ad omnia supposita Unde in qualibet p̄missarum suppo
nit pro uno. in conclusione uero pro pluribus ⁊ sic uariatur

Tertius modus

cuius suppositio Et intelligendum quod in predictis quale quid interpretatur hoc aliquid id est commune vel universale interpretatur singulare Si enim animal est hoc aliquid. si tunc arguatur sic animal est sortis. animal est homo. et sic de alijs: ergo animal est omnis homo: est bonum argumentum. sicut hic. sortis currit. plato currit et sic de alijs. ergo omnis homo currit Similiter hic non sequitur. quando fit processus ab immobili suppositione ad mobilem ut omnis homo est animal. ergo omnis homo est hoc animal et sic de alijs. hos tres modos ponit aristoteles dicens. quod figura dictionis fit. quando interpretatur non idem vel diversum. ut masculinum. femininum vel neutrum vel e converso et rursus quid interpretatur quale vel quantum iterum quando commune interpretatur singulare vel hoc aliquid.

Sequitur de fallacijs extra dictionem. que sunt septem scilicet accidentis. secundum quid ad simpliciter. ignorantia elenchi: petitio principij. consequens. non causa. secundum plures interrogaciones ut unam Differunt autem iste fallacie a fallacijs in dictione. quia fallacie in dictione habent causam apparentie ex parte vocis Sed fallacie extra dictionem habent causam apparentie et defectus et ex parte rei. et non ex parte vocis et propter hoc dicuntur extra dictionem. Inter has primo dicendum est de fallacia accidentis Unde accidentis putat hic sumitur id est quod extraneum. in parte idem. et in parte diversum. ut hic homo est species sortis est homo ergo sortis est species Idem enim est in parte idem cum specie scilicet quando sumitur pro re universalis. et in parte est diversum a specie scilicet quando sumitur pro suppositis. Notandum quod in fallacia accidentis sunt ista tria scilicet. accidentis. res subiecta et attributum. exemplum ut homo est species. sortis est homo. ergo sortis est species hoc medium homo est res subiecta et minor extremitas est accidentis. et maior extremitas attributum Causa appare

Anglo

7. fallacie ex dictione

Accidens

secundum quod ad simpliciter

ignorantia elenchi

Petitio Principij

consequens

non causa ut causa

secundum plures interrogaciones

Accidens pro ut hic

Accidens

Res subiecta

Attributum

Causa apparentie

de defectus
3° mod^o huius fall^{acie}
19

Secundus mod^o

Tertius mod^o

tie est cōuenientia aliquorū duorū in aliquo tertio secundū
partē siue est partialis ydēpritate aliquorum duorum Cau
sa defectus est diuersitas eorundē Huius fallacie tres sunt
modi Prim^o modus prouenit ex eo q^d aliquid uere predi
catur de aliquo subiecto. et ppter hoc creditur uere dici d^{ic}
accidēte ei⁹ a quo est diuersū Vel quādo aliqd primo attri
buitur rei subiecte in pmissis et postea attribuitur ei⁹ accidē
ti in conclusione. ut hic homo est species fortes est homo er
go fortes est species Dicendū q^d non ualet quia ille termin⁹
species qui est attributū. assignatur in esse forti. q^d est accidēs
eo q^d dicitur de homine: quod est res subiecta Similiter hic
Animal est genus homo ē animal. ergo homo ē genus. Si
militer hic. Omne es ē naturale. statua ē es. ergo statua ē
naturalis nō sequitur. quia naturale uere predicatur de ere
et propter hoc attribuitur in conclusione statue. q^d non sit
uere: Similiter hic. Cognosco coruistū. coruistus ē ueniens.
ergo cognosco uenientem Dicendum q^d nō oportet. q^d si co
gnoscas coruistum secundū se q^d ppter hoc cognoscas eum
sub illo accidēte q^d ē ueniēs Secundus mod^o puenit ex par
ticulari ydēpritate aliquorum duorū in aliquo tertio Vel
quādo aliquod commune predicatur de aliquibus duobus
cū quibus est ī parte idem. et in pte diuersum. et ppter hoc
illa duo credunt^r esse eadē inter se. ut hic fortes ē homo. pla
to est homo. ergo fortes ē plato. Similiter hic. homo est ani
mal. equus est animal ergo equus est homo. Dicendum q^d
nō oportet q^d si aliqua duo pueniant in aliquo tertio. ppter
hoc conueniant inter se Tertius modus puenit quando ex
duobus aliquib⁹ diuisim sumptis male inferitur aliquod cō
iunctum secundū accidens ut iste ē albus. et ē monachus er
go ē albus monachus Similiter hic. Iste canis est pater et
tuus. ergo ē pater tuus non sequit^r quia licet ille conueniāt
in aliquib⁹ secundam partem tamen secundam aliam partē

differunt Et sciendum qd non licet inferre ex diuisis conue-
 tum et habetur. ij. peribere menias quando predicatur diuer-
 sa accidentia sibi inuicem per accidens conuenientia. sicut albus
 esse monachum Similiter quando duo predicantur quorum
 secundum intelligitur in primo: ut universale in suo specialio-
 ri. ut iste est homo et est animal ergo homo animal. quia ani-
 mal intelligitur in homine sicut album in homine albo Sz in
 oibus alijs licet ex diuisis inferre coniunctum Vnde notandum
 qd quando aliqua duo accidentia predicantur de aliquo quorum
 primum in subiecto est per alteram non p se et ex talibus di-
 uisum capitis non lz inferre coniuictum uel e contra. ut iste est al-
 bus: et est monachus ergo est albus monachus nam albedo
 non e in subiecto secundum se. sz secundum habitum similiter ex co-
 iunctis non licet inferre diuisum quando ista qd coniunguntur di-
 minuunt de ratione alterius ut ille homo est mortuus. ergo
 est homo et mortuus In omnibus autem alijs lz ex coniunctis
 inferre diuisum. sed illud ultimum argumentum facit fallacia
 secundum quid ad simpliciter Accidens sic diffinitur ab aristo-
 tile Accidens est quod e extraneum i parte id e. et in parte di-
 uersum Secundum accidens uero fiunt paralogismi. quando
 idem similiter fuerit assignatum inesse rei subiecte et accideri.
 ut homo est sps. sortes est homo ergo sortes est species. ho-
 mo enim secundum qd sibi conuenit esse speciem. aliter capi-
 tur a modo per quem conuenit sorti et platoni. quia conuenit
 enim esse speciem ut e essentia quedam communis predica-
 bilis o pluribus. et put est in pluribus sic est in sorte platone
 et sic sortes est accidens ho uero res subiecta et species signi-
 ficatur utrisqz inesse Vnde accidens non sumitur hic put dif-
 finitur a porphirio. sed ut dictum est.

Sequitur de fallacia secundum quid ad simpliciter
 Dictum secundum quid appellatur hic determi-
 natio diminuens de ratione uel de esse cui adiuu-

Nota

Accidens diffinitio
2m. aristotelem

acc. diffinitur accidens
a Porphyrio

Dictum secundum quid

dictum simp
falla 2^m qd ad simp
ca appa
ca falsi
1° m
2°
3°
4°
5°

gitur. ut cū dico hō mortuus mortuum enim diminuit de ra
 tione hominis. Dictū simpliciter appellat aliqd indiminutū.
 ut homo Fallacia secundum quid ad simpliciter est ydonei
 tas decipiendi. pueniens ex apparenti psequencia dicti secū
 dum quid ad dictū simpliciter Causa apparentie huius fal
 lacie. ē convenientia huius dicti quod ē secundū qd ad illud
 quod est simpliciter et econuerso. Causa falsitatis est diuersi
 tas significatorū Fit autem hec fallacia tot modis quot mo
 dis cōtingit addere alicui determinationē diminuentē Pri
 mo mō secundū partem in mō ut ille est hō mortuus ergo ē
 homo non sequitur quia mortuū diminuit de ratione homi
 nis Et hic. chimera est ens opinabile ergo est ens. non sequi
 tur: quia opinabile diminuit de ratioe huius quod est cē Se
 cundo modo secundum partem integram. ut cūbiops est al
 bus secundum dentes ergo est albus Tercio modo i his que
 sunt ad aliquid ut diuitie non sunt bone male utenti ergo nō
 sunt bone. non sequitur. licet enim diuitie comparate ad ali
 quid non sunt bone tamen i se sunt bone Quarto modo i his
 que secundum locum sunt. ut bonum est mactare patrem in
 triuanis ergo bonum est mactare patrem suum. uel sic. bonū
 est uti dicta in locis egroratiis ergo bonū est uti dicta Qui
 ro modo in his que sunt secundum tempus. ut bonum ē ie
 iunare in quadragesima ergo bonum est ieiunare. uel sic. ex
 pediat alicui mederi quando egrotat ergo expedit alicui me
 deri non sequitur. quia licet expediat mederi secundū quid
 non tamen simpliciter Sciendum autem. qd i cūmbus illis
 inspiciendū ē ad contradictionē ut si aliquis respōdes dicat.
 qd nō expedit mederi et opponēs assumat qd expedit quan
 do egrotat. non contradicit ei. sed stat in fallacia secundum
 quid ad simpliciter. Et sciendum qd eadē est fallacia si ex eo
 qd ē secundum quid inferatur simpliciter et econuerso Et
 intelligendum est quod ista fallacia quando fit ab esse scdm

quid ut in pluribus sit affirmatiue .sed quando sit a dicto
simpliciter ut in pluribus arguitur negatiue. Sequitur falla
cia ignorantie.

Elenchus est silogismus contradictionis unius et eius
dem. non nominis tantum. nec etiam rei tantum sed no
minis et rei simul. non sinonimi. sed eiusdem. et ex
his que data sunt o necessitate non connumerato eo quod erat in
principio ad idem. secundum idem. similiter et in eodem tempore.
Elenchus est silogismus contradictionis. id est silogismus con
cludens contradictoriam propositionis dare a respondente
In diffinitione elenchi quedam ponuntur ratione silogismi ut
ex his que data sunt ex necessitate accidere per quod remo
uetur fallacia accidentis. et ponitur non connumerato eo quod
erat in principio. per quod remouetur petitio principij ut post
ea patebit. Alia ponuntur ratione contradictionis. ut unius et
eiusdem. id est unius subiecti et predicati Unde nisi esset idem subiectum
et idem predicatum non esset contradictio. ut ethiops est niger ethi
ops non est niger secundum deum. ex quo non est idem predi
catum. id est non est contradictio Et similiter hic nullus homo mortuus
currit et quidam homo currit non est contradictio quia non est idem sub
iectum Item secundum idem: ad idem similiter et in eodem tem
pore. ponuntur ratione contradictionis. et contra istas quatuor partes
peccat hec fallacia. que dicitur ignorantia elenchi. secundum quod est una
de tredecim fallacijs. Alio modo accipitur generaliter et tunc
sic diffinitur Ignorantia elenchi est unus defectus genera
lis. ad quem reducuntur omnes alie fallacie ostendendo quo
modo peccant contra istas particulas. ut postea patebit. Iste
enim particule non omnis tantum. nec rei tantum sed omnis
et rei simul non sinonimi et sic de alijs ponuntur ratione
silogismi et ratione contradictionis. quia iste exigunt quod
nomen sit unum et res una. et quod non sit nomen sinonimum
Unde non est ibi contradictio. marcus currit et tullius non

f ij

Elenchus quid

Ignorantia elenchi qd

*Fallacia ignorantie
elenchi.*

ca appa. tie

ca falsi. ty

iii^{or} modi huius fallacie

p. 1° mo

1°

3°

4°

currit. nec est ibi silegius. Omnis gladius scidit. quoddam instrumentum est ensis. ergo quoddam instrumentum scindit. Fallacia ignorantie elenchi. est ydencitas decipiendi prone mes ex apparenti obseruatione particularum diffinitionis elenchi. que conueniunt ei ratione contradictionis tantum scilicet ad idem. secundum idem similiter et in eodem tempore. Causa apparentie huius fallacie est conuenientia dictorum scilicet quod ad dicta simpliciter. Causa falsitatis est diuersitas eorum deinde huius fallacie quatuor sunt modi. Primus modus est contra hanc particulam ad idem ut duo sunt duplum unius. et non sunt duplum trium ergo sunt duplum et non duplum et in utraque premissarum non sumitur duplum ad idem et ideo non sequitur. Secundus modus peccat contra illam particulam secundum idem ut hoc est duplum illi secundum latitudinem et non est duplum secundum longitudinem. ergo est duplum et non duplum. non sequitur quia duplum non sumitur secundum idem licet sumatur respectu eiusdem. Tertius modus peccat contra illam particulam similiter ut homo est species: nullus homo est species: ergo idem est species et non species. non sequitur. quia ibi non est contradictio in premissis quia ille terminus homo non sumitur similiter quia in una sumitur pro suis inferioribus in alia uero non sed pro se toto uel pro sua forma. Quartus modus peccat contra hanc particulam in eodem tempore. ut manus mea est clausa in hoc instanti et non est clausa in hoc instanti. ergo est clausa et non clausa. non sequitur quia non est in eodem tempore. Differt autem hec fallacia a fallacia secundum quid ad simpliciter. quia in illa est processus ab uno secundum quid sumpto. ad unum sumptum simpliciter. ut hoc est duplum secundum longitudinem ergo est duplum in ista uero est processus a duobus secundum quid sumptis. ad duo sumpta simpliciter ut hoc est duplum illi secundum longitudinem. et non secundum latitudinem ergo est duplum et non

duplū Sequit̃ de fallacia petitionis principij

Petere id quod est in principio: est quādo conclu-
sio que debet prebari sumitur in premissis. cū er-
go idem sub eodem noīe non potest seipsum pro-
bare. ut homo currit. ergo homo currit. in talibus enī est pe-
titiō principij. talis argumentatio est ridiculosa. nec cadit sub
arte. nec est petitiō huius quod est in principio Aliud enim ē
petere principium. et aliud est petere illud quod est in prin-
cipio. quia petere principium est. quando petitur idē sub eo-
dem nomine. ut homo currit. ergo homo currit et isto modo
nulla est fallacia quia non continetur sub aliqua specie argu-
mētationis nec secundū ueritatem nec secundum apparenti-
am. sed talis petitiō principij peccat cōtra silogismūz simpli-
citer dictum Sed petere illud qđ est in principio est quādo
idem petitur sub diuerso nomine. ut animal rationale currit
ergo homo currit Vel sic Petere illud qđ est ī principio est
qñ minus notū sumitur ad pbarionez magis noti Causa ap-
parentie huius fallacie est apparens diuersitas cōclusionis
a pmissis Causa falsitatis est ydempritas eorundē. Petitur
aut̃ illud qđ fit ī principio quinqz modis ut patet. vii. thopi-
coru. n. Primo mō qñ diffinitum petitur ī diffinitione et ecō-
tra ut si dubitatur. utrum homo currat. uel non currat fiat ar-
gumentum animal rationale currit ergo homo currit. nulla
est ibi probatio. quia quando unum dubitatur necesse est al-
terum dubitari. et ita si sumatur unum ad prebandum aliud
peccatum est. Secundus modus est quando particulare pe-
titur in uniuersali. ut nullus homo currit ergo sores currit
Vel si aliquis debeat probare qđ omnium contrariorum ea-
dem est disciplina et assumant omnium oppositorum eadem
est disciplina. ergo omnium contrariorum eadem est discipli-
na. hic petitur conclusio ī premissis Tertius modus est quā-
do uniuersale petitur in particularibus. ut si aliquis debeat
f ij

aliud petere principiū
aliud petere illud qđ est ī principio

ca appa
ca falsi
4. modi
p^o

2°

3°

49.
 59.
 probare. q̄ omnium oppositorū ē eadez disciplina. & sumat
 illam. omnium contradictoriorum contrariorum. & sic de ali
 is. est eadem disciplina. ergo omnium oppositorum eadem
 est disciplina uel sic sortes currit plato currit. et sic de ali s.
 ergo omnis homo currit Quartus modus est quādo comun
 etum petitur in diuisis uel e contra si aliquis debeat p̄bare.
 q̄ medicina est disciplina sani et egri. et dicatur sic arguēdo
 medicina est disciplina sani. et medicina est disciplina egri:
 ergo medicina est disciplina sani et egri. Quintus modus est
 quādo unum relatiuerum petitur in alio. ut si quis debeat
 probare q̄ sortes sit pater platonis. probetur sic. plato est fi
 lius sortes ergo sortes est pater platonis. non sequitur quia
 hoc assumitur quod est probandum. Sciendū q̄ hec fallacia
 non impedit si' ogisimū inferentem sed probantem & ita fal
 lacia petitionis peccat contra si'logisimū dyalecticū in quā
 rum dyalecticus est.

De fallacia cōsequentis dicendum est. secunduz cō
 sequens fiunt paralogismi. eo q̄ credimus conse
 quentiā cōuerri que nō conuertitur Fallacia cōse
 quentis ē ydoneitas decipiendi proueniēs ex apparentia cō
 sequentie cōuerse que non cōuertitur. Causa apparentie hu
 ius fallacie ē cōuenientia unius cōsequentie uere ad aliā nō
 ueram Causa falsitatis est diuersitas eorundem Et sciendū
 q̄ bene r̄ argumentū a positione antecedētis ad positionē
 cōsequentis Huius fallacie tres sunt modi: Primus modus
 est quando arguitur a destructione antecedētis ad destruc
 tionem consequentis ut si homo est animal est ergo si homo
 non est animal nō est Mel a positione cōsequentis ad positi
 onem antecedētis ut si mel est rubrum est. ergo si rubrum ē
 mel est Ad istum enim modum reducuntur omnes prauae ar
 gumentationes. ab inferiori ad superius destructive Unde
 quotienscunq̄ sit processus ab inferiori ad superius cum

fallacia cōsequentis
 cā appa^{te}
 cā falsi^{ty}

3° modus huius fallacie
 29.

ab inf. non ad sup.
 arguitur

distibutione superiorum ut omnis homo currit. ergo cū ani
mal currit. ibi cōmittitur ista fallacia. uel nullus homo currit
ergo nullum animal currit. Secundus modus solet poni ab
insufficienti inductione singulariū ut fortis est animal. et cō
uerso. plato est animal et cōuerso. ergo omnis homo est ani
mal et cōuerso. hic enumerantur omnia singularia illius.
omnis homo est animal et non huius. omne animal est homo
que significantur per compositionem huius. q̄ est cōuerso
ad hanc. omnis hō est animal. Tertius modus prouenit a cō
muniter accidentibus. Et dicunt cōmuniter accidentia q̄ se
a quando cōsequunt et aliquādo nō. ut iste est compr⁹ ergo
ē adulter. Similiter hic. musa et poeta similiter terminant sed
musa ē feminini generis ergo et poeta. Non sequitur ydēpri
tas generis et terminationis. aliquando se consequitur et ali
quando non. eo quod non est in omnibus sed in aliquibus
Si aliquis dicat. quod in hoc ultimo tertio modo non tenet
cōuerso. Unde ibi non est consequentia. Dicendum est. q̄
ergo secundum quosdam sumitur consequentia a cōmuniter
accidentibus ad consequentiā necessariā et probabilem et i
istis nō sumitur cōsequētia necessaria s; p̄babilis. Taliter au
tem ordinantur isti modi ab aristotile isto modo ordiato.

Sequitur de fallacia secundum non causam ut cau
sam. Ad cuius euidentiam sciendum quod duplex
est silogismus scilicet ostensiuus et ad impossibile.
Ostensiuus est qui habet unam solam conclusionem. Silogis
mus uero ad impossibile est quando aliquis silogistice duci
tur ad impossibile et propter hoc interimitur aliqua p̄missarū
q̄ erat cā illius impossibilis. Unde iste silogismus semper ha
bet duas conclusiones ut cū dicitur. est ne hō asinus hoc cō
cesso. Contra. nullus asinus ē animal rationale mortale. ho
mo est asinus. ergo homo non est animal rationale mortale.
sed hoc est impossibile. ergo et ista. homo est asinus. et ille

f iij

Nota

dup silogism
ostensiuus et ad impo

Falla 2^m no aut ut cas

ea appa^{tie}

ca^l fal^{latus}

ex^m aristo^{us}

silogismus est in quarto modo p^{re}figure Scienduz ē enim quod non causa ut causa semper fit in silogismis ad ip^ossibi le Fallacia autem secundum nō causam ut causaz fit. quādo non cā ponitur ut cā: ē propter hoc apparet sequi ip^ossibile et illud quod apparet esse causa interimitur ut si querat^r est ne brunellus hō: quo concessō. nullus asinus est animal ratio nale mortale sed hō est asinus et brunellus est homo. ergo ho mo non est animal rationale hoc autem est impossibile. ergo brunellus non est homo In hac enim dicta argumentatione non ē causa ut causa q^z interimitur id q^d apparet esse causa et nō ē: scilicet brunellus ē homo Causa apparen^{tie} huius fal lacie est convenientia huius q^d apparet esse causa et non est cum eo quod est causa. Causa falsitatis est diversitas eoru dem. tale enim exemplum ponit aristoteles huius fallacie. ut querendo sic. Sūt ne anima et vita idē: quo concessō Contra mors et vita sunt contraria sed mors est corruptio ergo vita generatio et p^o cōsequēs uiuere ē generari sed hoc est impo^o sibile q^z quicquid uiuit nō generatur sed generatum est ergo aīa et vita nō sunt idē hec conclusio peccat secunduz non cau sam ut causam. q^z ex hoc enim q^z anima et vita sūt idem non sequitur impossibile et ita non debet interimi sed ista mors et vita sunt contraria quia in omnibus his id quod non est cā apparet esse causa q^z communicat in terminis cum aliquib⁹ propositionibus ex quibus sequitur impossibile. Ex istis pa ter q^z ista fallacia non fit in silogismo ostensiuo ut omnis ho mo currit. sortes est homo et sol est i cancro. ergo sortes cur rit hec non est fallacia nō cause ut cause quia hec propositio sol est in cancro non est causa. neque apparet cē cā. sicut ap paret i silogismo ad impossibile.

Depositio plures ē illa. i qua plura p^{re}dicā^r ō plu ribus: ul^l plura de uno. ul^l unū de plurib⁹ ut sortes currit et disputat uel sic. ē ne hic uel hic hō. demō

strato sorte et brunello. uel sortes et plato currunt et disputant
 Propositio una. aut est in qua unum predicatur de uno. et hoc
 quadrupliciter siue unum numero ut homo est risibilis siue unum
 specie. ut sortes est homo siue unum genere. ut sortes est animal.
 siue unum secundum prius et posterius. ut homo est ens. animal
 est sanum Siue predicantur plura. ex quibus fit unum. ut homo est
 animal rationale mortale Secundum plures interrogationes
 sunt paralogismi. quando ad interrogationem plures. datur una
 responsio Causa apparentie huius fallacie est unitas interroga-
 tionis complexae Causa falsitatis est pluralitas ipsius Duo sunt
 modi huius fallacie Primus modus est. quando plura in singu-
 lari numero subiunguntur uel predicantur ut hic. est ne hic et hic
 homo. demonstrato sorte et brunello si dicatur sic: ergo bru-
 nellus est homo. si non ergo sortes non est homo Non enim
 bene respondit quando fecit responsionem unam ad interro-
 gationem plures. sed debet respondere. uerum est pro uno et falsum
 pro reliquo: Secundus modus est quando plura in plurali numero
 subiunguntur uel predicantur. ut sunt ne ista bona. uel non bona:
 demonstratis bono et non bono. si dicit bona ergo bonum est ma-
 lum. si non bona. ergo bonum non est bonum debuisse enim
 respondere bonum est bonum et malum est malum Si autem concedat
 aliquis homini dari diffinitiones simili modo in singulari et in plura-
 li ut cecum est aptum natum uidere et non uidere. et ceca sunt apta na-
 ta uidere et non uidere. non effugient redargutionem demonstrato
 uno ceco et altero uidente: et dicatur sic sunt ne illa ceca uel
 non ceca: si ceca. ergo illud est cecum. demonstrato uno uidente.
 non enim dicebat illud esse cecum. et illud esse uidentem sed dabat unam
 responsionem eo quod concessit. quod similis daretur diffinitio in sin-
 gulari numero et in plurali.

Distinctum autem reducendum est omnes fallacias
 ad ignorantiam elenchi. Reducere autem omnes
 ad ignorantiam elenchi est ostendere qualiter fal-

Propo. una. quatuor
 unum. numero
 unum. spe.
 unum. gne.
 unum. in prius. posterius

ca. apparentie
 ca. falsitatis
 Duo modi huius fallacie
 27

Reducunt omnes fallacie
 ad ignorantiam elenchi

Sicut diff. tra adueniens
geni qstit^{ur} sp^{ec}ies
ta ratio qstit^{ur} adue
Syllogi qstit^{ur} elenchum
Aristo.

Nota

fallacia quilibet peccat contra aliquam particulam in diffinitione elenchi positam. aut ratione syllogismi. aut contradictionis Sicut enim differentia adueniens generi constituit speciem ita ratio contradictionis adueniens syllogismo constituit elenchum. Unde quicquid est in elencho. aut est in eo ratione contradictionis. aut ratione syllogismi Dicit enim aristoteles. quod diuidendum est omnes syllogismos apparentes et elenchos: aut omnes reducendum est ad ignorantiam elenchi. Equiuocatio et amphibologia. et figure dictionis reducuntur ad ignorantiam elenchi. eo quod duplex esse impedit syllogismum et contradictionem Sed contra positio accedens diuisio. reducuntur ad ignorantiam elenchi in eo quod non est oratio eadem uel idem nomen sed differens. oportet autem hoc scilicet nomen et rationem esse eadem quemadmodum et rem si debeat esse elenchus Qui uero secundum accedens fiunt. manifesti sunt finito syllogismo quod fiunt contra particulam in diffinitione elenchi positam sunt scilicet necesse est aliud accidere per ea que posita sunt et concessa Et secundum hanc fallaciam que est secundum accedens. artifices et scientes sepius ab inscijs redarguuntur. facientibus syllogismos contra sapientes nam secundum accedens faciunt syllogismos apparentes Qui uero secundum quid ad simpliciter reducuntur ad ignorantiam elenchi quoniam de eodem non est affirmatio et negatio ut ethiops est albus secundum dentes. ergo est albus Manifesti autem sunt syllogismi. qui prius dicti sunt et quales nuncupantur Qui uero fiunt secundum id quod petitur in principio. et non causam ut causam peccat manifeste contra diffinitionem syllogismi. quia in syllogismo oportet sequi aliud de necessitate. quod non erat in principio et sic oportet quod premissa sint causa conclusionis si syllogismi Qui uero secundum consequens reducuntur sicut illi qui fiunt secundum accedens Qui secundum plures interrogationes ut unam. reducuntur ad elenchum eo quod peccat contra unitatem propositionis. ibi enim non sumitur propo

fitio una: et per consequens nec propositio nam eadez est dif-
finitio unius rei et rei. ut hois et unus hominis. simile autē
et in alijs Vnde propositio una. unū de uno affirmat sed non
est ita in ppositione plures. in qua predicatur plura de uno
uel unū de pluribus et propter hoc peccant cōtra unitatem
ppositionis Item omnes fallacie in dictione secunduz quid
ad simpliciter. reducuntur ad ignorantiam elenchi. eo qd pec-
cant cōtra dictionem Omnes autē alie fallacie extra dictio-
nem. reducuntur i hoc qd peccāt cōtra diffinitione silogismi.
Et hec de fallacijs petri hispani dicta sufficiant.
Incipit septimus tractatus de suppositionibus.

Quā que dicuntur quedam dicuntur cū com-
plexione ut hō currit Quedā vero sine com-
plexione ut hō. qd ē termin⁹ incomplexus Ter-
minus par h c sumit est vox significans uni-
uersale uel particulare ut hō uel sortes et sic
de alijs Terminorū autem incomplexorum unusquisqz aut si-
gnificat substantiā. aut qualitatem aut quantitatem. aut ad ali-
quid. aut agere aut pati. aut ubi. aut quando. aut situs. aut
habitus Significatio ut hic sumitur. est rei per uocem secun-
dum placitum representatio Quare cum omnis res. aut sit
uniuersalis. aut particularis oportet dictiones non significā-
tes uniuersale aut particulare non significare aliquid. et sic
non essent termini prout hic sumitur terminus ut signa uni-
uersalia uel particularia. Significationum alia est rei sub-
stantiue et hec fit per nomen substantiuum. ut homo Alia
est rei adiectiue. et hec fit per nomen adiectiuum. uel
per uerbum ut currit. uel albus que non est proprie signi-
ficatio substantiua uel adiectiua sed significatur aliquid sub-
stantiue uel adiectiue Et significare aliquid substantiue uel
adiectiue sunt medi uocum quia adiectiuatio ē substantiua-
tio sūt compositiones medi ē adiectiue rēz que significatur ē

Quedam dicuntur
cū complexione
Quedam sine

Terminus par h c

Termin⁹ incomplex⁹ sig^{rat}
X. P. dictione

Significatio ut hic
unius rei aut uniuersalis
aut par^{is} est

Significatio rei substantiue

Significatio rei adiectiue

Nota Substa^{ur} dicunt^{ur}
supponere
Nota adiectiva dicit^{ur}
Vba dicunt^{ur} copulare
Suppo^{ho} quid dicit^{ur}
diffinit a suppo^{ho}

Suppo^{ho} est sup^{ho} ad sig^{tu}
Suppo^{ho} est suppo^{ho} ad suppo^{ho}
copulatio quid

Suppo^{ho} cois
Suppo^{ho} discreta
Suppo^{ho} cois alia natu^{lis}
alia acci^{lis}
nat^{lis}
Acci^{lis}

Acci^{lis} simp^x

non significationes Nomina uero substantiua dicuntur supponere sed nomina adiectiua uel uerba dicuntur copulare Suppositio est acceptio termini substantiui pro aliquo Differunt autem suppositio et significatio quia significatio fit per impositionem uocis ad significandum rem. suppositio est acceptio termini iam significantis rem pro aliquo .ut cum dicitur homo currit iste terminus homo tenetur stare pro sorte platone et sic de alijs Unde significatio prior est suppositio et in hoc differunt quia significatio est uocis . suppositio est termini iam compositi ex uoce et significatione ergo supponere et significare non sunt idem. sed differunt per locum a coniugatis Item significatio est signi ad signatum suppositio uero est supponeris ad suppositum ergo suppositio non est significatio Copulatio est acceptio termini adiectiui pro aliquo Oppositionu. alia comunis. alia discreta Suppositio comunis est que fit per terminu coem ut homo animal Discreta est que fit per terminum discretum. ut sortes. uel per terminum commune cum .promie de monstratio primitiue speciei ut iste homo qui est terminus discretus. Item suppositionum comuniu. alia naturalis alia accidentalis Suppositio naturalis: est acceptio termini comunis pro omnibus his pro quibus aptus natus est participari ut iste terminus homo per se superius supponit pro omnibus hoibus. tam qui sunt qui erunt et qui fuerunt Accidentalit suppositio est acceptio termini cois pro oibus pro quib⁹ exigit suuz adiunctum ut homo currit. hic iste terminus homo supponit pro oibus hominibus presentib⁹ Et cum dicitur homo fuit uel homo cucurrit . supponit pro preteritis Et cum dicitur homo erit uel homo curret . supponit pro futuris Et sic habet diuersas suppositiones secundum diuersitatem eorum que ei adiunguntur Accidentalium suppositionu alia simp^{ex}. alia personalis Suppositio accidentalit simplex. est acceptio termini

cōmunis pro re uniuersali significata p ipsum terminum ut
 cum dicitur hō est species animal est genus Ibi iste termi
 nus homo supponit p hominem in cōmuni. et non pro aliquo
 inferiori Similiter dicendum est de quolibet termino cōmu
 ni: ut risibile est proprium. rationale est differentia albu est
 accidens Item suppositionū simplicium. alia est termini cō
 munis in subiecto positi. ut homo est species Ibi iste termi
 nus homo simplicem habet suppositionem. qz solum suppo
 nit pro natura speciei Alia est termini communis positi in
 predicato propositionis affirmatiue. ut omnis homo est ani
 mal Ibi iste terminus animal in predicato positus simplicē
 habet suppositionem quia solum supponit pro natura gene
 ris. Alia est termini cōmunis positi post dictionē exceptiuā
 ut omne animal preter hominem est irrationale. e. Ibi iste ter
 minus hominem simplicem habet suppositionē quia non li
 cet fieri descensum sub ipso Unde non sequitur omne animal
 preter hominem est irrationale. ergo omne animal pter hūc
 hominem est irrationale ex quo ibi est fallacia figure dictio
 nis. pcedendo a suppositione simplici ad personalem Simi
 liter est hic homo ē species. ergo aliquis homo ē species Et
 similiter hic. omnis homo est animal ergo omnis homo est hoc
 animal In oībus enim istis fit. pcessus a simplici suppositione
 ad personalem. qz autem terminus in predicato positus sim
 plicem habet suppositionem. patet quia cum dicitur omniū
 oppositorū eadem est disciplina. nisi ille terminus disciplina
 simplicem haberet suppositionem. sic fieret descensus sub ip
 so et esset falsa. Nulla enim particularis disciplina est om
 nium contrariorum. medicina enim non est omnium contra
 riorum. sed solum sani et egri. grāmatica non est omnium cō
 trariorum: sed solum congrui et incongrui. logica uerū et fal
 si et sic de alijs Personalis autem suppositio est ceptio ter
 mini cōmunis pro suis inferioribus ut cum dicitur. homo

Nota diff. hanc
 et minoris positioe

q nulla parti^{is} sympha
 sit oīg extraneo

et sonalis suppo^{ho} quid

terminus suppo

confusa suppo

currit iste terminus hō supponit p suis inferioribus Item
personalium suppositionū. alia est determinata. alia confusa
Determinata suppositio. ē acceptio termini cōis indiffinite
sumpti. uel cū signo pīculari determinatus. ut homo currit
uel aliquis homo currit Et dicit̃ utraqz illarum determina
ta. qz licet in utraqz istarū iste terminus homo supponit pro
omni homīe. t̃az corrente q̃ nō corrente: tamen p uno solo
hoīe corrente uera dicit̃ Et quia aliud est supponere ⁊ ali
ud est locutionē ēē ueram pro aliquo uel falsāz igitur in pre
dictis ut dictū est iste terminus hō. supponit pro omni homī
ne tam currēte q̃ non corrente. licet reddat locutionē uerāz
p corrente solo q̃ aut in utraqz istarum sit determinata sup
positio patet. qz cum dicitur aīal est fortis. uel animal ē pla
to. et sic de alijs. ergo aīal est omnis homo Ibi est fallacia fi
gure dictōis a plurib⁹ determinatis ad unā determinatā pce
dendo Et ideo iste terminus aīal diffinite positus hz deter
minatam suppositionē. et similiter euz signo particulari. Cō
fusa suppositio est acceptio termini cōis pro pluribus medi
ante signo uniuersali. ut euz dicitur oīs homo est animal. ibi
iste terminus homo supponit p pluribus mediāte signo uni
uersali. quia supponit pro quolibet suo supposito Item confu
sarum suppositionum alia est confusa necessitate signi ul' mo
di. et alia necessitate rei ut cū dicitur omnis homo est aīal
ibi iste terminus homo mediante signo uniuersali confundi
tur siue distribuī p quolibet supposito Et iste termin⁹ ani
mal a parte predicatī positus. cōfunditur necessitate rei. Et
euz unūquīqz hō suam habeat essentiam ideo hoc uerbum
est necessitate rei tenetur pro tot essentijs. pro quot homi
nibus tenetur iste termin⁹ homo ⁊ cū unicuiqz homini in
sit sua animalitas ideo iste termin⁹ animal necessitate rei te
netur pro tot animalibus pro quot hominibus iste termin⁹
homo. et pro quot essentijs hoc uerbum est Unde iste termi

ius homo debet supponere: confuse. mobiliter et distributiue sed confuse et distributiue tenetur. q: tenetur pro cunctis hoie. mobiliter uero. quia licet fieri descensus sub eo. p quo libet suo supposito ut ois homo e animal ergo fortes est animal sed iste terminus aial dicitur confundi immobiliter qz non licet fieri descensum sub eo ut ois homo est animal. ergo omnis homo est hoc animal Ibi enim fit processus a simplici suppositione ad personalem Sicut hic. homo est dignus sima creaturarum ergo hic homo uel aliquis homo Dei rosa est pulcherrim^o floz. ergo aliqua rosa. Sed differunt in hoc quia in istis est simplex suppositio ex pte subiecti. in illa uero ex parte predicati. licet uideatur opposituz esse quod superius dictum est qz in hac ppositione: omnis homo est animal. iste terminus animal in pdicato positus simplicem habet suppositionem. cu prius dicitur qz habet confusam Ad hoc dicendum est secundum quosdam. qz quia genus predicatur de pluribus differentiibus specie iste terminus animal quando tenetur pro ipso i comuni qd est genus. sic habet simplicem suppositionem Secundum autem qz ipsa natura communis ipsius generis multiplicatur per supposita hominis sic dicitur habere confusam suppositionem non mobiliter sed immobiliter Suppositio autem confusa immobiliter potest cum simplici incidere. non secundum idem. sed secundum diuersa ut dictum est. secundum hoc dicendum est qz suppositio confusa mobiliter. non potest simul esse cum simplici nec secundum idem nec secundum diuersa ut dictum est Sed ego credo impossibile esse terminum communem in predicato positum habere suppositionem simplicem. et confundi mobiliter uel immobiliter signo uniuersali existente in subiecto affirmatiuo. ut omnis homo est animal et de alijs consimilibus. quia ut uult porphyrus. Omne quod predicatur de aliquo. aut est maius eo. aut est equale ei de quo predicatur. et ut

Nota p totum

Ans. ad 1° thopicoz

Totū in q^{ta}itate completū

Totū i q^{ta}itate incompletū & diminutū

tendit de predicatiōe per se Sed in hac propositiōe omnis
homo est animal. ē predicatio per se et non predicatur equa
le. ergo maius non accidentale ergo substantiale non differē
tia ergo genus sed natura generis multiplicata mobiliter ul'
immobiliter. non est genus. ergo cum dicitur omnis homo ē
animal. cum ibi predicetur genus non esset possibile termi
num cōmunem multiplicari mobiliter uel immobiliter qui si
gnificat naturam generis que iam actu non est genus sicut
si homo confunderetur mobiliter uel immobiliter iam non
est species Item hoc idem uidetur per aristotelem in pri
mo thopicoz dicentem q^d omne quod de alio predicatur
aut predicatur conuersum de eo aut non Si conuersum est
diffinitio uel proprium. Si autem non conuersum predicat^r
de re. aut cadit in diffinitionē rei aut non si non tunc est acci
dēs. Si cadit in diffinitionē aut est genus uel differentia. nō
differentia ergo genus Et intendit aristoteles q^d ibi sit dire
cta predicatio. et species subiciatur secundū se uel multipli
catur. sed in hac propositiōe. homo est animal est directa
predicatio: et subicitur homo. et nō equale predicatur neq³
accidēs ergo genus Quare non est possibile terminum com
munem in predicatione positū cōfundi mobiliter uel immobili
ter Item totum uniuersale. quod est genus et totum in quā
titate ex opposito se habēt Sed totū in quātitate est duplex
Quoddā est totum in quātitate completū. ut ubiq³ cōfun
ditur terminus cōmunis mobiliter ut omnis hō est animal
Aliud est totū i quātitate incompletū et diminutū ut ubi
cunq³ cōfunditur terminus cōis immobiliter et multiplica
tur terminus cōis simpliciter ergo si impossibile est totum
in quātitate esse genus. in quantum huiusmodi: non erit pos
sibile terminum cōmunem in predicatione positū cōfundi mo
biliter uel immobiliter. ut dicebatur Item comparatio illa se
cundum quam inferiora reducuntur ad superiora opposita

est comparationi secundū quā superiora reducuntur ad infe-
riora. s; secundū primā sumitur cōmune in ratione cōmunis
sed secundū secundam sumitur commune multiplicatum si-
ue confusum. cū ergo terminus communis . ut sic. sit in ra-
tione generis. non est possibile ipsum multiplicari inquantū
huiusmodi Et hec quatuor argumēta sunt concedenda. Lau-
sa autem per quam mouebantur facilis est ad soluendum q̄
tantum est una. quia cum dicitur omnis homo est animal cū
uniquique homini respōdeat sua animalitas. siue sua essentia
cum non possit esse homo qui non sit animal Ideo dixerunt
q̄ iste terminus animal. tenet p̄ tot animalibus pro quor ho-
minibus homo. q̄ autem in illo argumento nulla fit appa-
rentia. patet q̄ cū dicitur omnis hō est albus. necesse est q̄ tot aīa-
litates intelligantur i subiecto quor sunt homines in qbus te-
netur homo Vnde nihil ē dicere. q̄ habeat illas animalitates
a p̄dicato. cum ibi predicatur albus Vnde dicendū. q̄ homo
logice loquendo non naturaliter ex rationali et animali com-
ponitur. iō de se h; illarum aīalitarum multiplicationem Vn-
de cum dico sic. omnis homo est albus nullo modo hēt illas
animalitates a p̄dicato cum ibi predicetur albus ut dictū
est Sic autem ē in proposito. cum ibi predicetur genus de
specie. ut omnis homo est animal In hac enim propositione
subicitur homo. i quo intelligitur multitudo illarum animalī-
tarum et predicatur hoc genus animal quod nullo modo con-
funditur mobiliter. uel immobiliter. sed stat ibi pro natura si-
ue pro essentia ipsius generis cōmunis de pluribus predi-
cabilis Vnde animal predicatur et animal intelligitur in sub-
iecto. sicut hic omne animal rationale est animal Similiter
dico. quod hoc uerbum est non confunditur mobiliter uel
immobiliter quia quod animal esset uel existeret in hoc ho-
mine hoc habet subiectum de se antequam in propositione
subiciatur p̄dicato essentiali uel accidentali Et propter hoc

81

nota solui argu

omnis q. fusio fit necesse
signi sit modi

una loquor &
una natura

dup. relatiuuz
relatiu. p. dicantia
relatiu. recordatiuuz

destruim⁹ quādam diuisione factam. scilicet confusarum sup-
positionum alia est pfusa necessitate rei. alia ē confusa neces-
sita e modi siue signi. Dicimus enim q. omnis confusio fit ne-
cessitate signi uel modi. ut cum dicitur: omne animal rationa-
le est animal iste terminus animal in subiecto positus. tenet^r
necessitate signi pro omni animali quod est homo. Similiter
hic omnis homo est animal. iste terminus homo tenetur p.
omni homine & non solū pro homine. sed etiam p. omni ani-
mali quod ē homo. & ideo tot intelliguntur animalitates quot
humanitates. naturaliter loquendo quia eadem est humani-
tas i. quolibet individuo hominis secundum uiam logicoꝝ
& nō secundum uia nature sic homo in cōmuni idem ē. Vnde
q. fit hec animalitas uel illa. hoc est ratione materie. In uia
enim nature humanitas mea differt ab humanitate tua per
se & anima mea per quam catur humanitas mea in me alia
ē ab anima tua per quā catur humanitas tua in te. Et ppter
hoc signum confundit hominem. non tamen confundit ani-
mal in communi. sed animal contractum ad hominem p. suas
differentias. Vnde sequitur. q. omnis confusio fit necessitate
signi uel modi.

Et sic est finis suppositionum petri hispani & hoc quo ad
terminos absolutos.

Incipit octauus tractatus de relatiuis.

Relatiuū ē duplex uno mō relatiuū ē cuius
ce est ad aliud se haberi & sic relatiuū ē unū
ō decē pdicamentis. Aliud ē relatiuū qd est
antelate rei recordatiuū. q. ut uult pascia-
nus i. maiori suo uolumie. Relatio ē antelate rei recordatio.
ut sortes currit qui mouetur. ubi hoc relatiuuz q. facit recor-
datio. ē siue relationez de sorte q. res antelata. Quissis at
relatiuis scdm primū modū ō relatiuis scdo mō hic itēdm⁹
Relatiuorū autē qdā sunt relatiua substantie ut q. ille & similia

Quedam uero sunt relatiua accidētie. ut talis qualis tātus
 quantus Relatiuū autē substantie ē quod refert eandem rez
 in numero cū suo antecedente ut qui ille Itē relatiuorū sub
 stantie. quedā sunt relatiua diuersitatis ut alius. Et ē illud qđ
 refert eadē rē in numero. z supponit p alia ut sortes currit
 z alius disputat Quedā uero ydemptitatis. quā ille idēz Re
 latiuum autem substantie ydemptitatis est quod refert et
 supponit pro eodem in numero pro quo supponit suum an
 tecedens ut sortes currit qui disputat ibi hoc relatiuū qui
 refert sortem z supponit p sorte Relatiuorum substantie ydē
 p itatis. quedam sunt nomina ut quis. quidā Quedā sunt p
 nomia ut ille. idē Itē relatiuorum pronominiū ydēptitatis q
 dam sunt reciproca ut sui. sibi. se euz suo possessiue ut suus.
 sua. suum. z meus mea meum. Alia uero non reciproca ut il
 le. idem quis uel qui. Relatiuum autē reciprocum dicitur nō
 q sit patiens. sed quia ponit modum patientis supra substā
 tiam agentem: quia aliud est modus patiens et aliud mo
 dus patientis. quod patet per hoc quod nominatiuus po
 test eise patiens ut dicendo sortes percutitur: sed nō potest
 habere modum patientis. Unde modus patientis semper
 est in obliquis et sic patet quod aliud est patiens. et aliud
 est modus patientis. Si queratur quid addatur supra pati
 ens per relatiuum reciprocum Dicendum q addit ydē
 pitatem substantie z ponit eā sub modo patientis ut sortes
 uidet se ibi substantia. que prius erat agens ponitur sub mo
 do patientis. ut in hoc pronomine se Unde reciprocum sic
 potest diffiniri Reciprocum est quod signif. cat substantiam
 agentem sub modo patientis Vel sic Reciprocum est idem
 quod sui ipsius passiuum. z ideo hoc relatiuum sui signifi
 cat per modum patientis in quem dicitur trāsire aeris uer
 bi Nominatiuus. aut significat p modum agentis Item si
 queratur quare hoc pronomē sui. sibi. se caret nominatio

§ 11

Rel. Subst.

Rel. diuersitatis

Rel. ydemptitatis

Rel. reciproca

*modus patientis semper
est in obliquis*

reciprocum quid

*Nominatiuus dicitur
modum agentis*

Priscianus

*maior certitudo
est ad hunc qd
antecedens*

Dicendum est qd solutio patet ex premissis qd agēs non potest significare patiens siue sub modo patientis. nisi in obliquis: sed ipse nominatiuus dicit modum agentis. et ideo natura nominatiui repugnat nature huius pronominis sui. et ideo non potest habere nominatiuum. Ex predictis patet qd relationa ydemptitatis referunt eadem rem. sub suo antecedente et semper supponunt per eadem rem in numero. Et ex hoc patet. qd maior est certitudo per relatiuum ydemptitatis. qd per suum antecedens loco relatiui positum. ut homo currit homo disputat quia dubium est utrum de eodem homine dicatur. Sed cum dicitur homo currit et idem disputat certum est qd de eodem homine dicatur hoc enim patet per priscianum in maiori suo uolumine dicentem qd cum dicitur Ayax uenit ad troyam et ayax fortiter pugnavit dubium est an de eodem ayace dicatur an de diuersis. Sed cum dicitur Ayax uenit ad troyam et inde fortiter pugnavit de eodem ayace in numero statim intelligitur. Et sic patet quod maior est certitudo per relatiuum ydemptitatis. quam per suum antecedens loco talis relatiui positum. Solet autem dubitari circa relationa ydemptitatis. utrum deceptio facta ex diuersa relatione. fiat secundum equiuocationem. uel secundum amphibologiam. uel secundum aliquam aliam fallaciam ut dicendo: homo uidet asinum qui est rationalis. ibi hoc relatiuum qui potest referri ad hunc terminum homo uel ad hunc terminum asinum. et sic sunt ibi diuersae relationes. et ergo secundum aliquos solet ibi conuenienter assignari equiuocatio. Sed contrarium arguitur. hoc nomen qui. secundum quod est relatiuum significat rem unam equaliter se habentem ad illud quod significatur per modum substantie ut color qui est in corpore. locus qui continet rem locatam et sic de alijs. ergo deceptio facta ex diuersa relatione non facit equiuocationem. Item hoc nomen qui. secundum quod est nomen significat substantiam infini-

tam. sed ista substantia infinita apta est finitari tā per unum
 antecedens. q̄ per aliud. ergo cū illa substantia infinite sum
 pra in se sit una & potest referre quodlibet antecedēs ergo
 significatio hui⁹ relatiui erit una quare sequitur q̄ ibi non
 erit equiuocatio Item ratio cuiuslibet relatiui secundum q̄
 relatiuū. est tantū una. bec. s. res ante late uel rei ante late re
 cordatiuū ergo omne relatiuum secundum q̄ relatiuū. par
 ticipat unum nomē & unam rationem. ergo relatiuū est uni
 uocum inquantū est ante late rei recordatiuū : ergo particu
 laria relatiua ut qui. ille. et alius. inquantū sunt relatiua suo
 rum antecedentiū non sunt equiuoca Si aliquis obiciat. q̄
 relatiuum qui alterius est rationis secundū q̄ tenetur ī hoc
 antecedente homo et alterius secundum q̄ tenetur in hoc
 antecedente asinus. ut in predicta oratione ergo est cōmune
 & habet rationes diuersas ergo est equiuocum Dicendum
 q̄ hoc argumentum non ualet Nam similiter posset proba
 ri. q̄ quodlibet uniuocum esset equiuocum. ut animal esset
 equiuocum secundū q̄ est homo. uel secundū q̄ est in homi
 ne & aliam habet rationē secundū q̄ est equus uel secundū
 q̄ est in equo: et si hoc nomen animal aliam habet rationem
 hic et ibi. et est cōmune non tamen equiuocum sed uniuocū
 Soluendum est breuiter q̄ sicut uniuoca dicuntur habere eā
 dem rationem non scdm se sed ī uniuoco uniuocante. ut ho
 mo. bos. equus et similia in animali : Similiter omnia relati
 ua dicuntur hēre eādem rationem. non scdm se. sed in referē
 te siue in relatiōe. et etiā habent idem nomen iō uniuocātur
 in eo. sed ille obiciebat de rationibus relatiuorum secundū
 se. Unde predictas obiectiones ab ista concedimus et ideo
 concedimus q̄ deceptio facta ex diuersa relatione nō est se
 cundum equiuocationem Item illa deceptio est ī ordinatio
 ne dictionum inter se. ergo est in oratione. quia ordinatio di
 ctionum nihil aliud est q̄ oratio ergo non est equiuocatio.

g iij

Ratio dicitur

Ratio est uniuoca

oppo

Solutio ang

ordinatio dictionum

cum equiuocatio solum fit in una dictione Item q̄ ibi non
 fit amphibologia probatur quia ubicunq; fit amphibologia
 ibi est constructio unius cū alio ut in hoc exemplo liber ari
 stotelis. quo ad primum modum. quo ad secundū ut hic litte
 aratur. quo ad tertium ut in hoc. scit seculum Et sic hoc pa
 ter inductiue p omnes modos amphibologie q; ubicunq; est
 amphibologia ibi est constructio unius cum uno tantum sed
 ubicunq; sunt diuersa relatiua. non est constructio uni? cū
 uno tantū: ymmo unius cū diuersis. ergo deceptio facta ex
 diuersa relatione non facit amphibologiam Item ubicunq;
 est deceptio ex eo q; aliqua dictio potest referri ad diuersa
 est compositio uel diuisio sed deceptio ex diuersa relatione
 ē ex eo q; aliqua dictio potest referri ad diuersa ergo decep
 tio ex diuersa relatione est compositio uel diuisio et hoc ideo
 concedimus.

S Equit de relatiuis diuersitatis Relatiuū diuersi
 tatis ē qd supponit p alio ab eo quod refert ut sor
 tes currit et ali? disputat ibi hoc relatiuū aliis: re
 fert sorte et supponit p alio a sorte et ita facit recordationes
 de sorte De relatiuis aut diuersitatis talis datur regula Si
 relatiuū diuersitatis addat supiori. fit inferius. et si addatur
 inferiori: fit superius uerbi gratia. cum dicitur aliud ab ani
 mali ergo aliud ab homine. ibi est locus a specie ad genus.
 siue a parte subiectiua ad suum totum uniuersale. quia in
 hac propositione aliud ab animali hoc relatiuum diuersita
 tis aliud cum additur animali quod est superius ad hominē
 facit ipsum inferius. et in hac aliud ab homine additur infe
 riori scilicet homini. et ergo facit ipsum superius. et ergo ali
 ud ab animali est inferius ad aliud ab homine. et ideo ibi est
 locus a specie siue a parte subiectiua De relatiuis ydempti
 tatis datur regula ab antiquis ¶ Nulla propositio inchoata
 a relatiuis ydemptitatis. habet contradictoriam Et assignat

Relatiuis diuersitatis quid

Regula relatiuis diuersitatis

Regula relatiuis ydemptitatis

talem causam. quia cum dicitur enim homo currit et ille
 disputat hoc relatiuum ille habet respectum ad hoc antec-
 cedens homo propter dependentiam sue relationis. sed cum
 negatio aduenit propositioni inchoate a relatiuo dicendo
 sic. ille non disputat tunc negatio negat uerbum quod sequi-
 tur. et non negat respectum relationis. quem habet ad ante-
 cedens ergo negatio non negat totum quicquid affirmatio
 affirmat ergo non contradicit. sed cum hoc fit in qualibet p-
 positione inchoata a relatiuo. sequitur quod nulla proposi-
 tio inchoata a relatiuo habet contradictoriam Sed contra
 hoc obicitur. Quicquid contingit affirmare contingit negare
 de quolibet supposito sed uerbum contingit et negare de
 quolibet supposito ergo et contingit affirmare de quolibet
 supposito quod est dictio relatiua ergo quelibet propositio
 inchoata a relatiuo habet contradictoriam Item quelibet
 propositio siue enunciatio que est una habet contradictoria
 sed propositio inchoata a relatiuo. dummodo non sit ibi ali-
 qua dictio equiuoca neque plura subiciantur. neque predica-
 tur. est una propositio. ergo propositio inchoata a relatiuo
 habet contradictoriam Item dicit aristoteles in primo peri-
 hermenias circa affirmationem et negationem quod uni affir-
 mationi una negatio est opposita. et e conuerso una negatio
 uni affirmationi est opposita ergo affirmationi inchoate a
 relatiuo. negatio una est opposita. quod concedimus dicen-
 tes predictam regulam esse falsam Ad rationes eorum re-
 spondemus quod relatiuum comparatur ad antecedens. et
 comparatur ad uerbum cui subicitur. unde cum affirma-
 tio uel negatio sit oratio affirmatiua uel negatiua alicuius
 de aliquo. uel alicuius ab aliquo. hoc est predicati de
 subiecto et ideo sicut patet per definitionem predictam af-
 firmationis et negationis affirmatio et negatio respiciunt ta-
 tummodo comparationem subiecti ad predicatum. ergo i pro-
 p. iij

qd nulla ppo inchoata
 a relatiuo habet contra-
 dictoriam

obicitur

1a

2a

3a Anpro

q. nro ad obic-
 tur

positione inchoata a relatiuo tantūmō: sumitur contradicto-
riū p comparationem relatiui ad uerbum cui subicitur et
nō p cōparationem relatiui ad antecedens. quia ille respec-
tus nō ē ibi propter naturam affirmationis. nec ppter depē-
dentiam subiecti inquantum ē subiectum sed propter depē-
dētā eius quod est subiectum qz aliud est subiectum inquā-
tum subiectum. z id qd est subiectum. z aliō predicatum: et
illud quod est predicatum: et sic quicquid affirmatur in pro-
positione inchoata a relatiuo negatur ī sua cōtradictoria. qz
contradictoria istius ille disputat est illa non ille disputat ne-
gatione pposita relatiuo De relatiuo ydēpmitatis nō recipro-
co talis datur regula Omne relatiuum ydēpmitatis non re-
ciprocum habet eandem suppositionē quā habet suūz antece-
dens. ut cum dī. omnis homo currit z ille est sortes hoc re-
latiū ille supponit pro omni homine. qz sensus est omnis
homo currit. z ille est sortes. id est omnis homo est sortes.
Dico autē non reciprocum quia cūz dicitur: omnis homo ui-
det se non est sensus. omnis homo uidet omnem hominem
unde loco relatiui se non licet ponere suū antecedēs. loco
autem alterius licet ponere.

Habito de relatiuo substantie dicendūz est de rela-
tiuo accidentis. Relatiū autē accidentis est qd
refert eandē rē p modū denominationis ut tale q
le tē. Vnde hec ē differētia relatiui substantie. ad relatiuum
accidentis. quia relatiuum substantie refert rem uniuocam
per modum quod quid est ut albedo que est in pariete. co-
lor qui est in corpore. Relatiūz autem accidentis est quod
refert rem suam per modum denominationis ut sortes est
albus et talis est plato Alia autem differētia datur eorū-
dem quia relatiuum substantie refert idem in numero Relati-
uium uero accidentis refert idem in specie. ut sortes est al-
bus et talis est plato. quia idem in numero non potest esse

Regula

*Relatiūz acci-
dētis*

in diuersis subiectis: sed bene idem in specie. Relatiuorum
autem accidentis aliud ē relatiuum ydempritaris. ut talis.
Aliud uero diuersitatis ut alter Relatiuū accidentis ydem
pritaris ē quod refert eandem qualitatem in specie. & suppo
nit pro eadem in specie ut fortes est albus & talis est plato.
Relatiuum autē accidentis diuersitatis est quod refert ean
dem qualitatem in specie. sed supponit pro alia diuersa in
specie ut fortes est albus & alterius modi est plato Differt
autem relatiuū substantie ydempritaris a relatiuis acciden
tiū ydempritaris. quia relatiuum ydempritaris substantie
refert eandem substantiā in numero Relatiuum autem yde
mpitaris accidentis non refert idem accidens in numero: sed
solum idem accidens in specie Relatiuorum accidentis yde
mpitaris. aliud est relatiuum quantitatis continue. ut tantus
Aliud uero quantitatis discrete. ut tot. quot Item relatiuo
rum numerorum. quedam sunt nomina ut totidem quedam
sunt aduerbia. ut totiens Sciendum quod talis. tantus: tot.
totiens: totidem possunt dici relatiua. redditua. et demonstra
tiua Relatiua ut si ad presentes referantur Demonstratiua
ut cum dicimus demonstrando mare. tale est rubeum. de
monstrando herculē. talis fuit plato. Si autem non referā
tur ad presentes siue per demonstrationem rerum presen
tium. tunc sunt redditua. quia reddunt. interrogatione pre
cedente. ut qualis est plato talis est fortes Relatiua quan
do sine interrogatione proferuntur. ut talis est fortes qua
lis est plato: Et quando ad nomina adiectiua. specialium ac
cidentium ducuntur. ut ethiops est niger & talis est coruus
et fortes fuit albus et talis fuit plato. Et hec de relatiuis
dicta sufficiant.

Incipit tractatus nonus.

Relatiui accidentis ydempritaris

Relatiui accidentis diuersitatis

differentia

Relatiui quantitatis continue

Relatiui quantitatis discrete

Relatiui numerorum

Relatiui aduerbia

Relatiui demonstratiua

Personalis suppositio quid

Restrieta

Ampliata

Restrieta qd

Ampliatio qd

per uerbum

per nomen

per participium

per aduerbium

aliam respectu suppositi

aliam respectu temporis

Questio

Enunciatio

Personalis suppositio est acceptio termini communis pro suis inferioribus. Cuius alia est determinata. alia confusa ut prius patuit. Item personalis suppositionis alia est diuisio. Nam alia est restricta. alia ampliata et ita restrictio et restrictio hinc fieri circa suppositionem personalem. Restrictio est coartatio termini communis: a maiori suppositione ad minorem ut cum dicitur homo albus currit. hoc adiectiuum albus restringit hominem ad supponendum tantum per albus. Ampliatio est extensio termini communis. a minore suppositione ad maiorem ut cum dicitur homo potest esse antichristus. iste terminus homo non supponit solum pro his qui sunt sed etiam pro his qui erunt. unde ampliatur ad futuros. Dico autem termini communis. quia terminus singularis. ut sortes non ampliatur. neque restringitur. Ampliationum alia fit per uerbum ut per hoc uerbum potest ut potest esse antichristus. Alia fit per nomen ut hominem esse antichristum est possibile. Alia per participium ut homo potens est esse animal. Alia per aduerbium ut homo necessario est animal. homo enim non solum ampliatur pro presenti tempore. sed etiam pro futuro. Et ideo sequitur alia diuisio ampliationis scilicet ampliationum. alia fit respectu suppositorum. ut homo potest esse antichristus. Alia fit respectu temporum. ut homo necessario est animal. ut dictum est. Circa predicta queritur de hoc sophismate. impossibile potest esse uerum. Probatum quod illud quod est uel erit impossibile potest esse uerum sed antichristum non fuisse post tempus suum est impossibile et modo potest esse possibile et uerum ergo impossibile potest esse uerum. Contra Quicquid potest esse uerum est possibile sed impossibile potest esse uerum. ergo impossibile est possibile. in tertio modo prime figure. sed conclusio est falsa ergo aliqua premissarum non maior ergo minor. sed hec est prima. ergo prima est falsa. Solutio. prima simpli

citer est falsa. hec scilicet impossibile potest esse uerum. et so-
 phisina peccat penes fallaciam accidentis. quia cum dico id
 quod est uel erit impossibile duo dico scilicet subiectum illius
 impossibilitatis. et illam impossibilitatem siue ipsum impossi-
 bile: sed illud quod est uel erit est res subiecta et impossibile
 accidit ei et posse esse uerum assignatur inesse utriusque. sicut
 hec. antixpm non fuisse erit possibile. sed antichristus non fu-
 isse potest esse uerum. ergo impossibile potest esse uerum non
 ualet. quia antichristum non fuisse. est res subiecta et impossi-
 bile est accidens. et posse esse uerum assignatur inesse utri-
 usque. De ampliacione que fit ratione suppositorum. talis datur
 regula Terminus communis supponens uerbo habenti uim
 ampliandi a se uel ab alio. ampliatur ad ea que possunt esse
 sub forma termini supponentis. ut homo potest esse animal
 hic ille terminus homo non solum supponit pro presentibus
 sed etiam ampliatur ad omnes qui erunt Dico autem de se
 quia hoc uerbum potest. de se habet uim ampliandi Dico au-
 tem ab alio. quia hoc participium potens Et hoc nomen pos-
 sibile dant uirtutes ampliandi uerbo cui adiunguntur. ut ho-
 mo est potens esse animal. uel animal possibile est esse album
 et sic de alijs De ampliacione autem que fit ratione temporis talis dat
 regula Terminus communis supponens uel apponens uerbo
 habenti uim ampliandi quo ad tempus supponit per his que sunt.
 qui erunt. uel qui fuerunt ut homo necessario est animal ibi tam
 homo quam animal tenentur per his que sunt: et que erunt Et tamen de ampliacionibus

Incipit decimus tractatus

Appellatio est acceptio termini pro re exi-
 stente Dico autem pro re existente quia terminus
 significans non ens. non appellat ut cesar uel
 antixpus uel chimera. Differt autem appella-
 tio a significacione et suppositioe. quia appellatio
 est tamen de re existente. sed suppositio et significatio sunt tamen pro re existente

Nota

Regla amplia^{nis} de
 suppo^{toro}

Regla amplia^{nis} de
 temp^{oris}

Appellatio quid

*Appellatio alia
termini com
Alia discreti.*

q̄ pro re non existente: ut antixps significat antixpm. et sup
ponit pro antixpo. sed non appellat. homo enim significat ho
mines et de natura sua supponit tā pro existentibus q̄ pro nō
existentibus hominibus Appellat autē tantum homines exi
stentes Appellationū autem. alia est termini cōmunis. ut ho
mo alia est termini discreti. uel singularis ut sortes Termin⁹
singularis idem significat. supponit et appellat. s. rez existen
tem. ut petrus uel iohannes Item appellationum termini
cōmunis. alia est termini cōmunis pro re in cōmuni ut quan
do terminus cōmunis simplicem habet suppositionem ut cū
dicitur homo est species: animal est genus. et tunc terminus
idem supponit significat et appellat ut homo significat ho
minem in cōmuni ⁊ supponit pro homine in cōmuni et
appellat hominem in cōmuni Alia autem est appellatio
termini communis. pro suis inferioribus ut quando termin⁹
communis personalem habet suppositionem ut cum dicitur
homo currit: tunc homo non idem significat. supponit et ap
pellat. sed significat hominem in cōmuni et supponit pro
particularibus hominibus et appellat particulares homi
nes tantum existentes Et hec de appellationibus sufficiant
dicta.

*Restrictio quid
alia p nomen.
alia p uerbum.
alia p participiū
alia p implicationē
1a. p inferius*

Restrictio ē coartatio termini cōmūis a maiori sup
positione ad minorem ut dictū est pri⁹ Restrictionū
āut alia fit per nomē ut homo albus iste terminus
hō non supponit p nigris. neq; p medio colore coloratis s;
restringit ad albos. Alia fit p uerbū. ut homo currit. iste termi
nus hō supponit p presentibus tantū. Alia fit per participi
um ut cum dicitur homo currens disputat: Ille terminus
homo supponit pro p̄sentibus Alia fit per implicationem ut
cum dicitur homo q est albus currit Hec implicatio. qui est
albus restringit hominē ad albos Itē restrictionū factarum
per nomen Alia fit per inferius superiori appositum. ut

animal homo currit. ille terminus animal tantum supponit
 pro animalibus que sunt homines. Alia fit per differentiam
 adiacentem generi. que est essentialis cum sit constitutiva
 rei. ut cum dicitur animal rationale. hic animal supponit pro
 rationalibus animalibus. Alia fit per adiectivum accidentis
 ut cum dicitur homo albus. iste terminus homo supponit tan-
 tum pro albis hominibus. De restrictione facta per nomen
 coiter sumptum tales dantur regule. Omne nomen non di-
 minuens. nec habens vim ampliandi. adiunctum ex eadem
 parte termino magis communi. restringit ipsum ad suppo-
 nendum pro his ad que exigit sua significatio. ut patet in ex-
 emplis predictis. ut homo per suam significationem restringit
 animal ad animalia que sunt homines ut cum dicitur animal
 homo. et albus restringit hominem per suam significationem
 ad homines albos. ut cum dicitur. homo albus. Dico autem
 non diminuens ad remouendum nomina diminuentia ratio-
 nem adiuncti ut mortuus. uel corruptus. et similia que non
 restringunt sed potius destruunt adiunctum. Dico autem non
 habens vim ampliandi. ad remouendum dictiones ampliati-
 uas: ut potens potest possibile que non restringunt sed poti-
 us ampliant. Et sciendum quod minus commune semper restrin-
 git maius commune ut cum dicitur homo albus currit quia homo
 reperitur in albis hominibus et nigris et medio colore colo-
 ratis. sed albus tamen non. Unde quo ad hoc homo est magis com-
 mune. et albus minus commune. et sic albus restringit homi-
 nem: sed secundum quod albus reperitur in hominibus lignis et la-
 pidibus. et brutis. homo autem non: et sic album est magis
 commune et homo minus commune et sic homo coartat album
 ad albedinem existentem in hominibus cum dicitur. homo
 albus currit: et sic utrumque coartat alterum secundum diuersa.
 Item de termino restricto talis datur regula. Si signum uni-
 uersale adueniat termino restricto. non distribuit ipsum nisi

p differentiam aduenit. gms

p adiectivum. accidit

regula. et exprime p nomen

u

regula. et exprime p nomen

Regula de restrictione

Nota

Regula de implicatione

14 alia regula

pro his ad que restringitur. Cum enim dico omnis homo albus currit. ibi homo restringitur ad albos et non potest distribui nisi pro albis Item de restrictione datur regula talis Nihil positum a parte predicati potest restringere terminum communem positum a parte subiecti. quo ad principalem eius significationem: ut homo est albus. iste terminus albus in predicato positus non potest restringere hominem in subiecto positum ad albos quia si restringeretur ad albos. ergo per regulam precedentem si signum universale adueniret termino restricto solum distribuit ipsum pro his ad que restringitur. ut in proposito homo distribueretur solum pro albis hominibus. et sic istius propositionis. omnis homo est albus. sensus esset. omnis homo albus est albus ergo si una erat uera reliqua erit uera. et si una erit falsa. reliqua erit falsa: quod tamen est falsum ergo cum dicitur. omnis homo est albus. iste terminus homo non restringitur: et sic patet illa regula Dico autem quo ad principale eius significationem quia predicatus restringit subiectum quo ad eius consignificationem que est genus ut cum dicitur. ciuis est albus. iste terminus ciuis restringitur ad mares. et non ad mulieres et sic albus restringit ipsam quo ad consignificationem que est genus. et non quo ad suam significationem Item de restrictione facta per implicationem talis datur regula Omnis implicatio immediate coniuncta termino communi. restringit ipsum sicut sanum adiectiuum. ut cum dicitur homo qui est albus currit iste terminus homo restringitur ad albos per hanc implicationem. scilicet qui est albus. Item de eadem restrictione talis datur regula Quotiescumque signum universale et implicatio ponuntur in eadem locutione duplex est oratio ex eo quod signum potest precedere implicationem et sic distribuit terminum communem pro quolibet suo supposito. cum dicitur omnis homo currit qui est albus Item implicatio potest prius aduenire et re

stringere terminum communem et tunc signum postea adue
niens non distribuit ipsum nisi pro his ad que restringitur.
ut omnis homo qui est albus currit. et tunc equivalet huic
omnis homo albus currit.

Sequitur de restrictione facta per verbum de qua
plures dantur regule. Quarum prima est talis. ter
minus communis supponens uel apponens uerbo
presentis temporis. simpliciter sumpto non habere uim ampli
andi. neque ex se. neque ex alio restringitur ad supponendum pro
his qui sunt sub forma termini communis supponentis. Dico
autem termini communis. quia terminus discretus neque restri
gitur neque ampliatur. Dico autem uerbum presentis temporis
ad remouendum uerba aliorum temporum quia terminus co
munis a se habet suppositionem cum eis. Dico autem simplici
ter sumpto ad remouendum uerba diminutiva. ut est opi
nabile et inopinabile. Dico autem non habente uim ampliandi
ad remouendum uerba ampliativa ut potest. Dico autem neque ex
se. neque ex alio. ad remouendum uerba habentia uim ampliandi
ex alio ut puta ex coniuncto. sicut hec uerbum est cum dicitur
est potens. Dico autem sub forma termini supponentis quod homo
supponit pro his qui sunt sub humanitate. et animal que sunt
sub anima itate. ut cum dicitur homo est animal. Item alia datur
regula. Terminus communis supponens uel apponens uerbo de pre
terito simpliciter sumpto non habere uim ampliandi. nec ex se
nec ex alio restringi ad supponendum pro his que sunt uel que
fuerunt sub forma termini supponentis ut cum dicitur homo fuit ani
mal. iste terminus homo supponit pro omnibus his qui sunt uel fue
runt homines et animal pro his que sunt uel fuerunt animalia. Item
alia datur regula. Terminus communis supponens uel appo
nens uerbo de futuro etiam supponit pro his que sunt uel
erunt sub forma termini supponentis scilicet pro eis que
sunt uel erunt in futuro ut homo erit animal. Ex predic

*2^a et 3^a tractus
8um
pa*

2^a et 3^a

3^a et 4^a

questio

Probatio

alia impo

Solutio

etis patet qd uerbum restringitur quo ad conſignificationem
que eſt tempus . et nō quo ad ſignificationem principalem
Circa predicta queritur de hoc ſophiſmate omne animal fuit
in archa noe . Probatur homo fuit in archa noe : equus fuit
in archa noe . et ſic de alijs . ergo omne animal fuit in archa
noe : Contra omne animal fuit in archa noe ſed ceſar fuit ani
mal ergo ceſar fuit in archa noe qd eſt falſum . ergo aliqua p
miſſarum eſt falſa nō minor ergo maior . qd autem prima ſit
falſa . patet per quandam regulam que dicit . qd terminus cō
munis ſupponens uel apponens uerbo de preterito ſimpli
citer ſumpto restringitur ad ſupponendum pro his que ſūt
uel fuerunt ſub forma termini ſupponentis Item alia eſt re
gula qd ſi ſignuſ uniuerſale adueniat termino reſtricto . diſtri
buit ipſum pro omnibus illis ad que reſtringebatur ergo cū
dicitur omne animal fuit in archa noe iſte terminus animal
ſupponit pro omni animali quod fuit in archa noe que non
fuerunt omnia in archa noe ergo prima eſt falſa . Item ad
idem in hac propoſitione . omne animal qd tunc fuit . fuit in
archa noe iſte terminus animal reſtringitur magis qd in iſta
oratione omne animal fuit in archa noe cum in prima plura
ſupponantur ſed iſte terminus animal reſtringitur ad illa q
fuerunt tunc in illo tempore propter implicationem ibi poſi
tam ergo cū ſolū iſta que fuerunt i illo preterito . fuerunt in
archa noe . ⁊ non plura oportet qd hec ſit falſa . omne animal
fuit in archa noe cum in ea plura animalia ſupponuntur So
lutio . quidam dicunt qd hec omne animal fuit in archa noe
eſt duplex . eo qd poteſt fieri diſtributio pro ſingulis generū
uel pro generibus ſingulorum primo modo eſt falſa . ſecūdo
modo eſt uera . quia quando fit diſtributio pro ſingulis gene
ram : tunc eſt diſtributio pro ſingulis ipſis indiuiduis ſcilicet
que ſub eodem genere et ſub eadem ſpecie continentur tūc
oportet qd omnia indiuidua contenta ſub animali fuſſent in

archa noe. qđ falsum ē Sed cū fit distributio pro generibus
singulorum. tūc solum ē distributio pro generibus uel p spe
ciebus. sed non fuit aliqua species animalis que non fuit in
archa noe et illo modo est uera Sed huic solutioni non acq
uesco qz species animalis non fuit per se in archa noe sed tan
tum indiuiduum Vnde pro illo tempore nō habuit ueritatē.
nisi p singulis generū. id est pro indiuiduis z non pro gene
ribus singulorum Vnde dico qz propositio est falsa z conce
do oēs rationes adductas ad hoc. z probatio peccat scđz cō
sequens. ab insufficienti inductione. quia non accipit omnes
partes distributionis que sunt sub subiecto istius ppositio
nis omne animal fuit in archa noe.

Solet etiam queri utrum similiter restringuntur ter
mini in propositione affirmatiua z negatiua Dicūt
aliqui qz non quia cē restringit ad existens. z non
esse ad non existens ergo non pro eodem fit restrictio i affir
matiua z negatiua Item uidetur qz omnis negatiua in qua
esse negatur simpliciter est falsa si similiter restringantur ter
mini in propositione negatiua z affirmatiua. qz in hac propo
sitione. rosa est iste terminus rosa restringitur ad existentes.
z si in hac rosa non est: similiter restringat ad existentes tūc
est sensus qz rosa que nō est. est. z hec est falsa. ergo z hec ro
sa non est. z sic quelibet negatiua. in qua esse negatur. simpli
citer ē falsa. qđ falsum est ergo ut qz non similiter restringunt
termini i ppositione affirmatiua z negatiua: sed probatur qz
similiter restringantur quia si in hac propositione homo est.
iste terminus homo restringitur ad existentes z in hac nullus
homo ē. ad non existentes. ergo utraqz est uera qz de existe
tibus uere predicatur esse z nō existentibus remouetur cē.
ergo contradictorie sunt similiter uere quod est impossibile.
ergo illud etiam ex quo sequitur impossibile scilicet qz nō si
militer restringantur termini i affirmatiua z negatiua Item re

b j

Nota qd hoc sophismat

aliter qz pro

Probatio eiusd

Ad probationem ad argu

ad aliam

gula est qd oē uerbū simpliciter sumptū nō habēs uī ampliā
di. nec a se nec ab alio restringit terminū supponentē quo ad
consignificationē. que est tēpus. et non quo ad significatiōē
ergo tempus est causa restrictionis illius Sed idem temp⁹
est in affirmatiua. et negatiua sibi opposita. ut rosa est. nulla
rosa est ergo eadem est causa restrictionis in utraque et er
go pro eodem fit restrictio in utraque: et hec argumenta cō
cedimus Ad hoc qd primo obicitur est dicendum qd esse nō
restringit ad existentes et non esse nō restringit ad nō existi
tes sicut nec hoc uerbū curro ad currentes qz nullū uerbu
restringit sibi terminū supponentē quo ad significatiōē s; quo
ad cōsignificatiōē qd ē tēpus Unde ē nō restringit ad suppo
sita existētia s; p̄sentia Supposita enim p̄sentia possunt eē
in aliquibus terminis. tā existentibus q̄ nō existentib⁹ ut cu
dico enunciabile est enunciabile supponit tā p̄ existentibus q̄
non existentibus Via āt enunciabilia q̄ sunt falsa in p̄senti
sunt p̄sentia. sed nō existentia: quia nullū falsum est et sic esse
nō restringit ad existentia. sed ad p̄sentia cum idem tempus
sit utrobique qd ē cā restrictionis Ad aliā dicendū est qd du
plex ē forma termini cōis: quedā est que saluatur in rebus
existentibus tā tū: ut humanitas que ē forma hominis. et ani
malitas que est forma animalis et in talibus omnia supposi
ta p̄sentia sunt existētia. Alia ē forma termini cōmuniis que
saluatur tam in rebus existentibus quam non existentibus
ut enunciabilitas que est forma enunciabilis quia quedam
sunt enunciabilia existentia. ut deum esse. et omnia uera. et
alia sunt nō existentia. ut hōinem esse asinum. et omnia falsa.
Et in talibus non restringitur terminus cōmuniis ad p̄
sentia sed restringitur tam ad existentia quam non ad exi
stentia. Unde istius propositionis rosa non est. non est sen
sus. rosa que est. non est. sed est sensus rosa aliter sumpta
q̄ in p̄senti nō est Solet autē poni qd qdā restrictio fit ab usu

ut cū dī. nihil est in archa. quāuis plena sit aere. qz iste terminus nihil supponit ab usu pro rebus solidis siue firmis. & rex p rege patrie & magister legit p magistro proprio Solet etiam poni. qz quedam restrictio fit per transitionez uerbi ut cum dicitur sortes pascit hominem iste terminus homo supponit pro alio a sorte uirtute transitionis uerbi quia dans & recipiens debent esse diuersa. et tō si aliquando sint eadē hoc tamen ē per accidēs qz p hoc qz idem subiectum est utriusqz. sicut idē est dux & comes scdm accidens Vnde dicunt qz non sequitur sortes pascit seipsum. & ipse ē homo. ergo pascit hominē. qd est fallacia accidētis quia hoc pronomen se. nō pōt supponere p diuersis a sorte sed homo bene potest Et hec de restrictionibus.

Explicit undecimus tractatus.

Incipit duodecimus.

Distributio ē multiplicatio termini cōmunis p signū uniuersale facta ut cū dicitur omnis hō iste terminus homo distribuitur siue confunditur p quolibet suo inferiori p hoc signūz oīs sic ibi est multiplicatio Dico autē termini cōmunis. qz terminus singularis nō pōt distribui Vnde iste sunt incongrue. oīs sortes oīs plato. & sic d alijs. & sic ibi ē solocisim^o p partes orationis Signorū uniuersaliū alia sunt distributua substantie ut oīs nullus Alia sunt distributua accidentiū ut qualis quantus. Signum autem distributuum substantie distribuit res se habentes per modum eius. qd est quid. ut omnis nullus. ut cūz dicitur omnis nigredo oīs albedo Substantia autem communiter sumitur ad res cuiuslibet generis. ut cum dicitur. signum distributuum substantie Signū distributiuū accidentis est. qd distribuit res se habentes per modū accidentis. uel per modum q̄lis. uel quanti. ut qualiscunque uel

b ij

Restrictio ab usu

It p transi^o uerbi

Distributio quid

*Sic uniuersalia
aliq^o distribu^o ut p^ote
Alia accidentium
d^o s^o ut p^ote Subst^o*

et distribu^o acci^o

distribu^{ur} p^{er} unum
intervalum

Partium subiecti^{ae}
alia duorum
alia plurium

omⁿ n^o plurim^{us} dup^{lex} sunt
collat^{ur}
distribu^{ur}

obiectio

Solutio

dup^{lex} Res.

quantuscūq; Item signorum distributiuerū substantie. alia
sunt distributiva partium integralium ut totus Alia sunt distribu
tiva partium subiectivarum. ut omnis nullus Item signorū
distributiuerum partium subiectivarum alia sunt distributi
ua duorum ut uter neuter Alia sunt distributiva plurium.
ut omnis nullus et similia Horum autem signorum. primo
dicendum est de signis distributivis substantie. et inter hec
primo de signo omnis. Sciendum qd omnis in plurali nume
ro dupliciter sumitur: Uno modo collectivē ut omnes apo
stoli dei sunt duodecim. non sequitur. ergo isti apostoli sunt
duodecim demonstratis aliquibus de ipsis. Alio modo sunt i
tur distributivē ut hic omnes homines naturaliter scire de
siderant et tunc queritur quid significet hoc signum omnis:
et videtur qd nihil significet. quia omnes res aut est univer
salis aut particularis sed hoc signum omnis non significat re
universalem vel particularem ergo nullam res significat Item
ad idem omnis neque est predicabile de uno neque de plu
ribus. ergo nec est universale nec particulare et sic nihil signi
ficat Sed contra. ab eo qd res est vel non est. oratio dicitur
vera vel falsa. ergo si omnis nihil significet propter appositio
nem vel remotionem eius nō causabitur veritas vel falsitas
in oratione sed hec ē vera animal ē homo ergo et hec omne
animal ē homo qd ē falsum: ergo et prius scilicet qd omnis nihil signi
ficat Solutio ad dubium dicitur qd omnis non significat uni
versale. sed universaliter qd facit terminū cōmūnem suū sta
re pro omnibus suis inferioribus. ut omnis homo currit.
et sic omnis significat aliquam rem Sed duplex est res. quia
quedā ē res subicibilis vel predicabilis. ut homo animal. currit.
disputat et sic verū est. qd omnis nihil significat quia quolibz
talis res aut est universalis. aut particularis. Alia est que ē
dispositio rei subicibilis vel predicabilis et talē re significat
hoc signū oīs et tā ab ista re qm ab alia causat veritas vel falsi

tas in oratione. Obicitur autem quod omnis non significet
dispositionem rei subiectibilis. qz in syllogismo mediū dēt rei
reiterari cū iuis dispositionibus in minori propositione. ergo
debemus syllogizare sic. omnis homo est animal. sortes ē oīs
homo ergo sortes est animal quia omnis est dispositio in ma
iori propositione. ergo debet reiterari in minori quod ē fal
sum. ergo omnis non est dispositio subiecti. Solutio sicut pa
ter duo dicit scilicet. illud quod est pater. et pater inquantū
pater. Similiter subiectus duo dicit scilicet illud quod ē sub
iectum et subiectum inquantum subiectum. et secundum hoc
est duplex dispositio subiecti qz quedam est dispositio illius
rei quod est subiectum ut albus. niger. et sic de talibus dispo
sitionib⁹ actualibus. et iste debent reiterari i minori propo
sitione cum medio. Alia est dispositio subiecti in quantū sub
iectum uidelicet in ordine ad predicatum ut omnis nullus et
omnia signa tam uniuersalia q̄ particularia. et talis disposi
tio non debet reiterari euz medio i minori ppositione. quia
est respectiua. disponit enī subiectum in cōparatione ad pre
dicatū ut cū dicitur omnis. homo albus currit. ista dispositio
albus debet reiterari in minori propositione cum medio cū
sit dispositio eius quod est subiectus quia est absoluta. Ista
autem dispositio omnis. non debet reiterari quia ē respecti
ua subiecti ad predicatum. et ita subiecti inquantum subiec
tum est. Vnde debemus dicere sic omnis homo albus currit
sortes est homo albus ergo sortes currit et nō sortes est om
nis homo albus.

Habito quid significet hoc signum oīs et cui⁹ dispo
sitionez significet cōsequenter queritur utru⁹ oīs
exigit tria appellata. i. supposita. et v⁹ qz sic quia
oīs pfectio ē i trib⁹ ut habet prio celi et mundi et sic oēs pfect
iū ē i trib⁹ s; oēs et pfectū idem sunt ut habetur ibidem. ergo
omne est in tribus. ergo omnis uult habere tria appellata.

b ij

alia obiecto

Solutio

dup^x dispo subiecti.

quoniam sicut dicitur

exigit tria appellata

Argo. .
de duobus no ch.
omnes omnes.
ß. in duobus
obiectis
ad ist
3°

ad ist q°

Ad idē dicit aristoteles in eodē loco qđ de duobus uiris nō dicimus oēs. sed de tribus uiris dicimus oēs ergo oīs uult habere tria appellata Sed contra in qualibet demonstratio ne sunt propositiones uniuersales. sed demonstrationes fiūt ex sole ⁊ luna. ergo oportet dicere omnis sol et oīs luna sed sol non habet nisi unicum suppositū ⁊ similiter luna ergo omnis non uult habere tria appellata. Ad idem omne priuatū lumine a terre obiectu deficit hec propositio ē cōcessa cum habet ab aut oib⁹ sed omne priuatū lumine a terre obiectu nō hz nisi unicū suppositū scz hāc lineā singulārē ergo oīs nō uult hēre tria appellata Ad idē Hoc signū oīs significat qm̄ uniuersalit̄ sz hec qđ dico qm̄ uniuersalit̄ ē mod⁹ ppter uniuersalit̄. Propriū aut diuersificat fm̄ diuersitatē sui subiecti ut si hō est diminutus et risibile ē diminutū. et si hō est mortuus risibile est mortuum. sed uniuersale aliquando saluatur ī pluribus: ut homo equus aliquādo ī uno tantū: ut sol ⁊ luna: ergo oīs quandoque uult habere tria appellata. et quandoq; non. immo unum solū Ad idem duplex est forma quia que dam est forma materie. ut anima est forma corporis. et ista forma est pars. et non predicatur de eo cuius est pars Alia est forma que est forma predicabilis. et sic omnia superiora ut genera. et species et differentie. dicuntur forme inferiorum. ut homo. equus. ⁊ sic de alijs sed individua huius forme predicabilis sunt materia eius: ergo forma cum neutro predictorum modorum suam excedit materiam. nec exceditur ab ea. nullum uniuersale excedit sua individua. nec exceditur ab eo ergo cum omnis dicat adaequationem uniuersalit̄ cum suis indiuiduis. ut omnis homo. tunc oportet qđ sol habeat nisi unicum suppositum. ut uere dicatur omnis sol. quod concedimus dicendo predictas propositiones esse ueras. et quod omnis non semper exigit tria appellata sed quando adiungitur termino comuni habenti plura suppo

sita. tunc exigit plura appellata Quando uero adiungitur ter-
 mino habenti solum unum suppositum: tunc exigit solus unus
 appellatum Ad illud quod primo obiebat. quod omnis per-
 fectio est in tribus dicitur quod uerum est et hec tria sunt scilicet
 substantia rei. uirtus eius. et operatio eius Et hec tria tangit
 aristoteles sub breuibus uerbis. cum dicit natura apta nata
 sic facit. per hoc enim quod dicit natura tangit substantiam
 rei. et per hoc quod dicit apta nata tangit uirtutem eius: et
 per hoc quod dicit sic facit tangit operationem debitam eius Si-
 militer hoc signum omnis habet substantiam signi uniuersalis et
 uirtutem que est distribuere et operationem eius quando distribuit
 et in his tribus est perfectio eius Ad secundum. dicendum est. quod
 homo et homines differunt. quia homo dicit istam speciem secun-
 dum se que est predicabilis de pluribus. sed homines in plu-
 rali numero. non dicit speciem secundum se. sed multiplicatam
 actu secundum materiam indiuiduorum numero diuersam Un-
 de omnis in plurali ratione multitudinis facit. facit distribu-
 tionem per diuersas materias et uult habere tria appellata
 Sed omnis in singulari numero. ex quo recipit speciem secun-
 dum se. et non materiam indiuiduorum exigit essentiam aptam natam
 predicari de pluribus siue actu participetur de pluribus si-
 ue ab uno et ideo exigit tria appellata. aut unum solum se-
 cundum naturam uniuersalem cui adiungitur. Quidam tamen
 dicunt. quod omnis uult habere tria appellata ad minus et dant
 talem rationem. Quotienscunque signum uniuersale addi-
 tur termino communi non habenti sufficientiam appella-
 tum recurrit ad non ens. ut cum dicitur omnis fenix est
 quia si fenix non habet nisi unicum suppositum ideo recur-
 rit ad non existentes fenices Et ideo cum dicitur omnis fe-
 nix est. sensus est. unus fenix qui est. est. et duo fenices qui
 non sunt. sunt. et ideo dicunt has duas propositiones esse fal-
 sas quidam fenix non est et omnis fenix est. et non esse con-

b. iiii

Ratio ad obiecta

ad 2m

Nota

tradictorias. quia in negatiua supponitur fenix qui est. et in
affirmatiua supponitur duo fenices qui non sunt et sic non est
idē subiectū in utraq; Hec autē pēt multipliciter imprecari
quia hec inconuenientia sequuntur ex falso quod supponunt
q; supponunt q; omnis semp uult haberi tria appellata. quod
superius ostensum ē esse falsum. Preterea uult aristoteles.
q; propositio ī qua subicitur uniuersale uniuersaliter sumptum
alicui predicato contradicat illi propositioni negatiue ī
qua subicitur uniuersale non uniuersaliter sumptum eidem
predicato: sed iste sunt tales. omnis fenix est. quidam fenix nō
est ergo sunt contradictorie. qd tamen ipsi negant ergo regula
eorum ē falsa Itē ad idē alia regula talis est Terminus cōis
supponens uel apponens uerbo p̄sentis t̄pis simpliciter sum
pro nō habēti uim ampliandi. nec ex se nec ab alio. restringi
tur pro his que sunt sub forma termini supponentis ergo cū
dicitur omnis fenix: si fenix restringitur ad supponentiū pro
fenice tantum qui ē cum ipsius nō sit nisi unicū suppositum
ergo per illam regulam prius datam si signum uniuersale ad
ueniat ei non distribuit ipsum nisi pro unico supposito. ergo
regula eorum est falsa et supra falsum fundatur quod conce
dimus Secundum predicta queritur de hoc sophismate om
nis homo est. et quodlibet differens ab illo ē non homo Pro
batio. hec est una copulatiua cuius utraque pars est uera. er
go ipsa est uera Improbatio oīs homo ē. et quodlibet diffe
rens ab eo ē nō hō sortes ē homo. ergo quodlibet differens
a sorte est non homo quod est falsum. quia hec est una copu
latiua cuius altera pars est falsa. ergo ipsa tota est falsa So
lutio prima est simpliciter uera et imprecario peccat penes
falaciā consequentis quia differens ab omni homine. in
minus est quam differens a sorte quia differens ab omni ho
mine supponit solum pro alijs rebus ab homine Sed diffe
rens a sorte supponit pro eisdem et etiam pro alijs hominib;

Ansto.

ad id alia regula

quod dicitur hoc sophisma

Probatio

Improbatio

Solutio

bus a sorte. Unde bene sequitur. differens ab oī homine. ergo differēs a sorte z est loc⁹ a parte subiectiva ad suum totum sed si huic propositioni differēs ab omni homine apponatur signū erit processus ab inferiori ad superius cū distributione z sic incidit fallacia consequentis in improbatione scōz unū pcessus qz duplex est pcessus in improbatione qz bene sequitur. oīs hō est. ergo sortes est z ē locus a toto in quantitate. sed non sequitur hoc est differens ab omni homine. ergo differens a sorte: sed est fallacia cōsequentis sicut hic omnis homo est ergo omne animal est Itēz queritur de hoc sophismate omnis homo z alius homo sunt Probatio sortes z alius hō sunt. p'aro z alius hō sunt. et sic de alijs ergo omnis hō z alius homo sunt Improbatio. alius est relatiūz diuersitatis substantie ergo supponit p diuerso ab homine. s; non est alius homo ab omni homine ergo prima est falsa Solutio prima est simpliciter falsa et probatio peccat secundum fallaciam figure dictionis. a pluribus determinatis suppositionibus ad unam determinatam qz iste terminus habet determinatam suppositionem in premissis et in conclusione Itēz p' batio peccat scōm fallaciā accidentis. quia licet sortes z plato z sic de alijs. inferant omnem hominem secundum se. non tamen sub hac copulatione que est omnis z alius homo sunt ut cūz dicitur omnis homo z alius homo sunt. sicut cognosco coruscū secundum se. nō tñ sub hoc accidente quod est uenire Unde talis datur regula Quotienscunque aliquid sequitur ad aliud siue conuersim siue non si aliquid conueniat uni quod non conuenit alteri. et per illud cui conuenit inferatur de eo cui non conuenit semper est fallacia accidentis Verbi gratia. homo est. ergo substantia est. z species conuenit homini. et non substantie ideo per hominem inferatur species de substantia est fallacia accidentis ut homo est species substantia est homo ergo substantia est species Similiter hic risibile

b iiii

Itēz queritur de alio sophismo

Probatio

Improbatio

Solutio

Regula

Probatio 2^a sophist

*Boetius q nulla
prop^o est uerior illa
q^a uel predicat^r de
se ip^o*

Improbatio

Solutio

Ad signo nullus postea

ē propriū. ergo hō ē propriū. Horum autē que cōsequunt^r
q^{dā} p^rsequunt^r quersim ut hō et risibile. alia non ut homo et
substantia. Dicto de hoc sophistare. restat dicere de isto om
nis homo ē oīs homo. Probatio sortes ē sortes plato ē pla
to et sic de alijs ergo omnis homo ē oīs hō Et ut uult Boet
ius nulla propositio est uerior illa in qua predicatur idem o
seipso: sed sic est hic. q^a omnis homo predicatur de omni ho
mine. ergo nulla est uerior ipsa. et per consequens est uera
Improbatio. sua contradictoria est uera scilicet illa quidam
hō non est omnis homo ergo ipsa ē falsa Item ad idem. om
nis homo ē omnis homo s^z sortes est hō ergo sortes est oīs
homo silogismus ē in darij. conclusio ē falsa ergo aliqua pre
missarum non minor: ergo maior sed maior est sophisma et
go est falsum Solutio prima est simpliciter falsa. et probatio
peccat secundum consequens ab insufficienti enumeratione
singulariū q^a cū illis quas assumit debet assumere has a pre
subiecti sortes est oīs homo plato est omnis homo et etiam
istas a parte predicati omnis hō ē sortes oīs homo ē plato
et sic de alijs quas dimittit. et sic peccat secundū cōsequēs ab
insufficienti enumeratione singulariū. Ad aliud dicitur q^a
ibi idem non predicatur de seipso sed predicatur omnis hō
de homine sumpto pro qualibet sui parte.

Sequitur de hoc signo nullus. q^d significat quoniam
uniuersaliter negative Unde significat idē sicut hoc
signuz oīs cum negatione postposita et ideo omnis
non et nullus equipollent De hoc signo nullus. talis datur
regula Quoriscunq^{ue} hoc signuz nullus immediate adiun
gitur termino comuni confundit ipsum mobiliter et distri
butiue et similiter terminum cōmunem sibi adiunctū media
te. ut nullus homo ē asinus Unde pōt fieri de census sub sub
iecto sic ergo sortes non est asinus. nec plato: et sic de alijs et
etiam sub predicato Secundū predicta queritur de hoc so

phismate nullus homo est omnis homo. Probatur sic sortes
nō est omnis hō plato nō est oīs hō et sic de alijs. ergo pri
ma ē uera. uel sic. sua cōtradictoria ē falsa. scilicet ista quidā
hō est omnis hō. ergo est uera. Contra ibi predicat oppositū
de opposito ergo locutio est falsa. Solutio prima est uera et
ad improbationē respōdetur p̄ interemptionem qz ibi nō p̄
dicatur oppositū de opposito. sed remouetur omnis homo
ab oī homie sumpto. p̄ quolibet suo supposito et hoc ē uerū.

Sequitur de hoc signo nihil quod significat idem
quod nullus. s̄z includit in se terminū recipientē suā
distributionē quia nihil est signum uniuersale cum
negatione. et res est terminus recipiens eius distributionē.
Secundūz predicta queritur de hoc sophismate nihil uidēs
est aliquid uidēs. Probatur sic non hanc rem uidēs est
aliquid uidēs. quia non uidēs sortem est uidēs platonē
non illam rem uidēs est aliquid uidēs et sic de alijs ergo
nihil uidēs est aliquid uidēs. ergo prima est uera. Con
tra ibi predicatur oppositum de opposito. ergo locutio est
falsa. Quidam distinguunt nihil uidēs est aliquid uidēs. co
quod hec dictio nihil potest esse accusatiui casus et ē sensus
nullam rem uidēs est aliquid uidēs uel potest esse nomina
tiui casus. et est sensus nulla res uidēs est aliquid uidēs et
secundū hoc ponunt amphibologā ex parte casus. sed hoc
non soluit quia in utroque sensu ē falsa. Sed alij distinguunt
hanc iterum nihil uidēs eo quod negatio in hoc termino
nihil potest negare participium primo positum et est sensus
nullā rem uidēs ē aliquid uidēs et sic ē diuisa. Vel potest
negare hoc uerbum est. et tunc est sensus: quamlibet rem ui
dēs non est aliquid uidēs. et sic est composita sed hoc non
soluit. qz in utroqz sensu ē falsa cū opposita ponantur circa idē
Solutio dicendum est qz prima simpliciter est falsa et proba
tio peccat penes fallaciam figure dictionis. a pluribus de

questio d' sophismate

Probatio

Improbatio

Solutio

et signo nihil

questio

Probatio

Improbatio

Solutio

terminatis ad unam determinatam huius termini uidens. quod
in premissis habet suppositionem determinatam et in conclusione
similiter Vel peccat secundum fallaciam accidentis quod quauis
uidere conuincatur omnibus secundum se. non tamen secundum hoc quod
uniantur in hoc toto nihil uidens. unde totum accidit parti et
esse uidens aliquid. assignatur inesse utriusque Sciendum quod omnes
premissae sunt duplices quod negatio potest determinare uerbum uel
participium ut dictum est prius Unde antiqui posuerunt premissas esse
duplices propter talem regulam quam dabat Quotienscunque ne
gatio et distributio includunt in uno termino ad quicquid
fertur unum fertur et reliquum Unde cum distributio posita in
obliquo. non possit in predicta oratione attingere uerbum.
ita neque negatio. Item idem est iudicium de istis sophismatibus.
nullum caput habens est aliquod caput habens A nullo homine
differens. est ab aliquo homine differens.

Sequitur de signis distributivis duorum. Et talia sunt
neuter uterque Et differunt a predictis. quod omnis nullus
et similia. distribuunt per omnes indiuiduis termini
cuiuslibet scilicet uterque et neuter distribuunt solum per duobus per demon
strationem ut uterque istorum Secundum predicta queritur de hoc so
phismate ab utroque istorum enunciatum est uerum Posito quod
sortes dicit deum esse plato uero dicat hominem esse animal et
ambo dicant simul hominem esse asinum et illi duo demonstra
tur per hoc. phenomenon istorum Probatio. a sorte enunciatum est ue
rum a platone enunciatum est uerum ergo ab utroque istorum enun
ciatum est uerum Contra ab utroque enunciatum est uerum sed nihil enun
ciatum est ab utroque istorum nisi hominem esse asinum ergo hominem esse
asinum est uerum quod est falsum. Solutio prima est uera et probatio peccat
in fallacia accidentis sicut habetur ab aristotele hec propositio
potest esse uera Omnium contrariorum eadem est disciplina et tamen nul
la particularis disciplina est omnium contrariorum. scilicet disciplina contra
sumpta. Unde hic est fallacia accidentis omnium contrariorum

Nota

Et neutro. & utroque

quodlibet

Probatio

contra

Solutio

eadem ē disciplina. sed nulla ē disciplina. nisi hec uel illa : et
 sic de alijs. ergo omniū contrariorum hec eadez est disciplina
 uel ista qđ ē falsum Similiter hic. hō ē species . sed nullus ē
 hō nisi socrates uel plato et sic de alijs ergo socrates ē species ul'
 plato et sic d' alijs Et sic ē fallacia accidētis similiter et i. ppo
 sito. quia hec dictio enūciatum est et hec dictio uerum tenet
 p ipso in cōmuni. et sic ab utroqz istorum enūciatum est ue
 rum. Vnde enūciatum nō tenetur p particulari enūciato
 ab utroqz Vnde pūulare enūciatur ab utroqz. accidit enū
 ciato in pūam sicut particulare inferius accidit suo superio
 ri et uerum a signatur utriqz inesse. Et appellatur superius
 hic omne qđ est in uis siue sit essenziale siue accidētale Qui
 dā tamen dicunt qđ prima est simpliciter falsa et dicunt qđ
 enūciatum accipitur p particulari enūciato ab utroqz. et
 simi liter uerum p particulari Et pbatio peccat secundū fal
 laciā figure dictionis: a pluribus determinatis ad unā de
 terminatam. huius termini enūciatum et huius termini ue
 rum. sed prima solutio melior est et subtilior

Sequitur de hoc signo neuter . qđ significat idem
 quod uterqz cū negatiōe sibi preposita Vnde sicut
 nullus. de se hēt distributionē et negationem . simili
 ter et neuter. sed neuter est distributiuum duorū tantū Itēz
 queritur de hoc sophismate. neutrum oculum habēdo tu po
 tes uidē Probatio dextez oculū nō habēdo tu potes uide
 re: sinistrū oculū non hēdo tu potes uidere. ergo pūa ē uera
 Cōtra neutrū oculū hēdo tu potes uidere ergo neutrū ocu
 lū habes. uel dū neutrū oculū habes tu potes uidere. quod
 falsum est cōsequētia patet: qđ gerūdia termiata i obūc re
 solui p dū. p si uel per qz. sed utroqz mō est falsa ergo pūa ē
 falsa Solutio pūa est falsa. pbatio peccat secundū fallaciā ac
 cidētis qđ posse uidere cōuenit partibus secundū se. scilicet
 prout sunt diuise sed non conuenit eis prout sunt unite i suo

alia imposita

de signo neuter

questio

Probatio

contra

Solutio

toto. Unde hoc patet per primam regulam cum ad partes se
quatur totum ut potestas uidēdi conuenit partibus et non
toto. ideo si partes inferant de toto. ibi est fallacia accidētis.

Debito de signis distributiuis partium subiectiua
ram. consequenter queritur utrū negatio habeat
uim distribuendi siue confundendi. Et uidetur q̃
sic quia aristoteles in primo peribermenias dicit q̃ ille con
tradicit homo est iustus. nō hō est iustus. ergo altera ē uni
uersalis cū subiciatur terminus cōis sed nō nisi hic nō homo
est iustus. ergo ille terminus hō distribuitur. sed non est ibi
aliquid a quo distribuitur nisi a negatiōe ergo distribuitur a
negatione. Contra Si negatio hēt uim confundendi. ergo si
cut ista est incōgrua omnis sortes currit. similiter hec. nō sor
tes currit. qđ est falsum quia q̃uis signum distributiū non
possit addi termino singulari. tamē negatio bene potest addi
Item ubicūq; est distributio. ibi ē terminus cōis sumptus
uniuersaliter ergo oportet q̃ ibi sit dictio significans quoniā
uniuersaliter sed signum uniuersale significat quoniā uniuer
saliter tantūmodo. negatio uero nō. ergo non hēt uim distri
buendi. quod concedim⁹ dicentes: q̃ negatio non confundit
sed negat hoc qđ post se inuenit. Unde cum adiungitur ter
mino cōmuni. negat ipsam. sed ad negationē superioris. seq
tur negatio cuiuslibet inferioris. eo q̃ destructo superiori. de
struitur qđlibet eius inferioris. ergo negatio non confundit
sed negat qđ post se inuenit siue sit uniuersale siue particula
re. Solutio autē patet ad hoc quod obicitur. q̃ hec est uni
uersalis. nō homo ē iustus hoc non ē propter naturam distri
butionis existentis in negatione. sed hoc est quia negatur ho
mo in cōi quo remoto remouetur quodlibet eius inferioris
Item solet poni quedam distributio aptitudinis. ut omnis
homo timet in mari. i. aptus natus est timere in mari. Item
solet poni distributio accōmoda. ut celus regit omnia preter

questio
Aristo.
Probatio

Improbatio

Itē

Solutio

alias

alias

seipsum. et deus creauit omnia alia a se sed ista duo genera
distributionis non sunt ita propria sicut alia

Sequitur de hoc signo totus quod est distributiū
prius integralium ut hic totus sortes ē albus. Est
enim sensus sortes secundū quālibet sui partem ē
albus. Unde ad istam totus sortes est albus. immediate sequi
tur ista. sortes secundum quālibet sui partem ē albus. ad
quā sequitur quēlibet pars sortis ē alba. Probatio. in hac.
totus sortes ē albus. sortes subicitur albedini secundum se.
et partes eius nō secundum se sed prout sunt ī suo toto. siue
sub forma totius ergo nō subiciuntur albedini nisi per totum
et sic per prius sequitur hec sortes secundū quālibet par
tem sui est albus. et postea illa quēlibet pars sortis est alba.
Item in hac totus sortes est albus. totus subicitur albedini
in rectitudine: pars autem in obliquitate. quia in eo qd est
totum partes intelliguntur in obliquis et in eo qd est pars
totum sumitur oblique qd patet per diuisionem eius quod
est totum ut domus est ex pariete. recto et fundamento et sor
tes est ex partibus ergo illud quod est totum dat intelligen
re partes obliquas ergo ad hanc totus sortes est albus. im
mediate sequitur hec sortes secundū quālibet sui partem
est albus. et mediate sequitur ista. quēlibet pars est alba
Item ad idem illud quod est pars non habet esse nisi ab eo
qd est totum quia non habet perfectionem nisi ab eo ergo
non subicitur alicui nisi per totum ergo totum prius subici
tur. ergo ad hanc totus sortes est albus immediate sequitur
sortes secundum quālibet sui partem est albus et media
te quēlibet pars sortis est alba. Secundum predicta queri
tur de hoc sophisinate. totus sortes est minor sorte. Preba
tio. quēlibet pars sortis ē minor sorte. et sortes secundū quā
libet sui partē est minor sorte ergo totus sortes ē minor sorte
Cōtra totus sortes ē minor sorte: ergo sortes est minor sorte

de signo totus

quēlibet

probatio

alba

et alia

de signis queritur

probatio

improbatio

Solutio

Solutio prima est uera. scilicet hec tot⁹ sortes est minor sorte
Et p^o batio peccat secundum accidēs. q^z in ista totus sortes .
est minor sorte p^o dicatum attribuitur partibus quibus uere
cōuenit. sorti autē non conuenit et iō hec simpliciter est falsa
sortes ē minor sorte et ideo si p^o res inferant esse minore sorte
de toto siue de sorte. erit fallacia accidentis per unā regulā
supradictā. Unde totus sortes est res subiecta et sortes acci
dit ei. et esse minor sorte assignatur utriq^z inesse . Etia ip^o batio
peccat secundū quid ad simpliciter. quia ista. totus sor
tes est minor sorte nō ponit sortem secundū se sed secundū
suas p^o res. et ideo ponit sortem secundū quid esse minorem
sorte. ita cum simpliciter inferatur. ergo sortes est minor sor
te peccat secundū quid ad simpliciter. sicut sortes secundū
pedem est minor sorte. Item in quibusdam sequitur . totus
sortes ergo sortes. ut totus sortes est albus ergo sortes ē al
bus . et in quibusdam non Queritur in quibus est et in qui
bus non. dicendum q^z sunt quedam accidentia que idifferen
ter conueniunt parti z toti ut sunt albus . niger calidum . frī
gidum augeri minui et in talibus bene sequitur totus sortes
ergo sortes Alia sunt accidentia que conueniunt partibus z
non toti uel econuerso toti et non partibus . ut totalitas mi
noritas paruitas. et i talib⁹ nō sequit tot⁹ sortes. ergo sortes

*de signis distributivis
de signis q^z litaris*

Sequit^r de signis distributivis accidētū inter que
prio dicendū est de signis distributivis q^z litaris .
Dicif aut signū distributivū q^z litaris. q^o distribuit
res se habētes p modū q^z litaris ut qualelibet cui⁹ particula
re ē aliqualelibet Sed tunc obicitur q^z si accidēs multiplicet
multiplicato subiecto ergo cum signa distributiva substantie
distribuant siue multiplicent subiectum oportet q^z multipli
cent siue distribuant ipsum accidens. ergo signa distributiva
accidentium superflunt Ad hoc dicendum est. q^z duplex ē
multiplicatio accidentis quia quedam est multiplicatio ac

*dup^x multiplicatio
multiplicatio*

eidentis secundū numerum et hec fit p signum distributiū
 substantie ut omnis homo albus currit Alia est multiplica
 tio secundū speciem. et hec fit p signa distributiua accidētis
 ut qua elibet currit. id est res habens qualemūqz qualita
 tes currit. Circa predicta queritur ob hoc sophismate. Quod
 libet qualelibet de quolibet tali scit ipsum esse tale. quale ip
 sum est: posito qz sortes sciat grammaticam. logicam. rethori
 cam. et plato et cybero similiter. et sciant se habere eas. et sint
 alij tres homines. quorū unus sciat logicam. alter gramati
 cam. et alius rethoricā. et isti nesciāt se habere eas. et de alijs
 nihil sciāt et alij sciant de se et de istis. et non sint plures ho
 mines neqz plures qualitates Probatio huius qualibet de
 quolibet tali scit ipz esse tale quale ipsum est. et sic de secu
 do et tercio et nō sunt plura qualelibet. ergo qdlibet qualeli
 bet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est Con
 tra qdlibet qualelibet et. ergo qdlibet gramaticum de quo
 libet tali sit ipsum esse tale. quale ipsum est Solutio prima ē
 uera et improbatio peccat secundū fallaciam cōsequentis. ab
 inferiori ad superius cum distributione superioris. quia qua
 lelibet supponit tantū pro tribus. scilicet pro tribus primis
 sed gramaticus supponit p eisde et etiā pro aliquo q habet
 gramaticā tantū et ita gramaticum est in plus qz qualelibet
 Unde si apponatur signum uniuersale distributiū sic. quod
 libet qualelibet et. ergo quodlibet gramaticum. fit conse
 quens ut hic omnis homo. ergo omne animal et similiter. in
 ablatiuo. ut de quolibet qualelibet. ergo de quolibet gram
 matico. cum dicit. de quolibet tali

Sequitur de signis distributivis quātitatis et sūt illa
 q distribuit res se habētes p modū quātitatis. ut
 quotienscūqz quātūcūqz Et scdm hoc querit de
 hoc sophismate Quotienscūqz fuisti parisius. toties fuisti hō
 Probatio. una uice fuisti parisi⁹ et illa uice fuisti hō. alia uice

2um numerus &
 2us spes

quæro
 qd

Probatio

improbatio

Solutio

1° Signi de signis
 2° Signi de signis

quæro
 probatio

Improbatio

Solutio

Nota

de infinito: qd. p^o m^o
quinqz r^{es} m^os

2°

3°

4°

definitio continui

fuiſti pariſi? et illa uice fuiſti homo et ſic de alijs ergo quo-
tientiſcunqz fuiſti pariſius. totiens fuiſti homo Improbatio
quotientiſcunqz fuiſti pariſi? toties fuiſti hō ſed bis fuiſti pari-
ſius ergo bis fuiſti hō. quod falſum eſt quia hec dictio bis
importat interruptionē eius cui adiungitur. ſed actus eſſen-
di hōiem non fuit interruptus in te Solutio prima eſt falſa
Ad pbationem autē reſpondendū eſt per interruptionem :
qz ſecunda pars copulatiue eſt falſa ſcilicet hec illa uice fui-
ſti hō qz adhuc nulla uice fuiſti homo eo qz nōdum uita fuit
terminata. ut itez inciperes uiuere et poſtea terminareſ. qd
tū requiriſ ad hoc qz bis fuiſſes hō. ſicut bis incipitur cur-
ſus et bis terminatur. ad hoc qz aliquis bis currat Et nota
qz bis non importat interruptionē temporis. ſed tantum actus
illius cui adiungitur Ad terminū autē ſequitur interruptio ſi
autē formarctur ſic palogiſimus. quādocunqz fuiſti pariſius
fuiſti homo. ſed bis fuiſti pariſius. ergo bis fuiſti homo. pri-
ma eſt uera et pbatio peccat ſecundū fallaciā figure dictio-
nis. ex mutatione predicamenti. quia quādocunqz eſt i pre-
dicamento quādo et bis in predicamento quātītātis quia ē
de genere quātītātis diſcrete.

Sequitur de infinito: qd quīqz modis dicitur. Pri-
mo mō dicitur infinitū qd non poteſt pertrāſiri ut
uox dicitur inuiſibilis quātū ad uſum. qz eſt inui-
ſibilis eo qz nō eſt apta nata uideri Alio mō dicitur infinitū
qd hēt tranſitū i perfectū: eo qz nōdū eſt terminatū. tamē ap-
tū natū eſt terminari ut dū aliqz trāſit ſpaciū et nōdum p-
uenit ad ſuū finē Tertio mō dicit infinitū ſecundū appoſitio-
nem ut numer? augmenrabilis eſt i infinitū appoſitione uni-
tatis ul' alterius numeri Quarto modo dicitur infinitū ſcōm
diuiſionem. ut cōtinuum. omne aut continuum diuiſibile eſt
in infinitum Vnde ſic diffinitur ab ariſtotele in quarto phiſi-
corum Continuum eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia Alio

modo dicitur infinitum utroq; modo scilicet p appositionez
 et diuisionem. ut tempus cum enim tempus sit continuum
 est diuisibile in infinitum in diuisione. et cum post unum tem
 pus ueniat aliud tempus. sic per appositionem unius tem
 poris ad aliud est infinitum. Et quo ad has tres ultimas si
 gnificationes sic diffinitur infinitum Infinitum est cuius
 quantitate accipientib; semper est extra fines. ut si post u ti
 nam partez linee accipiat alia et post alteram tertia. et
 nunquam possit attingi terminus eius ideo linea dicitur infini
 ta Solet autem poni q infinitum quandoq; sumitur pro ter
 mino comuni et tunc ista ppositio. Infinita sunt finita. equi
 ualet huic. aliqua infinita sunt finita Quandoq; sumitur pro
 signo distributio et tunc illa equipollet huic quo ad distri
 butionem quolibet plura sunt finita Et probatur sic Uno
 plura sunt finita. duobus plura sunt finita et sic de alijs ergo
 quolibet plura sunt finita et sic dicitur facere intrascalem
 distributionem. uel icorruptam uel discentinuum quia hec
 dictio plura i prima propositione supponit pro duobus et
 deinceps in secunda pro tribus et sic gradati et scalariter a
 scendendo et sic ista oratio quolibet plura facit distributio
 nem intrascalem quia p alijs supponit hoc qd dico quoli
 bet. et pro alijs hoc qd dico plura secundum numerum ascen
 dendo. ut dictum est. Circa predicta queritur de hoc sophis
 mate Infinita sunt finita Probatio duo sunt finita. tria sunt
 finita et sic in infinitum ergo infinita sunt finita Improbatio
 ibi predicatur oppositum de opposito. ergo locutio est
 impossibilis Potest etiam sic prebari. quolibet plura sunt
 finita ergo infinita sunt finita Solutio quidam distinguunt
 eo q infinitum est equiuocum ad infinitum quo ad nos et
 ad infinitum simpliciter. Unde si sumatur infinitum quo ad
 nos. prima potest esse uera et non predicatur oppositum
 de opposito q infinita quo ad nos. sunt stelle et arene ma

90

definitio Infiniti

dicitur intrascalem
 ut incorrupta
 ut discontinua

ex dictis queritur
 Probatio
 Improbatio

Solutio

aut distinctio

conclusio

cf. a

ris que nō sunt infinite simpliciter Si autem sumatur infinitum simpliciter est simpliciter falsa et predicatur oppositum de opposito Alij autem distinguunt eo q̄ infinitum potest esse terminus communis et sic prima est falsa. ul' potest esse dictio synchategreumatica importans in se distributionem si cur dictum est et sic ponunt eam esse ueram sed neutra istarū solutionū ualeat quia si remouearur utraq; distinctio et sumatur infinitum simpliciter et secundum q̄ est terminus cōmunis adhuc remanet probatio et improbatio huius sophismatis. Unde dicendum est q̄ prima simpliciter est falsa et probatio peccat secundum quid ad simpliciter. quia infinitū appositione est infinitum quodammodo et non simpliciter. Unde cum accipit partes numeri secundum appositionem ut duo tria non accipit infinitum simpliciter: sed quodammodo siue secundum quid et ideo non potest ex his inferri infinitū simpliciter Et hec de distributionibus dicta sufficiāt.

Explicit petri hispani summule bene emendate.

Impresse Mediolani per magistrum Leonardum pachel et Didericum senzenzeller. Anno domini M³. cccc. lxxxvij. die. xv. mensis septembris.

